

Läroplan för den grundläggande utbildningen 2016

Nurmijärvi kommun,
årskurserna 1–6

Innehåll

2. Hur undervisningen ska ordnas.....	5
2.4 Timfördelning för svenskspråkiga undervisningen	5
2.5 Valfrihet i grundläggande utbildningen	6
2.6 Språkprogram	7
2.7 Undervisningens tyngdpunktsområde	7
2.8 Enhetligheten inom den grundläggande utbildningen och samarbetet vid övergångsperioder.....	7
3 Principerna för undervisningen.....	8
3.5 Integrering av undervisning och mångvetenskapliga studieenheter.....	8
3.6 Gemensamt ansvar för skoldagen och samarbete	8
3.7 Uppfostrande samtal och bruk av disciplinära åtgärder	10
3.12 Annan verksamhet som stöder undervisningens och fostrans mål	10
4 Bedömning av lärande.....	13
4.1 Bedömningens syfte	13
4.2 Bedömningskulturen i Nurmijärvi	13
4.3 Principerna och föremålen för bedömning.....	14
4.4 Bedömning under studierna.....	14
4.6 Gemensamma principer och praxis för bedömning under studierna.....	20
4.7 Bedömning vid särskilda situationer	20
4.8 Betyg	21
7 Elevvården.....	22
7.1 Elevvårdens lokala mål och verksamhet	22
Undervisning i årskurs.....	27
Svenska och litteratur	27
A-lärokursen i modersmålsinriktad finska	32
Andra främmande språk, valfri A-lärokurs	38
Matematik.....	42
Omgivningslära	52

Historia	61
Samhällslära	65
Religion	69
Bildkonst.....	74
Slöjd	85
Musik.....	94

2. Hur undervisningen ska ordnas

2.4 Timfördelning för svenskspråkiga undervisningen

Timfördelning 1.8.2016							
Nurmijärvi kommun/svenskspråkiga grundundervisningen							
Årskurser	1.	2.	3.	4.	5.	6.	yht
Modersmål och litteratur	7	7	5	5	4	4	32
A1-språk (Finska)	0	1	2	2	2	2	9
A2-språk				2	2	2	6
Matematik	3	3	4	4	4	4	22
Omgivningslära	2	2	2	2	3	3	14
Biologi och geografi							0
Fysik och kemi							0
Hälsokunskap							0
Religion/Livsåskådning	1	1	2	1	1	1	7
Historia					1	2	3
Samhällslära			0	1	1		2
Musik	1	1	1	1	1	1	6
Bildkonst	1	1	1	1	2	1	7
Slöjd	2	2	1	1	1	2	9
Gymnastik	2	2	2	2	2	3	13
Huslig ekonomi							0
Konst- och färdighetsämnen valbara			2	1	2	1	6
Valfria ämnen			1	1		1	3
Oppilaan tuntimäärä yhteensä	19	20	23	24	26	27	139
Minimi	19	19	22	24	25	25	

Timfördelningen för den svenskspråkiga undervisningen följer timfördelningen för finskspråkiga undervisningen i årskurserna 1-6 med följande undantag och preciseringar:

- A1-språket är det andra inhemska språket (finska) och gemensamt för alla.
- A2-språket är ett obligatoriskt främmande språk (engelska) och gemensamt för alla. Vid anordningen av undervisningen av A2-språket används de årsveckotimmar som är avsedda för B1-språket.
- Religion/ livsåskådning studeras en årsveckotimme i årskurserna 1, 2, 4, 5 och 6 samt två årsveckotimmar i årskurs 3.
- Bildkonst studeras en årsveckotimme i årskurserna 1, 2, 3, 4 och 6 och två årsveckotimmar i årskurs 5
- Gymnastik studeras två årsveckotimmar i årskurserna 1-5 och tre årsveckotimmar i årskurs 6.
- Valfria ämnen studeras en årsveckotimme i årskurserna 3, 4 och 6.

2.5 Valfrihet i grundläggande utbildningen

Valfria timmar i konst- och färdighetsämnena

De valfria 11 timmarna i konst- och färdighetsämnena är en del av undervisningen i de gemensamma läroämnena inom konst-och färdighet och bedöms som en del av denna undervisning. De valfria konst- och färdighetsämnena nämns inte i läsårsbetyget. Bedömningen av konst- och färdighetsämnena skildras närmare i kapitlet 4.4 Bedömning under studierna.

I den timfördelning som Nurmijärvi kommun godkände 19.3.2015 (21.3.2015 godkändes timfördelningen för svenskspråkiga) bestämdes hur de valfria konst- och färdighetsämnena fördelas mellan årskurserna. I beslutet gällande finskspråkiga undervisningen har en årsveckotimme anslutits till slöjdundervisningen i årskurs 7.

Skolan bestämmer och bokför i sin läsårsplan hur den fördelar de tio övriga timmarna för konst- och färdighetsämnena som Nurmijärvi kommun antecknat i sin timfördelning mellan följande ämnen: musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Således är de valfria timmarna i konst- och färdighetsämnena en del av de gemensamma läroämnena och undervisningen inom dessa planeras utifrån läroämnets mål och innehåll enligt det som står i denna läroplan gällande varje läroämne. Skolan kan läsårsvis bestämma om timfördelningen för konst- och färdighetsämnena, men en god praxis är att timfördelningen är i kraft några läsår åt gången.

Skolan kan också delvis eller helt låta eleven använda de valfria timmarna för konst- och färdighetsämnena till studier som fördjupar elevens kunskaper inom konst- och färdighet. I sådana fall ska skolan göra en plan för fördjupning inom konst- och färdighetsämnena i sin läsårsplanering och anteckna namnet på studierna, omfattning, mål, innehåll, eventuella särskilda drag gällande arbetsmiljö och arbetssätt samt de årskurser där det valfria ämnet erbjuds.

Valfria ämnen

Varje elevs studier under den grundläggande utbildningen innehåller sammanlagt 9 årsveckotimmars studier inom valfria ämnen. Som valfria ämnen kan erbjudas studier i gemensamma ämnen för grundläggande utbildning men även fördjupande och tillämpande studier i konst- och färdighetsämnena eller helheter som består av flera läroämnena. Bedömningen av valfria ämnen skildras i kapitel 4.4 Bedömning under studierna.

Nurmijärvi kommun har gällande timfördelningen för undervisningen på finska och svenska beslutat att timmarna som är avsedda för valfria ämnen ska fördelas på olika årskurser. Skolan bestämmer vilka valfria ämnen eleverna erbjuds och antecknar följande i sin läsårsplan: tillvalsämnenas namn, omfattning, mål och innehåll, årskurserna då tillvalsämnena erbjuds samt eventuella särskilda drag gällande lärmiljö, arbetssätt, stöd och handledning. Eleven väljer mellan de tillvalsämnena skolan erbjuder. Skolan kan ha särskilda villkor gällande tillvalsämnet, t. ex hur stort eller litet antal elever gruppen kan ha.

Lärokurserna för frivilliga och valfria främmande språk

Nurmijärvi kommun erbjuder eleverna frivilliga och valfria lärokurser i A2- och B2-språk. Fördelningen av årsveckotimmarna mellan årskurserna är antecknad i den timfördelning som godkändes 19.3.2015 gällande finskspråkig undervisning och 21.3.2015 gällande svenskspråkig. De språk som erbjuds är skildrade i kapitel 2.6 Språkprogram.

Årsveckotimmarna för det valfria A2-språket är extra timmar för eleverna i årskurs 1-6 och i årskurs 7. I årskurs 8 och 9 innefattas timmarna i elevens timmar i valfria ämnen. Om A2- språket är det andra inhemska språket används de årsveckotimmar som är reserverade för B1-språket för anordnandet av undervisningen. Årsveckotimmarna för det valfria B2-språket innefattas i elevens timmar för valfria läroämnena. I den svenskspråkiga undervisningen är A2-språket gemensamt för alla, ett obligatoriskt främmande språk för vilket de årsveckotimmar som är ämnade för B1-språket används.

2.6 Språkprogram

Inom den grundläggande finskspråkiga utbildningen i Nurmijärvi kommun används följande språkprogram för årskurs 1-9:

- A1-språket (gemensamt för alla) börjar i årskurs 2. De valbara språken är engelska, franska, svenska, tyska och ryska. En grupp kan bildas om det finns minst 12 elever. A1-språket studeras under de grundläggande studierna i årskurs 2-9, sammanlagt 17 årsveckotimmar.
- Studierna i A2-språket (valfritt språk) börjar i årskurs 4. Alternativen är engelska, franska, svenska, tyska och ryska. En grupp kan bildas om det finns minst 14 elever. A2-språket studeras under de grundläggande studierna i årskurs 4-9, sammanlagt 12 årsveckotimmar.
- I årskurs 6 i den grundläggande utbildningen börjar eleven med B1-språket som är svenska, det andra inhemska språket och gemensamt för alla. B1-språket studeras under de grundläggande studierna i årskurs 6-9, sammanlagt 6 årsveckotimmar. Om eleven läser svenska som A-språk deltar hen inte i undervisningen i B1-språket.
- Studierna i B2-språket (valfritt språk) börjar i årskurs 8. Alternativen är engelska, spanska, franska, tyska och ryska. I Rajamäki kan även japanska läsas som B2-språk. I årskurserna 8-9 i den grundläggande utbildningen studeras B2-språket sammanlagt 4 årsveckotimmar. Årsveckotimmarna i B2-språket innefattas i elevens valfria timmar.

Språkprogrammet för undervisningen på svenska

I den grundläggande utbildningen på svenska i Nurmijärvi kommun för årskurs 1-6 följer man följande språkprogram:

- Studierna i A1-språket börjar i årskurs 2 och är gemensamma för alla. Som gemensamt språk läser man det andra inhemska språket (finska) sammanlagt 9 årsveckotimmar i årskurserna 1-6.
- Studierna i A2-språket som börjar i årskurs 4 är engelska och är gemensamma för alla. I årskurs 4-6 studeras A2-språket sammanlagt 6 årsveckotimmar. För undervisningen i A2-språket används de årsveckotimmar som är avsedda för B1-språket.

2.7 Undervisningens tyngdpunktsområde

Skolans eventuella profilering gällande undervisning definieras i skolornas läsårsplan utgående från den timfördelning som finns i läroplanen. Det finns ingen profilering på kommunal nivå.

2.8 Enhetligheten inom den grundläggande utbildningen och samarbetet vid övergångsperioder

Enhetligheten inom den grundläggande utbildningen och samarbetet vid övergångsperioder utförs och främjas genom en samarbetsstruktur som handleder personalen inom förskola och grundläggande utbildning under fyra olika övergångsfaser:

- Då eleven överförs från förskolan till den grundläggande utbildningen
- Då eleven överförs från årskurs 2 till 3
- Då eleven överförs från årskurs 6 till 7
- Då den grundläggande utbildningen avslutas och eleven överförs till utbildning efter grundskolan.

Övergångsperioderna är skildrade som processer där man i strukturen för årsklockan har antecknat tidpunkt och åtgärder, ansvarspersoner, andra personer som är med vid övergången, blanketter och annat dokumentationsmaterial samt annat som måste tas i hänsyn vid övergången. Dessa processskildringar gör praxisen för övergångsperioderna mera enhetlig och gynnar barnets skolstig. Skildringarna bedöms regelbundet och utifrån bedömningen genomförs de förändringar som behövs.

3 Principerna för undervisningen

3.5 Integrering av undervisning och mångvetenskapliga studiehelheter

I Nurmijärvi planeras och genomförs undervisningen huvudsakligen ämnesindelad. Undervisningen kan också ske integrerat. Då samtalar undervisningspersonalen och kommer skolvis överens om principerna och praxisen för integreringen. Den skolspecifika praxisen och principerna skrivs in i skolans läsårsplan. Dessutom genomför varje skola integrerad undervisning i form av ämnesövergripande studiehelheter enligt följande principer.

De lokala målen och principerna för mångvetenskapliga studiehelheter

Under läsåret innefattar varje elevs studier minst en veckas (bestående av årskursens veckotimmar) mångvetenskapliga studier som bildar en eller flera mångvetenskapliga studiehelheter. En mångvetenskaplig studiehelhet genomförs som en del av det arbete som antecknats i läsårsplaneringen och inom läsordningens tidtabellsramar. Tidpunkten och temat bestäms skolvis. Helheten kan genomföras under en veckas tid eller under en längre tidsperiod till exempel under terminen eller perioden/ perioderna.

Vid genomförandet av en mångvetenskaplig studiehelhet tas minst tre ämnen åt gången med. Varje ämne är skyldig att turvis ta del. Eleverna och lärarna i ämnet planerar för studiehelheterna och kommer tillsammans överens om studiehelhetens mål och det praktiska genomförandet.

Då man sätter upp mål för en studiehelhet tas läroämnets mål och den mångsidiga kompetensens utvecklingsmål (L1-L7) i beaktning. Studiehelheterna planeras så att de är tillräckligt långvariga för att eleverna ska ha tid att fördjupa sig i studiehelhetens innehåll och kunna arbeta målinriktat, mångsidigt och uthålligt. Bedömningspraxisen av mångvetenskapliga studiehelheter finns skildrad i kapitel 4.4 Bedömning under studierna.

Olika teman och planeringar för mångvetenskapliga studiehelheter skrivs in i skolans läsårsplan. Dessutom skrivs en långsiktig planering på hur mångvetenskapligt lärande genomförs och utvecklas under kommande år ur elevens fortsatta skolstigs synvinkel in i läsårsplanen (t ex poängtering av teman, variation av medverkande skolämnen etc.).

3.6 Gemensamt ansvar för skoldagen och samarbete

Elevernas delaktighet

Elevens delaktighet och möjlighet att påverka saker som rör hen själv främjar tillväxten till en aktiv medborgare samt ger förutsättningar för att agera i ett demokratiskt och jämställt samhälle. Elevernas delaktighet vid behandling av saker som rör dem själva utökas genom att man utvecklar den verksamhetskultur som stödjer skolornas delaktighet och påverkan samt elevernas sociala kommunikationsförmåga. Elevernas delaktighet och påverkan främjas med hjälp av växelverkande undervisningsmetoder, praktikperioder (TET/ bekantskap med arbetslivet), elevkårs- och stödelevsverksamhet, klubbverksamhet samt med hjälp av annan ledd verksamhet.

Eleverna och deras vårdnadshavare, undervisningspersonal och rektor deltar vid undervisningstillfällen och föräldramöten i gemensamma samtal om elevernas delaktighet och främjandet av gemensam verksamhet. Skildringar av elevens delaktighet som en medlem av skolgemenskapen, såsom elevkårsverksamhet, skrivs in i skolornas verksamhetsplaner. Skildringarna innefattar verksamhetens mål, innehåll, förverkligande samt samarbetets former och instanser för gemensam verksamhet.

För att förverkliga delaktigheten för barn med behov av särskilt stöd eller med olika kulturell bakgrund används metoder som främjar elevernas tolerans och kulturkännedom. Lärare och skolgångsbiträden stödjer samarbete mellan elever samt delaktighet i undervisning och annan verksamhet i skolan. Delaktighet och jämlikhet förebygger utslagning.

Samarbete mellan hem och skola

Ett barn och en ungdom är samtidigt inom påverkningsskretsen för både hem och skola. Detta förutsätter att dessa fostrare kommunicerar och samarbetar för att stödja elevens övergripande sunda tillväxt och goda lärande. Kontakten med hemmet förbättrar lärarens kännedom om eleven och hjälper läraren att planera och genomföra undervisningen.

Vårdnadshavarna har det främsta ansvaret för barnets och ungdomens fostran. Skolan stöder hemmets uppfostran och ansvarar för elevens fostran och undervisning som en medlem av skolgemenskapen. Skolan ska samarbeta med vårdnadshavarna så att de för sin del kan stödja sina barns målmedvetna lärande och skolgång. Målet för en fostran med gemensamt ansvar är att främja barnens och ungdomarnas förutsättningar för lärande samt tryggheten och välmåendet i skolan. Samarbetet mellan hem och skola sker på både gemensam och individuell nivå.

Vårdnadshavarnas möjlighet att delta vid planering och utvärdering av skolans undervisnings- och fostringsarbete tillsammans med skolans olika aktörer främjar samarbetet mellan hem och skola. Vårdnadshavarna informeras om läroplanen, undervisningen, elevvården samt om möjligheten att delta i samarbetet mellan hem och skola. Detta förutsätter att lärarna tar ett aktivt initiativ genom samarbete samt dialog och information om vårdnadshavarnas, lärarens och elevens rättigheter och skyldigheter.

I samarbetet mellan hem och skola iaktas familjernas olikhet, individuella behov samt språkliga och kulturella bakgrund. Utgångspunkten för samarbetet ska vara parternas ömsesidiga respekt, jämlikhet och jämställdhet enligt principerna för ett tidigt och öppet samarbete. Strukturen och praxisen för det skolvisa samarbetet mellan hem och skola, innefattande även organiseringen av kommunikationen, skrivs in i skolans lärsplanering.

Under de första skolåren fortsätter det samarbete som påbörjats under förskoleundervisningen och man skapar en grund för vårdnadshavarnas inbördes kommunikation. Man utvecklar olika samarbetsformer till stöd för dialogen mellan hem och skola under hela grundskoletiden och särskilt vid förflyttning från ett stadie till ett annat eller vid andra överföringsfaser. Samarbetet organiseras så att elevens skolgång och välmående kan stödjas med hjälp av ett nätverk för elevvård och mångprofessionella. Vid slutet av den grundläggande utbildningen ges vårdnadshavarna information och möjlighet till samtal med studievägledare och elevvårdens expertis om frågor gällande elevens fortsatta utbildning.

Det centrala målet för samarbetet mellan hem och skola är att stödja barnets balanserade tillväxt och utveckling till förmån för barnet. En viktig samarbetsform är de möten om elevens skolgång där eleven, vårdnadshavarna, en eller flera lärare samt eventuellt andra samarbetspartner deltar. Utgångspunkten är att eleven är med på mötena även om den som ansvarar för mötet tillsammans med vårdnadshavarna på förväg bedömer om det finns orsak till att eleven är med under hela mötet.

Tillsammans med vårdnadshavarna kommer man överens om kontakt och möten samt om hur informationen överförs och i vilken mån. Skolan och hemmet har ett jämlikt och gemensamt ansvar för hur kommunikationen fungerar. Skolan har dock en aktiv roll då det gäller att utveckla och uppehålla samarbetet så att barnets förmån på bästa sätt beaktas.

Skolans social- och hälsovårdspersonal stöder i enlighet med sin roll samarbetet mellan hem och skola. I skolan följer man upp och bokför elevens frånvaro och informerar vårdnadshavarna om detta. Dessutom följer man upp elevens framgång och hur de mål som gemensamt satts upp vid utvärderingssamtalen med hemmet uppnås. Respons ges muntligen och skriftligen. Skolan har huvudansvaret för att reda ut samarbetsproblem. Då utmanande situationer utreds deltar en representant för social- och hälsovård vid behov.

Samarbete inom skolan och med andra instanser

Skolan utnyttjar de egna områdets lokala särdrag i sin verksamhet och utvecklar verksamheten i samarbete med kommunen och områdets andra aktörer. Sådana här aktörer är småbarnsfostran/förskolan, ungdomsarbetet, bibliotek- kultur- och museiverksamheten, idrottsverksamheten, social- och hälsomyndigheterna, övriga myndigheter, andra skolor och läroanstalter, områdets företagare, församlingarna, olika föreningar samt ungdomsfullmäktige. Tillsammans med aktörerna görs skolornas

verksamhet mera mångsidig, lärmiljöerna vidgas och elevernas sporras att följa med och aktivt påverka saker som rör dem. Samarbetsprojekt med både kommunens egna aktörer och inom internationella nätverk berikar studierna. Genom samarbete får eleverna också kännedom om samhällets funktioner och påverkningssjälvigheter.

3.7 Uppfostrande samtal och bruk av disciplinära åtgärder

Nurmijärvi kommuns gemensamma instruktioner gällande uppfostrande samtal och bruk av disciplinära åtgärder är utarbetade som en del av skolornas säkerhetsportfolio enligt de linjer som finns i läroplanens grunder (2014).

I instruktionerna står praxisen för praktiska åtgärder gällande uppfostrande samtal och disciplin, tillvägagångssätt och ansvar, förfarande vid hörande och antecknande, försäkran om att rättssäkerhetsprinciperna följs, försäkran om att personalen känner till och följer dem, informering av olika instanser samt hur man följer upp att instruktionerna efterföljs och vilken inverkan de har. Säkerhetsportfolion är en bilaga till skolans läsårsplan som personalen bekantar sig med vid början av varje läsår.

Målsättningen med de gemensamma instruktionerna är att säkra elevernas jämlika behandling i kommunens alla skolor. Dessutom preciseras instruktionerna skolvis för att svara på skolornas olika särdrag. Utbildningsanordnaren följer upp bruket av uppfostrande och disciplinära åtgärder samt utvecklingen på det sätt lagen anger i samband med utvärderingen av skolornas läsårsplaner.

Målet med uppfostrande samtal är att på ett positivt sätt främja elevens goda uppförande och agerande i skolgemenskapen. Uppfostrande samtal kan användas som ett primärt sätt att ingripa i elevens uppförande. Syftet med uppfostrande samtal är att behandla en enskild gärning eller ett försummande och att göra eleven delaktig i att lösa situationen och förbättra uppförandet.

I skolorna används endast disciplinära åtgärder som är föreskrivna i lagen. Disciplinära straff är kvarsittning, skriftlig varning och tidsbegränsad avstängning.

3.12 Annan verksamhet som stöder undervisningens och fostrans mål

Skolans klubbverksamhet

Den klubbverksamhet som skolan möjligen anordnar kompletterar elevens skoldag och bildar tillsammans med morgon- och eftermiddagsverksamheten en helhet som stödjer elevens inläring, tillväxt och utveckling.

Klubbverksamhetens lokala mål är:

- Att minska på elevernas ensamma eftermiddagar och förebygga utslagning genom att utöka och stödja elevens sociala umgänge samt delaktighet i den egna referensgruppens verksamhet.
- Att erbjuda fritidssysselsättning åt familjer som inte har ekonomiska resurser för att stödja barnens hobby-verksamhet.
- Att ta med elever och vårdnadshavare vid planering och utveckling av fritidsverksamhet och på sätt stärka det fostrande samarbetet mellan hem och skola.
- Att uppehålla elevernas välmående och öka trivseln i skolan.

Skolornas klubbverksamhet skildras i läsårsplanen. Vid planeringen och genomförandet av verksamheten beaktas stödet av elevernas tillväxt och utveckling genom att de saker som lärts i skolan tillämpas och fördjupas ur vardagshanteringsperspektiv. I klubbverksamheten iaktas möjligheterna att utöka elevernas intresseutövning genom att olika hobbyverksamheter presenteras. Det som betonas och innehåller i klubbverksamheten kan inriktas på till exempel förbättrande av livshantering hos elever med utslagningsrisk och/ eller ökad trygghet och gemenskap.

Morgon- och eftermiddagsverksamhet

Morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever erbjuder omsorg, trygghet och handledning av en vuxen. Målet är att ordna ledd fritidsverksamhet genast efter skoldagen i en säker miljö och under ledning av yrkeskunnig personal. Förutom aktiv verksamhet ser man till att de barn som deltar i verksamheten erbjuds vila och lugn samt möjlighet till att göra läxor. Det primära syftet med morgon- och eftermiddagsverksamheten är att stödja hemmets och skolans fostrande arbete.

Nurmijärvis kommuns ungdomsverksamhet koordinerar den morgon- och eftermiddagsverksamhet som ordnas för skoleleverna (elever i årskurs 1 och 2 och elever från andra årskurser som är i behov av särskilt stöd) och som är föreskriven i grundskolelagen. Kommunen anordnar verksamhet själv samt hjälper andra som erbjuder tjänsten. Man har dock inte samma subjektiva rätt till morgon- och eftermiddagsverksamhet som vid dagvård. Kommunen har rätt att bestämma om verksamhetens omfattning. Verksamheten är inte gratis och de barn som tar del av den bjuds på mellanmål. Verksamheten ordnas huvudsakligen under skolans arbetsdagar mellan klockan 12 och 17. Förmiddagsverksamhet anordnas inte.

Ansökan till morgon- och eftermiddagsverksamhet sker elektroniskt. På kommunens hemsidor står också grunderna för hur morgon- och eftermiddagsverksamhetens platser fylls om inte alla sökande kan erbjudas plats. Barnen får sina platser för ett år åt gången.

Den elev som tar del av morgon- och eftermiddagsverksamhet får gratis skolskjuts om eleven är berättigad gratis skjuts och hen har ett utlåtande av läkare eller psykolog där orsaken till barnets läkarundersökning och grunderna för behov av skjuts framgår och där man rekommenderar att skjuts anordnas för eftermiddagsverksamhet.

Då man planerar för verksamheten är samarbetet mellan vårdnadshavarna, skolan och morgon- och eftermiddagsverksamheten särskilt viktigt. Tillsammans med vårdnadshavarna samt eventuellt skolans personal kommer man överens om hur behovet hos en elev med intensifierat eller särskilt stöd samt målen för tillväxt och utveckling tas i beaktning i morgon- och eftermiddagsverksamheten. Ett yrkesövergripande samarbete ökar förutsättningarna för att eleven får tillräckligt stöd.

Den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas (IP) samt den läroplan som används vid intensifierat stöd kan vid behov innehålla skildringar av elevens deltagande i morgon- och eftermiddagsverksamhet samt av samarbetet med den som anordnar verksamheten. I dessa kan skildras hur morgon- och eftermiddagsverksamhetens mål och tillvägagångssätt stödjer elevens utveckling. På detta sätt bildar elevens dag en fostrande helhet.

Informationen om intensifierat och särskilt stöd och de dokument samt de uppgifter dokumenten innehåller är sekretessbelagda. Ett överlåtande till personal för morgon- och eftermiddagsverksamhet gällande sekretessbelagd information om eleven förutsätter att vårdnadshavarna gett separat tillåtelse till detta. Ledaren för morgon- och eftermiddagsverksamheten kan ta del av utarbetandet av läroplanen för elev med intensifierat stöd eller av planen för hur undervisningen ska ordnas (IP) samt vid samarbetet vid överföringsskedet i enlighet med föräldrarnas tillstånd.

Samarbetet mellan skolan och biblioteket

De tjänster som Nurmijärvis bibliotek erbjuder stödjer kommunens skolors undervisning. Bibliotekets olika filialer erbjuder eleverna och undervisningspersonalen en mångsidig och jämlik lärmiljö som främjar gemensam aktivitet. I de tjänster som biblioteket erbjuder skolorna har man tagit hänsyn till multilitteracitet samt utvecklande av IKT-kunskaper och informationshantering. Dessutom stödjer biblioteket uppehållet av elevernas läsintresse. I samarbetet mellan skolan och biblioteket poängteras elevens aktiva roll vid ledandet av sin egen inläring samt möjligheten till självstudier.

Skolan kan ha en egen biblioteksverksamhet och upprätthålla den i samarbete med kommunens bibliotekstjänster. Skolbiblioteksverksamheten utökar möjligheterna till differentiering av undervisning och arbete enligt elevens individuella intresse samt erbjuder eleverna olika ansvarsuppgifter. I de kommunens skolor som driver eftermiddagsverksamhet har barnen och ledarna också möjlighet att

använda skolbibliotekets tjänster som stöd för eftermiddagsverksamheten (till exempel lästunder). Tillsammans handleder skolan och biblioteket eleverna till ett livslångt lärande.

Skolbispisning

Skolbispisningen är en del av elevvården, fostran och undervisningen. Skolbispisningen uppehåller elevens välmående samt stöder elevens tillväxt och utveckling. Varje arbetsdag erbjuds eleven en ändamålsenligt ordnad och ledd, balanserad och mångsidig skollunch. Vid planeringen tas Statens näringsrekommendationer i beaktning. Vid bispisningen tränar man på att sätta ihop en hälsosam måltid enligt en mallportion som satts fram. Eleverna uppmanas att äta alla delarna av portionen.

Eleverna deltar vid planeringen, genomförandet och bedömningen av skolmåltiderna bispisningen tillsammans med skolans personal och matbispisningstjänsten. Genom samarbete försöker man utveckla trivselen och flytet vid bispisningstillfället. Målet för bispisningstillfällena är att förmedla gott uppförande och bordsskick. En lärare som valts att övervaka måltiden övervakar elevernas ätande och ser till att ge instruktioner och fostra tillsammans med de andra vuxna på skolan. Man samtalar med eleverna och vårdnadshavarna om syftet med och anordningen av skolmåltiderna.

Man gör upp om elevernas individuella näring och stöd- och uppföljningsbehov med elevens vårdnadshavare. Specialdieter tillagas på medicinska, etiska och religiösa grunder. Vårdnadshavaren ska göra en skriftlig anmälan om specialkost och ge den samt eventuellt läkarintyg till skolan. Anmälan om särskild diet ska förnyas årligen. Vårdnadshavaren måste göra en ny anmälan om de sker förändringar i dieten.

Morgonsamlingar, raster och annan gemensam verksamhet på skolan

Skolans dagliga arbetstid består av att skoldagens olika delar och undervisningen avlöser varandra. Arbetstiden skrivs in i skolans läsårsplan. Vad gäller bruket av daglig arbetstid följer man det som anvisats i grundskolelagen och -förordningen samt i grunderna för den nationella (2014) och lokala läroplanen.

Skoldagen börjar med en kort morgonsamling. Syftet med morgonsamlingen är att stärka och utveckla skolans verksamhetskultur samt att öka känslan av samhörighet. Genomförandet av morgonsamlingen kan vara av praktisk natur. Skolan skriver in i läsårsplanen hur morgonsamlingarna hålls. Morgonsamlingen hålls av någon ur skolans undervisningspersonal, en elev eller en representant för någon av skolans samarbetspartner.

Skolorna planerar, genomför och utvecklar rastverksamheten, vilket ökar elevernas aktivitet och samhörighet. Eleverna deltar vid planering och genomförande av rastverksamhet, bland annat under ledning av elevkår och stödelever. Man tar hänsyn till rastverksamheten vid planeringen av de dagliga arbetstiderna och försöker dela upp skoldagen så att det blir minst en längre rast under dagen då det är möjligt att ha ledd verksamhet.

Skolan för in i läsårsplanen de egna projekt som skolan genomför under läsåret samt skolans gemensamma händelser, lägerskolor och de utflykter grupperna gör. Evenemang på skolan samt annan verksamhet som stöder undervisningen förstärker och utvecklar skolans verksamhetskultur, ger skolan en förstärkt egen prägel samt stöder samhörighet och samarbete såväl inom skolan som med utomstående parter.

Skolväg och skolskjuts

Nurmijärvi kommun ordnar avgiftsfri skjuts eller är behjälplig vid transport av en elev inom grundläggande undervisningen bland annat då skolvägen är över 3 km i årskurs 1-3 eller i årskurs 4-9 då skolvägen är över 5 km eller kan anses som svår, besvärlig eller farlig med tanke på elevens ålder eller andra omständigheter. Skolvägen kan anses som svår, besvärlig eller farlig enligt en sakkunnigs utlåtande.

Eleven har inte rättighet till en avgiftsfri skolskjuts för hela vägen utan skjuts kan ordnas även för en del av skolvägen. De kilometergränser som tidigare nämndes är de längsta möjliga sträckorna som eleven måste vara beredd att på egen hand ta sig till en hållplats. Om eleven enligt ansökan inte går på en skola som hen i första hand är hänvisad till, ordnas huvudsakligen inte någon gratis skolskjuts. Principerna och instruktionerna för skolskjuts är skrivna i kommunens skjutsguide.

Skolvägen innebär nyttig daglig motion som uppehåller elevens hälsa och förbättrar konditionen. Det är således önskvärt att eleven i mån av möjlighet alltid tar sig till skolan på egen hand. Vårdnadshavarna får information om skolväg och skolskjuts via det elektroniska elevadministrationssystemet eller ruttprogrammet. Man samtalar med vårdnadshavarna om skolvägen på föräldramöten och vid behov också vid andra tillfällen.

4 Bedömning av lärande

4.1 Bedömningens syfte

Enligt lagen om grundläggande utbildning är syftet med bedömningen att "handleda och sporra eleven i studierna och att utveckla elevens förutsättningar för självbedömning. Elevens lärande, arbete och uppförande ska bedömas mångsidigt". I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen har tyngdpunkten för bedömningen lagts på bedömning som främjar lärande.

4.2 Bedömningskulturen i Nurmijärvi

Den lokala bedömningskulturen byggs på en ständig och mångsidig bedömning enligt målsättningar som på förhand gemensamt satts upp.

Lokala tyngdpunkter

Den lokala bedömningen och bedömningskulturen verkställs i växelverkan och kommunikation mellan elever, vårdnadshavare och skolornas undervisningspersonal. Den centrala formen för samarbetet och kommunikationen är samtal som förs omkring tyngdpunkterna för den lokala bedömningskulturen och om tillämpningen av dessa vid bedömning av elevens lärande och vid handledande av inlärningsprocessen. Vid undervisningen i Nurmijärvi poängteras följande former av bedömning (se även kapitel 4.4 om bedömning under studierna).

Målen för lärandet sätts och synliggörs alldeles från början av inlärningsprocessen

Elevens inlärningsprocess styrs mot de inlärningsmål som satts upp på förhand. Målen för lärandet sätts redan vid början av inlärningsprocessen. Eleverna, lärarna och vårdnadshavarna är med att sätta målen. Eleverna, vårdnadshavarna och lärarna ska ha en gemensam uppfattning om vad som är syftet med lärandet.

Kriterierna och praxisen för lärandet går igenom redan vid början av inlärningsprocessen

Elevens lärande bedöms under hela inlärningsprocessen med hjälp av de bestämda kriterierna och praxisen. Eleverna, vårdnadshavarna samt undervisningspersonalen bekantar sig med dessa alldeles från början av inlärningsprocessen. Eleverna, vårdnadshavarna och undervisningspersonalen ska ha en gemensam uppfattning om vilka kriterier som används vid bedömningen av lärandet samt om hur bedömningen i praktiken går till.

Vid bedömning av lärandet ska den kontinuerliga (formativa) bedömningen ha större vikt än den summativa bedömningen som sker vid processens slut.

Den kontinuerliga bedömningen innebär kommunikation mellan eleven och undervisningspersonalen vid de olika inlärningsituationerna. Inlärningsprocessen bedöms kontinuerligt och tack vare detta får

eleven aktuell information om hur sitt kunnande har utvecklats samt om hur de gemensamt satta målen håller på att uppnås. En central bedömningsform är den respons som läraren ger eleven vid undervisningstillfället. Elevens vårdnadshavare informeras om de iakttagelser av elevens framsteg och utveckling inom inläring som gjorts genom ständig bedömning.

Elevens färdigheter i självbedömning och kamratbedömning i grupp utvecklas och innebär betonas under inlärningsprocessen.

Elevernas delaktighet i bedömningen av lärande deras och självständiga styrande av inlärningsprocessen främjas genom övning och genom att utveckla elevernas själv- och kamratbedömningsfärdigheter. Utvecklingen av elevernas själv- och kamratbedömningsfärdigheter behandlas tillsammans med vårdnadshavarna vid de gemensamma utvärderingssamtalen.

Kommunikation om bedömningskulturen

Vid undervisningstillfällen, utvärderingssamtal och andra gemensamma situationer som främjar och stödjer skolans verksamhet, såsom föräldramöten och lärarmöten, behandlas skolans bedömningskultur med elever, vårdnadshavare och undervisningspersonal. Kommunikationen innebär att man förutom att informera om bedömningen även för ett gemensamt samtal om hur lärandet bedöms och om hur skolans utvärderingskultur utvecklas. Skolan tar initiativ och skapar en struktur för kommunikationen mellan skolan och hemmet och skolans praxis skrivs in i läsårsplanen.

4.3 Principerna och föremålen för bedömning

Lärandet hos en elev som hör till den grundläggande utbildningen bedöms under studierna samt i den slutbedömning som görs då den grundläggande utbildningen upphör. Vid all bedömning tillämpas samma allmänna bedömningsprinciper.

Bedömningen grundar sig alltid på de mål som definierats i läroplanens grunder och på de preciserade målsättningar som finns i lokala läroplanen. Lärarna ser till att eleverna och vårdnadshavarna är medvetna om målen för lärandet och grunderna för bedömningen. Genom att reflektera över målet för inläringen och sin egen studieframgång i förhållande till de satta målen utvecklar eleven sin förmåga att bedöma och styra sitt eget lärande och arbete under hela skolgången.

Bedömningen innefattar elevens lärande, arbete och uppförande. Bedömningen av lärandet är en respons gällande elevens framgång och elevens kunskapsnivå i förhållande till elevens tidigare kunnande och målen för lärandet. Bedömningen av arbetet är en respons på elevens förmåga att arbeta självständigt och tillsammans med andra. Bedömningen av arbetet grundar sig på målen för arbetet inom olika ämnen samt på målen för ämnesövergripande helheter. Uppförandet som föremål för bedömning är respons om elevens förmåga att handla enligt de mål som satts för uppförande i den lokala läroplanen.

4.4 Bedömning under studierna

Med bedömning under studierna avses all den bedömning och respons som ges före slutbedömningen. Det centrala syftet med bedömningen under studierna är att handleda och uppmuntra eleven i studierna samt att främja elevens positiva bild av sig själv som föremål för inläring. Till bedömningen under studierna hör den information om studieframgång, arbete och uppförande som ges till elevens vårdnadshavare. Bedömning under studierna sker under läsåret samt vid läsårets slut.

Lärande som föremål för bedömning under läsåret

Bedömningen under läsåret är mångfacetterad och sker enligt varje elevgrupps behov. Bedömningen sker mestadels vid undervisningstillfällena, såsom på lektionstid. Dessutom anordnas särskilda bedömningstillfällen som prov eller presentationer av studieresultat. Bedömningsformerna för lärandet under läsåret är:

- Respons och samtal mellan elev och lärare under undervisningstillfället, vilket vägleder elevens lärande samt stödjer elevens utveckling mot en självständigt lärande elev.
- Elevens egna bedömning om sitt eget lärande (självbedömning) utifrån de mål och kriterier som tillsammans satts. Läraren kompletterar genom att ge respons på självbedömningen.
- Kommunikativ kamratbedömning eleverna emellan som ska vara uppmuntrande, positiv och ha de gemensamt uppsatta målen och kriterierna som utgångspunkt samt innefatta lärarens respons.
- Elevens, vårdnadshavarnas och lärarens utvärderingstillfällen såsom utvärderingssamtal.

Bedömning av arbetet som en del av inlärningsprocessen

Arbetsförmågan tränas under studierna som en del av elevens inlärningsprocess i olika studieämnen, integrerad undervisning, som ämnesövergripande inlärningshelheter samt i skolans övriga verksamhet. Eleverna handleds, både som individer och som grupp, i att planera sitt arbete, använda arbetssätt som främjar lärandet, iaktta hur planeringar följs samt i att utvärdera hur arbetet lyckats och vilka faktorer som bidragit till detta.

Bedömningen av elevens arbete är en del av bedömningen och vitsordet i ämnet. Utvecklingen av arbetssätten är ett föremål för självständig bedömning. Bedömningen av arbetet styrs av de mål som är satta i grunderna för läroplanen, såsom målen för olika ämnen samt för ämnesövergripande inlärningshelheter. I bedömningen av arbetsförmåga för årskurserna 1-2 beaktas också den särskilda uppgiften att stödja tillväxten som elev bl.a vad gäller utvecklandet av elevens arbetsförmåga.

Vid bedömning av arbete uppmärksammas särskilt elevens förmåga:

- Att arbeta individuellt och tillsammans
- Att planera, reglera och bedöma sitt eget arbete
- Att agera ansvarsfullt och försöka sitt bästa
- Att kommunicera konstruktivt

Principerna för bedömning av uppförande

Bedömningen av elevens uppförande grundar sig på de gemensamma kommunala bedömningskriterierna för årskurserna 1-4 samt 5-9. Eleverna och deras vårdnadshavare informeras om dessa kriterier i början av läsåret. Principerna för bedömning av uppförande är:

- Uppförandet bedöms kontinuerligt och som en ständig process under studiernas gång och eleven ges verbal, handledande respons i förhållande till bedömningskriterierna.
- Uppförandet bedöms som en egen helhet och påverkar inte bedömningen av studieämnena

Uppförande bedöms verbalt i årskurs 1-4 och genom sifferbedömning i årskurs 5-9. Sifferbedömningen kan kompletteras med en verbal bedömning. Sifferbedömningen skrivs i betyget. En verbal bedömning ges alltid som bilaga till betyget, även då den kompletterar en sifferbedömning. En verbal bedömning av elevens uppförande innehåller sekretessbelagd information och utlämnas bara till eleven eller dennes vårdnadshavare. Bedömningen omnämns inte i betyget.

Uppförandet bedöms också då den grundläggande utbildningen avslutas, men bedömningen skrivs inte i avgångsbetyget utan kan ges eleven som bilaga utan att detta omnämns i avgångsbetyget. Bedömningen av uppförandet som ges som bilaga till avgångsbetyget är sekretessbelagd information och för detta gäller samma sekretess-regler som för den skriftliga bedömningen av uppförande som ges vid läsårets slut.

Kriterier för bedömning av uppförande i årskurs 1-4

- "Utmärkt" förutsätter ett självständigt ansvarstagande för ett artigt beteende i olika situationer under skoldagen
- "Bra" förutsätter ett ordentligt och sakligt uppförande i olika situationer under skoldagen. Vitsordet förutsätter ett sakligt beteende då eleven är en del av en barngrupp som en vuxen övervakar. (Jämför med bedömningskriterierna för vitsordet 8 för årskurs 5-9.)
- "Ganska bra" beskriver en situation som kräver en vuxens handledning för att rättas till.
- "Nöjaktigt" innebär att barnet ofta behöver upprepad handledning av en vuxen under skoldagen för att rätta till sitt beteende.

Kriterier för bedömning av uppförande i årskurs 5-9

Bedömningskriterierna är uppdelade i följande områden:

1. Människor och omgivning: Eleven tar andra människor och omgivningen i beaktning.
2. Värdesättning av arbete: Eleven värdesätter sitt eget och andras arbete.
3. Regler och arbetsro: Eleven följer regler och främjar arbetsro
4. Seder och bruk: Eleven uppför sig på ett sätt som lämpar sig för situationen.
5. Straff

10 Utmärkt	<ol style="list-style-type: none">1. Eleven tar ansvar och tar egna initiativ som ett exempel på hur man tar andra människor och omgivningen i beaktning.2. Värdesätter sitt eget och andras arbete på ett föredömligt sätt.3. Främjar arbetsro genom sitt uppförande och följer gemensamma regler.4. Uppför sig artigt gentemot alla.5. Inga straff.
9 Berömlig	<ol style="list-style-type: none">1. Tar andra människor och omgivningen i beaktning.2. Värdesätter sitt eget och andras arbete.3. Uppehåller arbetsro, följer gemensamma regler.4. Uppför sig artigt och ändrar sitt beteende vid behov.5. Inga straff.
8 Bra	<ol style="list-style-type: none">1. Har en positiv inställning till skolgemenskapen och -miljön.2. Värdesätter sitt eget och andras arbete.3. Ger arbetsro åt andra.4. Uppför sig mestadels bra, ändrar sitt beteende då hen blir handledd till detta.5. Kan få någon enstaka anmärkning eller något enstaka straff.
7 Nöjaktig	<ol style="list-style-type: none">1. Har ibland en likgiltig inställning till skolgemenskapen och -miljön.2. Värdesätter för det mesta sitt eget och andras arbete.3. Ger för det mesta arbetsro åt andra.4. Ibland finns anmärkningar på uppförandet, vid handledning ändrar eleven i allmänhet sitt beteende.5. Har fått några straff.
6 Försvarlig	<ol style="list-style-type: none">1. Har en likgiltig inställning till skolgemenskapen och -miljön.2. Värdesätter ibland sitt eget och andras arbete.3. Ger ibland arbetsro åt andra.4. Det finns ganska ofta något att anmärka på beteendet, vid handledning ändrar eleven någon gång sitt beteende.5. Har fått flera straff
5 Hjälplig	<ol style="list-style-type: none">1. Har en mycket likgiltig inställning till skolgemenskapen och -miljön.2. Värdesätter sällan sitt eget eller andras arbete.3. Ger sällan arbetsro åt andra.4. Det finns mycket att anmärka på beteendet, vid handledning ändrar eleven sällan sitt beteende.5. Har fått flera straff.

Lärandet som föremål för bedömning vid läsårets slut

Den bedömning som görs vid läsårets slut är en sammanfattning och helhetsbedömning av elevens framsteg under läsåret och det skrivs på det läsårsbetyg som eleven får. Bedömningen gäller alla läroämnen som eleven undervisas i och den sker enligt följande principer med undantag för bedömningen av valbara konst- och färdighetsämnen samt tillvalsämnen:

- Årskurs 1-4: bedömningen av elevens alla läroämnen sker verbalt.
- Årskurs 5-9: bedömningen av elevens alla läroämnen sker genom sifferbedömning som läraren kan komplettera med en verbal bedömning om hen så vill.

Vitsorden: siffer- och verbal bedömning

Vid bedömning av ett läroämne för årskurs 1-4 används en skala för verbal bedömning där en god kunskap baseras på att grundmålen för årskursen har uppnåtts (jämför med kriterierna för god kunskap i de olika ämnena vid slutet av årskurs 6 samt kriterierna för slutbedömningen).

- Vitsordet utmärkt innebär att en djupare färdighet än de grundmål som satts för läroämnet har uppnåtts.
- Vitsordet bra innebär att grundmålen har uppnåtts.
- Vitsordet ganska bra betyder att eleven närmar sig grundmålen för ämnet men att kunskaperna inte ännu är flytande.
- Vitsordet nöjaktigt innebär att det krävs mer övning än i allmänhet, fler hjälpmedel eller en vuxens hjälp för att grundmålen ska uppnås.
- Vitsordet icke godkänd innebär att eleven inte har nått de uppsatta målen trots träning, stöd och handledning.

Vid sifferbedömning av ett ämne i årskurs 5-9 används en skala som är i enlighet med 10§ i förordningen om grundläggande utbildning, där vitsordet 10 innebär utmärkt, 9 mycket god, 8 god, 7 nöjaktigt, 6 försvarlig och 5 hjälplig kunskap och färdighet. Vid en underkänd prestation används vitsordet 4.

En siffer- och verbal bedömning används parallellt vid bedömningen av lärande på följande sätt:

- Vitsord 10: eleven visar utmärkt kunskap och färdighet. Eleven uppnår utmärkt den kunskap- och färdighetsnivå som förutsätts. Hen har goda förutsättningar för arbete såväl självständigt som med andra, kan på ett krävande sätt tillämpa det lärda, uttrycka sig kreativt och lösa problem. Hen handlar på ett sätt som målen förutsätter samt visar sig vara särskilt insatt i läroämnesområdet.
- Vitsord 9: eleven visar utmärkt kunskap och färdighet. Eleven uppnår den krävda kunskaps- och färdighetsnivån bättre än genomsnittet och kan tillämpa det lärda. Eleven har en vilja att handla enligt målen och klarar av de arbetssätt som behövs för detta.
- Vitsord 8: eleven visar god kunskap och färdighet. Eleven uppnår de centrala målsättningarna och strävar efter att använda lämpliga arbetssätt. En del kriterier som inte uppnås kan kompenseras med att andra kriterier uppnås över förväntad nivå.
- Vitsord 7: eleven visar nöjaktig kunskap och färdighet. Eleven har den kunskap som de flesta målen för läroämnet förutsätter. Det finns brister i arbetet, men eleven kan handledas för att arbeta enligt målen.
- Vitsord 6: eleven visar försvarlig kunskap och färdighet. Eleven når delvis läroämnets mål. Arbetet kräver handledning och stöd.
- Vitsord 5: eleven visar hjälplig kunskap och färdighet. Eleven har svårigheter att uppnå målen. Hen arbetar i viss mån enligt strävan att uppnå målen.
- Vitsord 4: elevens prestation är underkänd. Eleven har inte uppnått de uppsatta målen.

Framsteg i studierna, uppflyttning av klass eller kvarstannande i klass

En elev som i de olika läroämnen som ingår i årskursens lärokurs har fått ett siffervitsord eller ett motsvarande verbalt omdöme som motsvarar åtminstone hjälpliga kunskaper och färdigheter, uppflyttas till följande årskurs. Eleven kan också uppflyttas till följande årskurs, även om elevens prestationer skulle

vara underkända i något läroämne, om man bedömer att hen kommer att klara av studierna i följande årskurs med godkänt resultat.

En elev kan stanna kvar i årskursen om elevens prestation har underkänts i ett eller flera läroämnen som ingår i årskursens lärokurs. Eleven ska dock först beredas möjlighet att utan att delta i undervisningen genom ett särskilt prov visa att hen inhämtat godtagbara kunskaper och färdigheter i läroämnet. Det särskilda provet kan innehålla olika slags muntliga och skriftliga eller andra uppgifter för att eleven på bästa sätt ska kunna visa sina kunskaper. I läsårsbetyget kan då ges ett villkorligt beslut om kvarstannande i årskursen. I beslutet ska anges vilka delar av årskursens lärokurs som förutsätter en godkänd prestation i ett särskilt prov för att eleven ska uppflyttas till följande årskurs.

En elev kan också stanna kvar på klassen, trots att eleven inte har underkända prestationer, om det anses ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna framgång i skolan. Vårdnadshavaren ska i ett sådant fall ges möjlighet att höras innan beslutet fattas. Då man på lågstadiet låter en elev stanna kvar på klassen, är syftet i förstahand att främja barnets tillväxt och en repetition av årskursen bör på dessa grunder göras så tidigt som möjligt (förskola eller nybörjarundervisning i klass 0-2). I årskurs 7-9 granskas elevens situation som en helhet och som ett alternativ till att gå om klassen ska möjligheten till att flytta eleven till undervisning som sker obunden till årskurser utredas.

Bedömning i årskurs 1 och 2

Bedömningen under årskurs 1 och 2 innefattar den bedömning som görs under läsåret samt den bedömning som görs vid läsårets slut och som eleven får ett läsårsbetyg på. Vad gäller bedömningen som görs under läsåret följs de principer och praxis som nämns i grunderna för läroplanen samt de preciseringar som gjorts på kommunal nivå. Vid bedömningen som görs i årskurs 1 och 2 betonas:

- den information om elevens utveckling av lärande och framsteg som ges vid överföringen från förskola till första klass samt mellan andra och tredje årskursen (förflyttning av bedömningsinformation)
- samtal mellan elev, vårdnadshavare och lärare om de mål som satts för lärande och framsteg, om elevens framsteg i förhållande till målen samt om det stöd och den vägledning som eleven behöver för att nå målen. En central samtalsform är det utvärderingssamtal som hålls mellan elev, vårdnadshavare och lärare minst en gång per läsår. Ett gemensamt möte med vårdnadshavaren där elevens inlämningsplan (HOJKS) uppdateras kan ersätta utvärderingssamtalet.

Elevens övergång från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen förbereds i samarbete mellan personalen för förskoleundervisningen och klass 1-2. Förberedelserna påbörjas på våren före skolstarten. Uppbyggandet av förtroendet och samarbetet med föräldrarna påbörjas genast i början av läsåret då skolan anordnar den första, gemensamma träffen med vårdnadshavarna.

I slutet av andra årskursen då man närmar sig övergången mellan årskurs två och tre, ligger tyngdpunkten för bedömningen av lärandet på framsteg i lärandet. Förutom årskursbetyget ges eleven vid slutet av läroprocessen vägledande respons som visar på elevens styrkor och som stärker elevens självkänsla och studiemotivation.

Tidpunkten för det gemensamma utvärderingssamtalet mellan eleven, vårdnadshavaren och läraren är vid slutet av andra årskursen, för att det vid samtalet ska vara möjligt att tillsammans bedöma och planera det stöd och den handledning eleven behöver vid överföringsstadiet. Under utvärderingssamtalet ges också respons på elevens studieframgång i de olika studieämnena. Under samtalet blir elevens egen bedömning och önskemål samt vårdnadshavarens synpunkter hörda. Dessutom ger läraren respons på elevens framgång inom följande färdigheter som grundar sig på målen för ett brett kunnande:

- Hur elevens språkliga färdigheter har utvecklats, i synnerhet förmågan att fråga, lyssna, kommunicera samt uttrycka sig själv på olika sätt.
- Hur elevens arbetssätt har utvecklats, i synnerhet förmågan att arbeta självständigt och i grupp.
- Hur eleven har utvecklat förmågan att ta hand om egna och gemensamma uppgifter som man tillsammans gjort upp om.

I läsårsbetyget för årskurserna 1 och 2 ges ett verbalt omdöme om hur eleven har nått målen i de läroämnena och lärohelheter som ingår i elevens inlärningsprogram. Vid bedömningen i slutet av årskursen följs de principer och praxis som finns i läroplanens grunder samt de preciseringar som gjorts på kommunal nivå.

Bedömning i årskurs 3-6

Bedömningen under årskurserna 3-6 innefattar den bedömning som görs under läsåret samt den bedömning som görs vid läsårets slut och som eleven får ett läsårsbetyg på. Vad gäller bedömningen som görs under läsåret följs de principer och praxis som nämns i grunderna för läroplanen samt de preciseringar som gjorts på kommunal nivå. Vid bedömningen som görs i årskurserna 3-6 betonas:

- den information om elevens utveckling av lärande och framsteg som ges vid överföringen mellan klass 6 och 7 (förflyttning av bedömningsinformation).
- samtal mellan elev, vårdnadshavare och lärare om de mål som satts för lärande och framgång, om elevens framgång i förhållande till målen samt om det stöd och den vägledning som eleven behöver för att nå målen. En central samtalsform är det utvärderingssamtal som hålls mellan elev, vårdnadshavare och lärare minst en gång per läsår. Ett gemensamt möte med vårdnadshavaren där elevens inlärningsplan (HOJKS) uppdateras kan ersätta utvärderingssamtalet.

Vid slutet av årskurs 6, då överföringen från klass 6 till 7 närmar sig, ges eleven vägledande respons särskilt gällande utvecklingen av förmågan att lära och arbeta. Dessutom får eleven information om studieframgång i studieämnena samt det breda kunnandet.

Responser ges som feedback till eleven samt vid utvärderingssamtal med eleven, vårdnadshavaren och läraren. Läraren ser till att eleven och vårdnadshavaren får en uppfattning om studieframgången som grundar sig på en mångsidig information. Särskild uppmärksamhet fästs vid stödjande av studiemotivation. Utvärderingssamtalet för årskurs sex ska hållas i slutet av läsåret.

Den bedömning som görs i slutet av läsåret följer de principer och praxis som finns i grunderna för läroplanen och som preciserats kommunalt.

I årskurs 3 och 4 ges i läsårsbedömningen ett verbalt omdöme om hur eleven har nått målen i de läroämnena och lärohelheter som hör till elevens studieprogram. I elevens läsårsbetyg för årskurs 5 ges siffervitsord om hur eleven har nått målen i alla studieämnena och studiehelheter som hör till studieprogrammet. Läraren kan komplettera sifferbedömningen med ett verbalt omdöme.

I läsårsbetyget för årskurs 6 ges eleven siffervitsord för alla studieämnena och studiehelheter som ingår i elevens studieprogram, med undantag för tillvalstimmar i konst och färdighetsämnena. Bedömningen av dessa innefattas i bedömningen av de gemensamma konst- och färdighetsämnena. Bedömningen sker på de bedömningsgrunder som finns för de olika studieämnena i grunderna för läroplanen. Kriterierna har flyttats från grunderna i läroplanen till de ämnesvisa preciseringarna i den lokala läroplanen.

Bedömningskriterierna i årskurs 6 skildrar hurdant kunnande man förutsätter att eleven ska ha för att hen ska uppnå nivån för god kunskap (siffervitsord 8). Kriterierna är ett hjälpmedel för läraren vid bedömning, inte mål som satts för eleverna. Då vitsordet ska sättas överväger läraren elevens framsteg i förhållande till läroplanens mål samt kunskapsnivån i förhållande till de nationella bedömningskriterierna. Läraren ska använda bedömningskriterierna då elevens siffervitsord för läsårsbetyget för årskurs 6 övervägs. Läraren kan komplettera sifferbedömningen med ett verbalt omdöme.

4.6 Gemensamma principer och praxis för bedömning under studierna

Bedömning av integrerad undervisning

Integrerad undervisning, som mångvetenskapliga studiehelheter, bedöms som en del av bedömningen av de studieämnen som varit med vid genomförandet utifrån de mål som satts för studiehelheten med en gemensam planering som grund. Vid bedömningen av en mångvetenskaplig studiehelhet tillämpas samma principer och praxis som vid annan bedömning. Bedömningskriterierna för olika ämnen finns i skildringarna av läroämnena.

Uppföljning av utvecklingen av ett mångsidigt kunnande

Målen för utvecklingen av ett mångsidigt kunnande är bokförda i skildringarna av årskurshelheterna i läroplanens grunder. Uppföljningen av hur målen för det mångsidiga kunnandet uppnåtts är en del av bedömningen av lärandet. Detta sker genom lärarens respons, elevernas självbedömning samt kamratbedömning inom elevgruppen. Dessutom samtalar man om utvecklingen av ett mångsidigt kunnande som en del av utvärderingssamtalet mellan eleverna, vårdnadshavarna och undervisningspersonalen samt som en del av informationen som ges vid överföringar i olika skeden. Vid behov stöds elevens utveckling av ett mångsidigt kunnande genom ett samarbete mellan eleven, dennes vårdnadshavare, lärare, speciallärare och kurator samt som en del av stödelevsverksamheten. Olika stödåtgärder som stödundervisning används.

Konst- och färdighetsämnenas timantal och bedömning

Valbara lärokurer för konst- och färdighetsämnen är fördjupande studier i musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och hemkunskap/ huslig ekonomi. Studier i konst- och färdighetsämnen bedöms inte separat i läsårsbedömning eller slutbedömning, utan de bedöms som en del av de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnena.

Tillvalsämnen och bedömning

Fördjupande eller tillämpande studier eller lärhelheter som består av flera ämnen inom de gemensamma ämnena i grundläggande studierna kan erbjudas som tillvalsämne. Även undervisning i konst- och färdighetsämnen kan finnas som tillval. I Nurmijärvi bestämmer skolorna själva deras tillvalsämne. Tillvalsämnena bokförs årligen i läsårsplanen och i varje tillvalsämne definieras årskursens mål och innehåll samt eventuella särdrag gällande inlärningsmiljö, arbetsätt, stöd och handledning.

Varje valfritt ämne utgör en lärokurs som bedöms som ett eget studieämne. De valfria ämnen som bildar en sammansatt, mer än två veckotimmars lärokurs per år, bedöms med siffervitsord. De tillvalsämnena som hör till elevens gemensamma läroämnena markeras i slutbedömningen direkt under ämnet i fråga. De tillvalsämnena som har en lärokurs på mindre än två veckotimmar bedöms verbalt. Om det ämne som bedöms verbalt är fördjupande studier i ett gemensamt ämne kan prestationen höja vitsordet i det gemensamma ämnet.

4.7 Bedömning vid särskilda situationer

Utgångspunkten för styrningen av inlärningsprocessen är att stödja elevens styrkor och ge erkännande för tidigare lyckanden. Vid all bedömning uppmärksammas eventuella utmaningar gällande elevens inläring och bedömning såsom inläringssvårigheter, språkkunskaper etc. Dessa utmaningar avgör vilka bedömningsformer och kunskapsprov som tillämpas.

Bedömning av elev med behov av särskilt stöd

Inläringssvårigheter ska tas i hänsyn vid elevens bedömning. Detta gäller även elever med lättare inläringssvårigheter och för vilka beslut om särskilt stöd fattats. Vid bedömningen ska man använda

metoder med hjälp av vilka eleven på bästa sätt kan visa sitt kunnande. Bedömningsrespons hjälper eleven att bli uppmärksam på sina egna utvecklingsbehov.

Principerna för bedömning av elev med särskilt stöd definieras i den personliga undervisningsplanen (HOJKS).

Om en elev studerar enligt studieämnets allmänna lärokurs bedöms elevens prestationer i förhållande till de allmänna målen för lärokursen och skildringarna av ett gott kunnande. Om man vid beslutet om särskilt stöd bestämmer att eleven studerar enligt en individuell lärokursplan i ett eller flera studieämnen, bedöms elevens prestationer enligt individuella och personliga mål. Då bedöms inte elevens kunnande i förhållande till de skildringar av gott kunnande som finns i läroplanen. Då studierna skett enligt individuella lärokurser kan verbal bedömning användas i samtliga årskurser.

Vid bedömning av elev med behov av särskilt stöd betonas den ständiga bedömningen och bedömningen av inlärningsprocessen som helhet. Vid bedömningen kan mångsidiga sätt att visa sitt kunnande användas, t ex. muntligt prov, prov med muntligt tillägg, informationsteknik, differentierat prov, hjälpmedel osv. Vid bedömningen ska det tas i beaktning om det hos eleven har konstaterats t ex. lässvårigheter eller andra inlärningsvårigheter.

Bedömningen för en elev med förlängd läroplikt grundar sig på läroplanens allmänna lärokurser eller på individualiserade lärokurser, beroende på vad som beslutats i samband med beslut om särskilt stöd.

Bedömningen av en elev, vars undervisning är anordnad enligt verksamhetsområde, grundar sig på de individuella mål som satts i planen för elevens personliga anordning av undervisning. Elevens bedömning gäller framsteg inom de olika verksamhetsområdena. Bedömningsområdena är motorik, språk och kommunikation, sociala kompetenser, färdigheter gällande dagliga rutiner samt kognitiva färdigheter.

Bedömning av elever som studerar enligt läroämneshelhet görs ämnesvis. Om något ämne inte hör till en enskild elevs läroämneshelheter ska ett beslut om befriande från ett läroämne fattas. Läroämneshelheterna är språk och kommunikation, matematik, miljö, naturkunskap och teknologi, individ och samhälle, konst och slöjd samt hälsa och funktionsförmåga.

Om eleven studerar enligt en individuell lärokurs sätts en stjärna (*) vid siffervitsordet och verbala bedömningen av ämnet både för den bedömning som sker under studierna samt vid slutbedömningen.

Vid undervisning som anordnas enligt verksamhetsområde sker bedömningen enligt verksamhetsområde. Bedömningen ges alltid verbalt. Om något verksamhetsområde innefattar mål och innehåll för ett enskilt läroämne, kan dessa skildras som en del av den verbala bedömningen eller ges som bilaga till betyget.

Bedömning av elev med invandrarbakgrund

Bedömningen av en elev som deltar i förberedande undervisning är skildrad i läroplanen för förberedande undervisning. Bedömningen av läroämnet finska som andra språk finns i skildringen av läroämnet i delen Undervisning i olika årskurser.

4.8 Betyg

Vid läsårets slut ges eleven ett läsårsbetyg. I läsårsbetyget skrivs elevens studieprogram och ett verbalt omdöme eller siffervitsord om hur eleven har nått målen ämnesvis under läsåret.

I årskurs 7-9 ges ett mellanbetyg då höstterminen eller perioden slutar. I mellanbetyget skrivs elevens studieprogram samt ett nummervitsord på hur eleven ämnesvis nått målen under terminen eller perioden.

Om eleven byter skola, avslutar den grundläggande utbildningen eller inte uppfyller sin skolplikt under sin skolpliktstid, ges denne ett skiljebetyg. Om en elev byter till en annan skola i Nurmijärvi kommun ges inget skiljebetyg.

Vid slutskedet av den grundläggande utbildningen ges eleven ett avgångsbetyg om prestationerna i läroämnenas lärokurser är godkända i samtliga ämnen som hör till läroprogrammet. I sådant fall ges eleven inget särskilt läsårsbetyg.

Principerna för läsårs-, mellan- och skiljebetyg är skildrade i kapitel 6.6 (s. 56-57) i grunderna för den grundläggande utbildningens läroplan (2014). Principerna för avgångsbetyg för grundläggande utbildningen finns skildrat i kapitlet Avgångsbetyg. I betygen för Nurmijärvis kommuns grundläggande utbildning används kommunens gemensamma betygsmallar.

7 Elevvården

7.1 Elevvårdens lokala mål och verksamhet

Elevvårdens nivåer

Utbildningsanordnaren tillsätter en styrgrupp för elevvård på kommunal nivå samt skolspecifika elevvårdsgrupper. Ärenden som gäller en enskild elev behandlas av en expertgrupp som sammankallas efter behov. Var och en av de tre grupperna har sina egna uppgifter och deltagarna utses efter behov (se följande underrubriker). Alla elevvårdsgrupperna är yrkesövergripande, vilket innebär att det förutom undervisningspersonal även finns medlemmar i gruppen som representerar skolhälsovård samt psykolog- och kuratorjänster då det ärende som behandlas förutsätter det.

Styrgrupp för elevvård på kommunal nivå

I Nurmijärvi finns en styrgrupp för Barns och ungdomars välbefinnande som består av följande personer:

- Chefen för bildningsväsendet, ordf
- Chefen för social- och hälsoväsendet
- Chefen för familje- och socialtjänsterna
- Chefen för öppna hälsovården
- Skolchefen
- Ungdomschefen
- Chefen för småbarnsfostran
- Överläkaren för öppenvården
- Branschexpertis (nätverksarbete)

Styrgruppen ansvarar för undervisningsanordnarens elevvårds allmänna planering, utveckling, kontroll och utvärdering. Gruppen kan vid behov höra sakkunniga. Styrgruppen utvecklar också ett yrkesövergripande samarbete mellan tjänsterna för barn, ungdomar och familjer på ett kundorienterat sätt. Till styrgruppens övriga uppgifter hör att utveckla en verksamhet för tidigt och öppet samarbete för att främja vardagspraxisen, handleda och följa upp förberedandet och tillämpandet av välfärdsplanen för barn och unga enligt barnskyddslagen § 12 samt för att följa upp och informera om hur de nationella riktlinjerna och politiska programmen för barn, ungdomar och familjer följs. På detta sätt utgör elevvården en del av undervisnings- och skolgångsanordnarens övriga strategiska planering.

Gemensam elevvård

Med den gemensamma elevvården avses den verksamhetskultur och de åtgärder genom vilka hela skolgemenskapen främjar elevernas inläring, välbefinnande, hälsa, sociala ansvar, växelverkan samt delaktighet. Den gemensamma elevvården innebär också att man tar uppmärksammar lärmiljöns hälsosamhet, trygghet och lättillgänglighet. I det gemensamma elevvårdsarbetet granskar, utvärderar och förbättrar man skolgemenskapens och elevgruppernas välbefinnande. (Elev- och elevvårdslagen 1287/2013)

Alla som arbetar på skolan är skyldiga att delta i gemensamma elevvården och ska i sin dagliga verksamhet främja elevernas och skolornas välbefinnande samt samarbetet mellan hemmen och skolorna. Skolornas anställda har det huvudsakliga ansvaret för skolgemenskapens välbefinnande.

Den gemensamma elevvården fungerar i första hand i förebyggande syfte och som stöd för hela skolgemenskapen. Målsättningen är en välmående gemenskap som stödjer och främjar varje elevs lärande och välbefinnande, förebygger problem och förutser risker.

Gemensam skolspecifik välfärdsgrupp

Den skolspecifika välfärdsgruppen leds av rektorn och till den hör hälsovårdare, psykolog, kurator, speciallärare och studievägledare samt annan personal från skolan eller samarbetspartners (till exempel representant från skolans styrgrupp, elevkår eller föräldraförening) som inbjuds efter behov. I en gemensam elevvård är det viktigt och stärker välbefinnandet att elever och vårdnadshavare blir hörda. Den skolspecifika välfärdsgruppens uppgift är att främja elevernas delaktighet. Gruppen samlas, beroende på skolans storlek, minst två gånger per läsår. Gruppen skriver anteckningar då den samlas.

Den skolspecifika välfärdsgruppens uppgifter

Den skolspecifika gemensamma välfärdsgruppen ansvarar för planeringen av skolans elevvård, utveckling, genomförande och utvärdering. Grunden för planeringen utgörs bland annat av sammanfattningar av hälsokontroller, välbefinnande-enkäter för årskurs 5, skolhälsoenkäter, resultat av skolhälsogranskningar samt kundenkäter. Välfärdsgruppens verksamhet styrs av elevvårdsplanen (som en del av skolornas läsårsplan) där elevvårdens mål och åtgärder finns antecknade. Till elevvården hör också handledning och uppföljning av fysiska lärmiljön, vardagens arbetsrytm, arbetsbelastning, vila och rekreation. I välfärdsgruppen samtalar man om klassens ärenden på allmän nivå genom att till exempel fundera på och göra yrkesövergripande planeringar för hur klassens arbetsro och gruppgemenskap kan förbättras. I den skolspecifika välfärdsgruppen behandlas inte enskilda elevärenden och man talar inte heller om elevens namn eller på sådant sätt att eleven kan kännas igen.

Genomförande av gemensam elevvård

Den gemensamma elevvården går i första hand till väga på följande sätt:

- Man stöder elevernas delaktighet
- Man stöder positiv växelverkan och positivt känslomässigt klimat
- Man förebygger problem
- Man stöder en positiv gruppdynamik för att främja en god klassanda
- Man tar tidigt i tu med negativa drag i gruppens verksamhet

Man påverkar gemenskapen genom val av tillvägagångssätt då nya elever tas emot i gruppgemenskapen och då eleven stöds vid överflyttning till nästa årskurs eller en ny grupp:

- Övergång från förskola till skola
- Övergång från ett stadie till ett annat
- Flytt från en läroanstalt till en annan

Att förutse och göra handlingsplaner gällande säkerhet är till naturen gemensam verksamhet som utvecklas tillsammans med alla medlemmar av skolgemenskapen. Det är behövt att ha gemensamma beredskapsövningar tillsammans, såsom till exempel utrymningsövningar. Skolmiljöns hälso- och säkerhetsaspekter följs upp och utvärderas vid de granskningar som görs vart tredje år.

Elevernas delaktighet och välbefinnande ökar då de har möjlighet att påverka skolbespisningen och planeringen av raster. Genom att utveckla rastaktiviteterna kan man minska elevernas rökning och öka deras fysiska aktivitet. En lärmiljö som främjar välbefinnande gör det möjligt att göra hälsosamma val och stöder hälsofrämjande vanor.

Till den gemensamma elevvården hör också att den gemensamma verksamheten mellan skolan och hemmen befästs. Vårdnadshavarnas delaktighet ökar då de deltar i skolans verksamhet och då de kan påverka beslutsfattandet genom att till exempel delta i föräldraföreningens verksamhet. Till den gemensamma elevvården hör också samarbete med aktörer som inte hör till skolan så som ungdomsverksamheten, församlingen, polisen och aktörer från tredje sektorn.

Skolspecifika elevvårdsplanen

För att genomföra, utvärdera och utveckla elevvården görs skolspecifika elevvårdsplaner. I planen beaktas skolans behov inom elevvården. Planen utarbetas i samarbete med skolans personal, elever och deras vårdnadshavare. I planen ska Nurmijärvi kommuns välfärdsplan för barn och unga samt Nurmijärvi kommuns riktlinjer gällande barns och ungdomars välbefinnande beaktas.

Då elevvårdsplanen utarbetas kommer man överens om de förfaringssätt man använder för att skolans personal, elever och vårdnadshavare samt vid behov andra samarbetspartner ska kunna bekanta sig med planen. Samtidigt kommer man överens om hur man informerar de tidigare nämnda om planen. Undervisningsanordnaren följer upp hur elevvårdsplanen verkställs.

I elevvårdsplanen ska det stå:

- En uppskattning av behovet av elevvård och de elevvårdstjänster som finns att tillgå
- Skolgemenskapens åtgärder för att främja den gemensamma elevvården och för att ordna med behövliga stödfunktioner
- Hur samarbetet med eleverna och deras familjer samt de som arbetar i skolan och andra instanser som stöder elevernas välbefinnande ordnas
- En plan för hur eleverna skyddas för våld, mobbing och trakasseri
- Hur elevvårdsplanens genomförs och följs upp (egen kontroll)

Individuell elevvård

Med individuell elevvård avses skol- och elevhälsovårdstjänster som erbjuds eleven, elevvårdens psykolog- och kuratorstjänster samt yrkesövergripande individuell elevvård. Målet med den individuella elevvården är att följa upp och främja elevens hälsa, utveckling, välbefinnande och lärande som helhet. Det är också viktigt att garantera tidigt stöd och att förebygga problem. Elevens individuella förutsättningar, resurser och behov ska beaktas både när elevvårdsstödet planeras och i skolans vardag. Individuella elevvården är en frivillig tjänst till eleven och vårdnadshavaren.

Yrkesövergripande individuell elevvård

För att kartlägga en elevs eller grupps psykiska, fysiska eller sociala behov av stöd och för att ordna tjänster kan man vid behov sammankalla en yrkesövergripande expertgrupp. Till expertgruppen ska alltid höra antingen en hälsovårdare, psykolog eller kurator. Utgångspunkten är att även eleven och vårdnadshavaren eller en person utvald av dem tar del i gruppens arbete. I expertgruppen behandlas i första hand inte saker som hör till anordningen av studier enligt grundskolelagen, hur arbetsron upprätthålls eller disciplinära ärenden. Vid ett individuellt expertgruppsmöte skrivs en elevvårdsjournal som alltid är individuell.

Den individuella elevvården är en frivillig tjänst till eleven och vårdnadshavaren och sker i samarbete med dem. Elevens egna önskemål och åsikter gällande åtgärder och beslut som rör hen ska tas i beaktning utifrån elevens ålder, utvecklingsnivå och andra personliga förutsättningar. Växelverkan ska vara öppen och präglas av respekt och konfidentialitet. Vårdnadshavaren har inte rätt att förbjuda sitt barn att använda elevvårdens tjänster.

Den anställde på skolan eller den medlem av elevvårdsgrupp hos vilken det uppstår oro över eleven eller till vilkens arbetsuppgifter utredning av ärenden tillhör, kallar samman en yrkesövergripande expertgrupp enligt elevens eller vårdnadshavarens samtycke. Personalen på skolan eller medlemmen av elevvårdsgruppen rekommenderar medlemmar till expertgruppen från fall till fall utgående från egen bedömning till exempel hälsovårdare, kurator, psykolog, läkare, rektor, lärare, speciallärare, studievägledare. Till gruppen kan endast kallas medlemmar enligt överenskommelse med eleven eller, om hen inte har förutsättningar att bedöma betydelsen av en överenskommelse, med vårdnadshavaren. Överenskommelsen ska ske skriftligen.

En minderårig kan med skälig orsak förbjuda att vårdnadshavaren tar del av behandlingen av elevvårdsärendet samt neka till att sekretessbelagda saker gällande eleven överläts till vårdnadshavaren om det inte tydligt strider mot elevens förmån. Bedömningen av vad som är till elevens förmån görs av psykolog, kurator, hälsovårdare eller läkare.

Elevvårdsjournal

Behandlingen av en enskild elevs ärende i en expertgrupp ska dokumenteras i en elevvårdsjournal. I elevvårdsjournalen antecknas uppgifter som beskriver den enskilda elevens behov av elevvård samt planerade och genomförda åtgärder inom elevvården.

Expertgruppen utser en ansvarsperson från gruppen som i elevvårdsjournalen antecknar de uppgifter om eleven som anses nödvändiga för genomförandet. Även de övriga medlemmarna i expertgruppen kan göra anteckningar utan att sekretessen står till hinder.

Journalen ska föras i fortlöpande och kronologisk form och ska innehålla följande uppgifter om den enskilda eleven:

- Namn, personbeteckning, hemkommun och kontaktinformation, för minderåriga eller icke myndigförklarade elever vårdnadshavarens eller annan laglig företrädarens namn och kontaktinformation
- Vad ärendet gäller och vem som inlett ärendet
- Vilka åtgärder som vidtagits medan elevens situation har utretts såsom utlåtanden, undersökningar och utredningar
- Uppgifter om behandlingen av ärendet vid expertgruppens möte, vilka som deltagit vid mötet och deras ställning, mötesbesluten och planen för genomförande av besluten samt vilka som ansvarar för att de genomförs och följs upp
- Vilka åtgärder som vidtagits, såsom samarbete med olika parter samt tidigare och nuvarande stödåtgärder
- Datum för dokumenteringen samt vem som gjort den och hens yrkes- eller tjänsteställning

Om uppgifter i en elevvårdjournal lämnas ut till utomstående ska det i handlingen dessutom antecknas vilka uppgifter som lämnats ut, till vem och på vilka grunder.

En individuell elevvårdsjournal skrivs på en blankett. Ifyllda blanketter ska arkiveras enligt skolans administrativa principer för sekretessbelagda dokument. Skolhälsovårdens personal och psykologerna skriver in det individuella elevvårdsarbetet i patientjournalen och andra dokument enligt vad som är föreskrivet. Kuratorerna inom elevvården antecknar klientuppgifterna i kuratorns klientjournal på motsvarande sätt.

Utbildningsanordnaren uppehåller ett register för yrkesövergripande individuell elevvård (elevvårdsregister). I registret bokförs de elevvårdsjournaler samt andra dokument som rör eleven eller som fåtts om eleven och som hör till uppgifter som har med elevvården att göra. Rektorn ansvarar för

det skolspecifika elevvårdsregistret. Hen bestämmer från fall till fall vem som har rätt att använda de uppgifter som finns i registret.

Sekretess, överföring av information och register

Expertgruppens medlemmar har i elevvården rätt att be om råd av sakkunniga som de ser lämpliga och lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Expertgruppens medlemmar får inte använda de sekretessbelagda uppgifterna de fått till annat än vad som hör till uppgifter inom elevvården.

Trots sekretessbestämmelserna har de som hör till expertgruppen rätt att av varandra få och till varandra och den myndighet som ansvarar för elevvården (t ex rektorn) lämna ut sådana uppgifter som är nödvändiga för att den individuella elevvården ska kunna ordnas och genomföras.

Den som lämnar ut information måste överväga om det handlar om information som är nödvändig för att till exempel garantera andra elevers säkerhet. Informationen kan också gälla en sjukdom eleven har som måste beaktas vid anordningen av undervisning. Även om det finns en lagstiftad grund för att lämna ut information är det, med tanke på samarbetet och förtroendet, alltid bäst att i första hand be om elevens eller vårdnadshavarens samtycke för att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Uppgifter kan alltid lämnas ut då eleven eller vårdnadshavaren gett sitt samtycke.

Om en elev övergår till undervisning eller utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare, ska den tidigare utbildningsanordnaren begära samtycke av eleven eller vid behov av elevens vårdnadshavare till att sådana sekretessbelagda uppgifter i elevvårdens klientregister som behövs för elevvårdens kontinuitet får överlämnas till den nya utbildningsanordnaren. Däremot ska uppgifter som är nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen, trots sekretessbestämmelserna och utan dröjsmål, överlämnas till anordnare av förskole- eller grundskoleutbildningen. Motsvarande uppgifter kan också ges på begäran av anordnare av förskole- eller grundskoleutbildning.

Undervisning i årskurs

Svenska och litteratur

Läroämnets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokursen inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inläringen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

I **årskurserna 1-2** är det speciellt viktigt att eleverna lär sig grundläggande läs- och skrivfärdighet, och att de kommunicerar genom många olika uttryckssätt och lär sig att lära. Undervisningens syfte är att väcka intresse för språk och kommunikation och för att producera och tolka olika slag av texter.

Svenska och litteratur i årskursen 1		
Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1-M14	I1-I4	L1-L5, L7
<p>M1: Sträva efter att kommunikationen i lärsituationerna sker på svenska. M4: Aktivt introducera olika språkvarieteter och visa eleven på språkliga skillnader i svenskan. M13: Eleverna erbjuds bokprat på svenska.</p> <p>I1: Eleverna får ord och uttryck för det som de upplever i sin vardag både innanför och utanför skolan. Eleverna ska aktiveras till att använda språket i olika situationer. Olika språkvarieteter introduceras och man visar eleven på språkliga skillnader i svenskan. Med varierande lärmiljöer övar sig eleverna att använda ett varierande språk. I mån av möjlighet bör eleverna vistas i miljöer där man använder svenska. Samarbetet inom Nätverket Vi10 ger eleverna möjlighet att kommunicera med jämnåriga på svenska.</p> <p>I2: Eleverna ges tid för läsande och högläsning även under skoldagen. Ljudböcker är ett bra komplement till högläsning. Eleverna lär sig hitta litteratur och läsoplevelser från flera olika källor, tex digitala bibliotek.</p> <p>I3: Eleverna arbetar fram gemensamma texter och följer upp hur texten föds. Eleverna använder sig av olika slags medier i informationssökning. Eleverna får tex via skolans webbsida, Nätverket Vi10, föreställningar och utställningar publicera texter för publik.</p> <p>I4: Eleverna får bekanta sig med det nationella svenska kulturutbudet också under kulturdagar som arrangeras i samarbete med de andra skolorna inom Nätverket Vi10. Eleverna bekantar sig med traditionella och klassiska svenskspråkiga barnböcker. De kommunala biblioteken har en mycket begränsat utbud av svensk litteratur. Eleverna får bekanta sig med digitala bibliotek såsom e-skolan.</p>		

Svenska och litteratur i årskursen 2		
Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1-M14	I1-I4	L1-L5, L7
<p>M1: Kommunikationen i undervisningssituationen sker på svenska M4: Aktivt introducera olika språkvarieteter och visa eleven på språkliga skillnader i svenskan.</p> <p>I1: Eleverna får ord och uttryck för de som de upplever i sin vardag både innanför och utanför skolan. Eleverna ska aktiveras till att använda språket i olika situationer. Med varierande lärmiljöer övar sig eleverna att använda ett varierande språk. I mån av möjlighet bör eleverna vistas i miljöer där man använder svenska. Samarbetet inom Nätverket Vi10 ger eleverna möjlighet att kommunicera med jämnåriga på svenska. Modersmålet kan lätt integreras i andra ämnen t.ex. genom dramatisering och litteratur.</p> <p>I2: Eleverna ges tid för läsandet och högläsning även under skoldagen. Ljudböcker är ett bra komplement till högläsning. Eleverna lär sig hitta litteratur och läsoplevelser från flera olika källor.</p>		

E-skolan, en läsande klass, att skriva sig till läsning och liknande projekt sätter skolorna in i verksamhetsplanen.

I3: Eleverna uppmanas att producera texter i par. Klassen arbetar fram gemensamma texter och följer upp hur texten föds (jämför med LTG-metoden och ASL-metoden). Eleverna får via Nätverket Vi10 producera texter för publik i olika former t.ex. via digitala medier.

I4: Eleverna får bekanta sig med det nationella svenska kulturutbudet också under kulturdagar som arrangeras i samarbete med de andra skolorna inom Nätverket Vi10. Eleverna bekantar sig med traditionella och klassiska svenskspråkiga barnböcker. De kommunala biblioteken har en mycket begränsat utbud av svensk litteratur. Eleverna får bekanta sig med digitala bibliotek såsom e-skolan. (<http://www.e-skolan.fi/om/>)

I årskurserna 3-6 är det specifika uppdraget för undervisningen i svenska och litteratur att befästa elevens kommunikativa färdigheter, förmåga att lära sig, läsinträsse och en flytande läs- och skrivfärdighet. I funktionella sammanhang, då eleverna tolkar och producerar texter, övar de sig även i att laborera med språkliga strukturer och litteratur ur olika perspektiv. Eleverna läser allt längre texter och hela verk och delar med sig av sina läserfarenheter.

Svenska och litteratur i årskursen 3

Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1-M15	I1-I4	L1-L7
I1: Eleverna sporras till att kommunicera på skolans undervisningsspråk. Eleverna ges rikligt med tid för diskussioner också kring aktuella frågor. Eleverna uppmanas att undvika blandat språk. Under vissa kommunikationssituationer övar eleverna sig i att tolka från finska till svenska. Skolan bjuder in svensktalande personer utifrån och söker sig aktivt till svenskspråkiga miljöer för att ge eleverna möjlighet att aktivt kommunicera på svenska. Eleverna ges möjlighet att delta i Nätverket Vi10:s årligt återkommande kulturdagar.		
I2: Eleverna lär sig använda digitala svenska medier. Eleverna ges tid för högläsning och egetläsande på skoltid. Eleverna ges möjlighet till bokprat på svenska.		
I3: Modersmålet integreras i alla ämnen. Eleverna uppmärksammas på skillnaderna mellan finlandssvenskt och rikssvenskt uttrycksätt. De uppmärksammas också på finlandismer och att se skillnader i språkstrukturer och uppbyggnaden av finskan och svenskan. Via Nätverket Vi10:s samarbete producerar eleverna egna texter för större publik i samma åldersamt reflekterar kring andra elevers texter. Eleverna uppmanas att producera texter i par eller grupp där alla är aktiva. Eleverna uppmanas att publicera sina texter på nätet.		
I4: Alla elever ges möjlighet att delta i skolans kulturproduktion (t.ex. Svenska dagen, Lucia, Topeliusdagen och Runebergsdagen). Eleverna får bekanta sig med det nationella svenska kulturutbudet också under kulturdagar som arrangeras i samarbete med de andra skolorna inom Nätverket Vi10. Eleverna bekantar sig med traditionella och klassiska svenskspråkiga barnböcker. Eleverna tar del av utbudet i Nätverket Vi10:s kulturstig. Eleverna bör också bekanta sig med svenskspråkiga miljöer inom landet. Eleverna använder digitala bibliotek och digitala svenskspråkiga medier. De ges möjlighet till bokprat på svenska. Eleverna kan delta i samarbete med kommunens finskspråkiga skolor, så att bägge språken och kulturerna möts.		

Svenska och litteratur i årskursen 4

I2: Eleverna lär sig använda digitala svenska medier. Eleverna ges tid för högläsning och egetläsande på skoltid. Eleverna ges möjlighet till bokprat på svenska.

I3: Modersmålet integreras i alla ämnen. Eleverna uppmärksammas på skillnaderna mellan finlandssvenskt och rikssvenskt uttrycksätt. De uppmärksammas också på finlandismer och att se skillnader i språkstrukturer och uppbyggnaden av finskan och svenskan. Via Nätverket Vi10:s samarbete producerar eleverna egna texter för större publik i samma åldersamt reflekterar kring andra elevers texter. Eleverna uppmanas att producera texter i par eller grupp där alla är aktiva. Eleverna uppmuntras att publicera sina texter på nätet.

I4: Alla elever ges möjlighet att delta i skolans kulturproduktion (t.ex. Svenska dagen, Lucia, Topeliusdagen och Runebergsdagen). Eleverna får bekanta sig med det nationella svenska kulturutbudet också under kulturdagar som arrangeras i samarbete med de andra skolorna inom Nätverket Vi10. Eleverna bekantar sig med traditionella och klassiska svenskspråkiga barnböcker. Eleverna tar del av utbudet i Nätverket Vi10:s kulturstig. Eleverna bör också bekanta sig med svenskspråkiga miljöer inom landet. Eleverna använder digitala bibliotek och digitala svenskspråkiga medier. De ges möjlighet till bokprat på svenska. Eleverna kan delta i samarbete med kommunens finskspråkiga skolor, så att bägge språken och kulturerna möts.

Svenska och litteratur i årskursen 5

Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1-M15	I1-I4	L1-L7
<p>I1: Eleverna sporras till att kommunicera på skolans undervisningsspråk. Eleverna ges rikligt med tid för diskussioner också kring aktuella frågor. Eleverna uppmuntras att undvika blandat språk. Under vissa kommunikationssituationer övar eleverna sig i att tolka från finska till svenska. Skolan bjuder in svensktalande personer utifrån och söker sig aktivt till svenskspråkiga miljöer för att ge eleverna möjlighet att aktivt kommunicera på svenska. Eleverna ges möjlighet att delta i Nätverket Vi10:s årligt återkommande kulturdagar.</p> <p>I2: Eleverna lär sig använda digitala svenska medier. Eleverna ges tid för högläsning och egetläsande på skoltid. Eleverna ges möjlighet till bokprat på svenska.</p> <p>I3: Modersmålet integreras i alla ämnen. Eleverna uppmärksammas på skillnaderna mellan finlandssvenskt och rikssvenskt uttrycksätt. De uppmärksammas också på finlandismer och att se skillnader i språkstrukturer och uppbyggnaden av finskan och svenskan. Via Nätverket Vi10:s samarbete producerar eleverna egna texter för större publik i samma ålder samt reflekterar kring andra elevers texter. Eleverna uppmanas att producera texter i par eller grupp där alla är aktiva. Eleverna uppmuntras att publicera sina texter på nätet.</p> <p>I4: Alla elever ges möjlighet att delta i skolans kulturproduktion (t.ex. Svenska dagen, Lucia, Topeliusdagen och Runebergsdagen). Eleverna får bekanta sig med det nationella svenska kulturutbudet också under kulturdagar som arrangeras i samarbete med de andra skolorna inom Nätverket Vi10. Eleverna bekantar sig med traditionella och klassiska svenskspråkiga barnböcker. Eleverna tar del av utbudet i Nätverket Vi10:s kulturstig. Eleverna bör också bekanta sig med svenskspråkiga miljöer inom landet. Eleverna använder digitala bibliotek och digitala svenskspråkiga medier. De ges möjlighet till bokprat på svenska. Eleverna kan delta i samarbete med kommunens finskspråkiga skolor, så att bägge språken och kulturerna möts.</p>		

Svenska och litteratur i årskursen 6

Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1-M15	I1-I4	L1-L7
<p>I1: Eleverna sporras till att kommunicera på skolans undervisningsspråk. Eleverna ges rikligt med tid för diskussioner också kring aktuella frågor. Eleverna uppmuntras att undvika blandat språk. Under vissa kommunikationssituationer övar eleverna sig i att tolka från finska till svenska. Skolan bjuder in svensktalande personer utifrån och söker sig aktivt till svenskspråkiga miljöer för att ge eleverna möjlighet att aktivt kommunicera på svenska. Eleverna ges möjlighet att delta i Nätverket Vi10:s årligt återkommande kulturdagar.</p>		

I2: Eleverna lär sig använda digitala svenska medier. Eleverna ges tid för högläsning och eget läsande på skoltid. Eleverna ges möjlighet till bokprat på svenska.

I3: Modersmålet integreras i alla ämnen. Eleverna uppmärksammas på skillnaderna mellan finlandssvenskt och rikssvenskt uttryckssätt. De uppmärksammas också på finlandismer och att se skillnader i språkstrukturer och uppbyggnaden av finskan och svenskan. Via Nätverket Vi10:s samarbete producerar eleverna egna texter för större publik i samma åldersamt reflekterar kring andra elevers texter. Eleverna uppmanas att producera texter i par eller grupp där alla är aktiva.

I4: Alla elever ges möjlighet att delta i skolans kulturproduktion (t.ex. Svenska dagen, Lucia, Topeliusdagen och Runebergsdagen). Eleverna får bekanta sig med det nationella svenska kulturutbudet också under kulturdagar som arrangeras i samarbete med de andra skolorna inom Nätverket Vi10. Eleverna bekantar sig med traditionella och klassiska svenskspråkiga barnböcker. Eleverna tar del av utbudet i Nätverket Vi10:s kulturstig. Eleverna bör också bekanta sig med svenskspråkiga miljöer inom landet. Eleverna använder digitala bibliotek och digitala svenskspråkiga medier. De ges möjlighet till bokprat på svenska. Eleverna kan delta i samarbete med kommunens finskspråkiga skolor, så att bägge språken och kulturerna möts.

A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Lärmiljöer och arbetssätt

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används så gott som alltid.

Handledning, differentiering och stöd

Eleverna ska uppmuntras att mångsidigt använda sina språkkunskaper, utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Eleverna ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Elever som har inlärnings svårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbt.

Bedömning av elevens lärande

Eleverna ska uppmuntras att mångsidigt använda sina språkkunskaper, utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Eleverna ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Elever som har inlärnings svårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbt.

Mål för undervisningen i årskurs 2

Redan innan undervisningen i den modersmålsinriktade lärokursen inleds i åk 3 kan eleverna stifta bekantskap med finska texter av olika slag. Eleverna utvecklar sitt språk och sitt kunnande i finska samtidigt som de sjunger, leker, spelar och rör på sig. Innehållet väljs tillsammans med eleverna utifrån deras intressen. Undervisningen kan genomföras i samband med andra lektioner, som en del av den helhetsskapande undervisningen och de mångvetenskapliga lärområdena eller under särskilda lektioner eller undervisningspass. I den modersmålsinriktade lärokursen ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språkets och den finska kulturens särdrag. I Nurmijärvi kommun studierna i det andra inhemska språket finska inleds i årskurs 2.

Innehållet i årskurs 2

- Vi uppmuntrar eleven att lägga märke till hur mycket finskan talas i omgivningen och väcka intresse för det finska språket.
- Vi lär oss bemöta människor fördomsfritt.
- Vi stöder eleven att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet. Vi bekantar oss med finska traditioner och den finska kulturen.
- Vi skapar en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar lärande.
- Vi stöder och uppmuntrar eleven att modigt öva sig att använda sina kunskaper i finska.
- Vi ordnar tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig kommunikation. Vi stöder eleven att uttrycka sig på olika sätt.

- Vi bekantar oss med texter av olika slag.

I årskurs 3–6 ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språket och den finska kulturens särdrag. Den modersmålsinriktade lärokursen är ämnad för elever som lever i en tvåspråkig hemmiljö och som i tidig ålder kommit i kontakt med den finska kulturen. I kommunens svenska skola undervisas finska enbart utgående från den modersmålsinriktade lärokursen. Ifall behov finns så skraddarsys finska som A1-språk för de elever som behöver det.

Finska i årskursen 3		
Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1, M3, M4, M9, M10	I1-I3	L1. L2, L4, L7
<p>I1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varifrån kommer tvåspråkiga jag? • Artigt språkbruk • Kontrastiv undervisning: geografiska namn med tyngdpunkten på Finland, artkännedom (tex. björn - karhu) • Ordspråk, idiomatiska talesätt. rim och ramsor • Barnlitteratur, för att stärka läslusten • Sånger och lekar • Göra eleverna medvetna om blandspråk <p>I2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Besök i omgivningen, tex besök på bibliotek: Språköarna erbjuder en autentiskt flerspråkig miljö där eleverna naturligt kommer i kontakt med finskspråkig verksamhet och kultur. Det här ger en möjlighet för eleverna att bilda nätverk och kommunicera muntligt med finskspråkiga elever och grupper. Detta sker bland annat genom samarbete med finska skolor i området. Hur detta förverkligas beskrivs i skolans verksamhetsplan. • Att göra eleven medveten om sitt språkbruk och sin inläring samt vägleda hen till nya sätt att lära sig, att aktivt ta i bruk nya ord och strukturer. • Grupparbete som inkluderar självutvärdering och en utvärdering av den egna arbetsinsatsen. • Tillsammans med eleverna gå igenom målformuleringarna och bryta upp dem i mindre helheter. • Media, orientera sig till olika media och öva sig på att använda media ändamålsenligt. • Inläringen sker på ett lekfullt och aktivt sätt. <p>I3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uppmärksamma eleven på skillnaden mellan skrift- och talspråk (användningen av passiv). Lång och kort vokal, dubbla konsonanter. 		

Finska i årskursen 4		
Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1, M3, M4, M9, M10	I1-I3	L1. L2, L4, L7
<p>I1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varifrån kommer tvåspråkiga jag? • Varför talas det två språk i Finland? • Artigt språkbruk • Kontrastiv undervisning • Ordspråk, idiomatiska talesätt. rim och ramsor • Barnlitteratur, bokpresentationer. • Sånger och lekar • festtraditioner, tex virpominen 		

I2:

- Besök i omgivningen, tex besök på bibliotek
- Att göra eleven medveten om sitt språkbruk och sin inläring samt vägleda hen till nya sätt att lära sig, att aktivt ta i bruk nya ord och strukturer.
- Grupparbete med självvärdering och utvärdera sitt eget arbete.
- Tillsammans med eleverna gå igenom målformuleringarna och bryta upp dem i mindre helhet
- Media, orientera sig till olika media. Lära sig använda media ändamålsenligt och mångsidigt.
- Planera och presentera en intervju tex en företagare.

I3:

- Besök i omgivningen, tex på bibliotek
- Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter.
- Uppmärksamma eleven på skillnaden mellan skrift- och talspråk (användningen av passiv). Lång och kort vokal, dubbla konsonanter.
- Varierande texter, skönlitteratur, poesi, tidningar, nätet och faktalitteratur
- Olika begrepp på finska och svenska, ordspråk och idiomatiska uttryck
- Intervjua tex en företagare, presentera intervjun, kanske också dramatisera

Finska i årskursen 5

Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1-M10	I1-I3	L1, L2, L4, L5, L7

I1:

- Artigt språkbruk
- Kontrastiv undervisning
- Ordspråk, idiomatiska talesätt
- Barn- och ungdomslitteratur, bokpresentationer.
- Presentera kulturpersonligheter tex Agricola och Kalevala
- Sånger och finsk musik

I2:

- Besök i omgivningen, tex besök på bibliotek: Språköarna erbjuder en autentiskt flerspråkig miljö där eleverna naturligt kommer i kontakt med finskspråkig verksamhet och kultur. Det här ger en möjlighet för eleverna att bilda nätverk och kommunicera muntligt med finskspråkiga elever och grupper. Detta sker bland annat genom samarbete med finska skolor i området. Hur detta förverkligas beskrivs i skolans verksamhetsplan.
- Att göra eleven medveten om sitt språkbruk och sin inläring samt vägleda hen till nya sätt att lära sig, att aktivt ta i bruk nya ord och strukturer.
- Grupparbete med självvärdering och konstruktivt utvärdera sitt eget och varandras arbete.
- Gå igenom målformuleringarna tillsammans med eleverna.
- Media, orientera sig till olika media. Lära sig använda media ändamålsenligt och mångsidigt.
- Festtraditioner
- Planera och genomföra en intervju

I3:

- Uppmärksamma eleven på skillnaden mellan skrift- och talspråk (användningen av passiv), dialekter, ungdomsspråk. Sträva efter korrekt språkbruk i skriftspråk.
- Varierande texter, skönlitteratur, poesi, tidningar, nätet och faktalitteratur.
- Olika begrepp på finska och svenska, ordspråk och idiomatiska uttryck.
- sammansatta ord, motsatsord, synonymer, ordklasser
- argumentation, argumentera för och emot, motivera

- mediekunskap, kritisk medialäsning
- Effektiva inlärningsstrategier

Finska i årskursen 6

Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetens
M1-M10	I1-I3	L1, L2, L4, L5, L7
<p>I1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Artigt språkbruk • Kontrastiv undervisning • Ordspråk, idiomatiska talesätt • Ungdomslitteratur, bokpresentationer. • Presentera kulturpersonligheter • Sånger och finsk musik (ungdomsmusik) <p>I2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att göra eleven medveten om sitt språkbruk och sin inlärnin samt vägleda hen till nya sätt att lära sig, att aktivt ta i bruk nya ord och strukturer. • Grupparbete med självvärdering och konstruktiv utvärdera sitt eget och varandras arbete • Tillsammans med eleverna gå igenom målformuleringarna • Media, orientera sig till olika media. Använda media ändamålsenligt och mångsidigt och kritiskt • Festtraditioner, följer kalenderåret <p>I3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uppmärksamma eleven på skillnaden mellan skrift- och talspråk (användningen av passiv), dialekter, ungdomsspråk. Sträva efter korrekt språkbruk i skriftspråk • Varierande texter, skönlitteratur, poesi, tidningar, nätet och faktalitteratur • Olika begrepp på finska och svenska, ordspråk och idiomatiska uttryck • sammansatta ord, motsatsord, synonymer • ordklasser, med tyngdpunkt på verbet, tex passiv, perfekt och verbets rektion (tex pidän sinusta) • argumentation, argumentera för och emot, motivera • mediekunskap, kritisk medialäsning • Effektiva inlärningsstrategier • Finska språkets historia, samiska och estniska är också till finsk-ugriska språk, släktspråk • konditionalis, fråga råd, hövlighetsspråk • huvud- och bisats, kommatecknets användning 		

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-läro kursen i finska

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk	I1	Förmåga att gestalta den språkliga miljön	Eleven kan nämna orsaker till varför man talar svenska och finska i Finland.

M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt	I1		Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självbedömningen reflektera över sina egna erfarenheter
M3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet	I1	Språklig medvetenhet	Eleven uppfattar likheter och olikheter i t.ex. strukturer, ordförråd och betydelser mellan finskan och modersmålet eller andra språk hen kan.
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material	I1	Förmåga att iaktta finska språket i omgivningen	Eleven kan beskriva i vilka sammanhang man kan läsa och höra finska.
Färdigheter för språkstudier			
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra	I2	Kännedom om målen för undervisningen och om hur man arbetar som grupp	Eleven kan beskriva målen för undervisningen och deltar i gemensamma arbetsuppgifter.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en	I2	Förmåga att ställa upp mål för sina språkstudier och att hitta väl fungerande studiemetoder	Eleven ställer upp mål för sina språkstudier, övar sig i olika sätt att lära sig språk också med hjälp av digitala verktyg och utvecklar och utvärderar sina kunskaper.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			Kunskapsnivå A2.1
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig och skriftlig kommunikation	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Använder mera sällan nonverbala uttryck. Måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven klarar av korta sociala situationer. Kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			Kunskapsnivå A2.1
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			Kunskapsnivå A1.3
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	Förmåga att producera texter	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Uttalar inövade uttryck begripligt.

Andra främmande språk, valfri A-lärokurs

Inlärningsstrategier för årskurs 3-6:

- praktisering av mångfaldig studieteknik (bl a vokabulär, aktivt par- och grupparbete)
- praktisk uttalsövning
- uppmuntrande till tal
- text- och hörförståelse
- egen produktion
- Självbedömning
- Mod att använda språket även utanför skoltid

Annat främmande språk, valfri A-lärokurs (A2-språk) årskurs 4

Mål	Innehåll	Mångsidigt kunnande
T1, T2, T5-7, T9-11	S1-S3	L1-L7

Centrala ämnen: jag själv, familj, skola, fritid, intressen, att hälsa, enkla frågor och svar, enkel beskrivning av människor, föremål och saker samt bekantskap med landets kultur.

Annat främmande språk, valfri A-lärokurs (A2-språk) årskurs 5

Mål	Innehåll	Mångsidigt kunnande
T3, 6, 7, T 9-11	S1-S3	L1-L7

Centrala ämnen: repetition av årkurs fyras ämnesområden, att säga sin åsikt, att utträta ärenden i olika situationer på fritiden, bekantskap med språkområdets geografi samt fördjupande av kännedom om landets kultur.

Annat främmande språk, valfri A-lärokurs (A2-språk) årskurs 6

Mål	Innehåll	Mångsidigt kunnande
T4, T6-T11	S1-S3	L1-L7

Centrala ämnen: repetition av ämnesområdena för årkurs 4 och 5, att berätta om sitt eget hemland, resande samt handlingsförmåga i den omgivning där språket talas.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i främmande språk.

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet åtta.
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
T1 vägleda eleven att lägga märke till den	S1	Förmåga att gestalta språkliga miljön samt	Eleven vet att världens språk är indelade i

<p>språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen samt språkets ställning där.</p>		<p>språkets ställning och betydelse</p>	<p>språkfamiljer och kan berätta vilken familj språket hör till. Eleven kan beskriva vilka språk som talas i hans närmiljö.</p>
<p>T2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt</p>	S1		<p>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av bedömningen reflektera över sina egna erfarenheter.</p>
<p>T3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja elevens språkliga nyfikenhet och utveckling av språklig slutledningsförmåga.</p>	S1		<p>Eleven uppfattar likheter och olikheter i t. ex. strukturer, ordförråd och betydelser mellan språket och modersmålet eller andra språk hen kan.</p>
<p>T4 handleda eleven att hitta material på språket.</p>	S1	<p>Förmåga att hitta material på språket</p>	<p>Eleven kan tala om var språket kan ses eller höras.</p>
<p>Färdigheter för språkstudier</p>			
<p>T5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra och lära sig tillsammans.</p>	S2	<p>Kännedom om målen för undervisningen och om hur man arbetar som grupp</p>	<p>Eleven kan beskriva målen för undervisningen och deltar i gemensamma arbetsuppgifter.</p>
<p>T6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt praktiserar sina kunskaper i språket, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt som passar hen bäst.</p>	S2	<p>Förmåga att sätta mål för sina språkstudier och att hitta väl fungerande studiemetoder</p>	<p>Eleven sätter mål för sina språkstudier, över sig i olika sätt att lära sig språk också med hjälp av digitala verktyg och utvecklar och utvärderar sina kunskaper.</p>
<p>Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera</p>			<p>Kunskapsnivå A1.3 T7-T9</p>

T7 ge eleven möjlighet att öva på muntlig och skriftlig kommunikation och interaktion genom att använda olika kommunikationskanaler.	S3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar av många rutinmässiga kommunikationssituationer genom att ibland ta hjälp av sin samtalspartner.
T8 stödja elevens bruk av språkliga kommunikationsstrategier	S3	Bruk av olika kommunikationsstrategier	Eleven deltar i kommunikation men behöver ännu ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med enkla verbala uttryck, med små gester (t. ex. nickande, ljud) eller med någon annan minimi-respons. Eleven måste ofta be om förtydligande eller upprepning.
T9 hjälpa eleven att bredda sin kännedom om uttryck för artigt språkbruk	S3	Kommunikationens kulturella lämplighet	Eleven kan använda de vanligaste uttrycken som används vid artigt språkbruk i olika rutinmässiga sociala situationer.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			Kunskapsnivå A1.3
T10 uppmuntra eleven att tolka texter som är lämpliga för hens ålder samt talade och skrivna texter som intresserar eleven	S3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår skriven text som innehåller enkel bekant vokabulär och bekant uttryck samt långsamt tal som hör till kontexten. Eleven kan hitta information från en kort text.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			Kunskapsnivå A 1.2
T11 erbjuda eleven ymnigt med möjligheter att öva på småskaligt tal och skrivande på passande åldersnivå. Uppmärksamhet fästs vid	S3	Förmåga att producera text	Eleven kan med hjälp av ett mindre ordförråd berätta om bekanta och för eleven viktiga saker samt skriva

centrala strukturer föruttal och text.			några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de inövade uttrycken på ett förståeligt sätt. Eleven behärskar grundläggande ordförrådet väl samt en del uttryck för särskilda situationer samt basgrammatik.
--	--	--	---

Matematik

Uppdraget i undervisningen i matematik är att utveckla ett logiskt, exakt och kreativt matematiskt tänkande hos eleverna. Undervisningen ska lägga grund för förståelsen av matematiska begrepp och strukturer samt utveckla elevernas förmåga att behandla information och lösa problem. På grund av matematikens kumulativa natur ska undervisningen framskrida systematiskt. Konkreta och laborativa inslag är centrala i undervisningen och studierna i matematik. Lärande stöds med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.

Undervisningen i matematik ska stödja eleverna att utveckla en positiv attityd till matematik och en positiv bild av sig själva som elever i matematik. Den ska också utveckla elevernas förmåga att kommunicera, interagera och samarbeta. Undervisningen i matematik ska vara målinriktad och långsiktig och stödja eleverna i att själva ta ansvar för sitt lärande. Undervisningen ska handleda eleverna att förstå nyttan av matematik i sitt eget liv och i ett bredare samhällsperspektiv. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att använda och tillämpa matematik på ett mångsidigt sätt.

I undervisningen i årskurserna 1-2 erbjuds eleverna mångsidiga erfarenheter som grund för bildandet av matematiska begrepp och strukturer. Olika sinnen används vid undervisningen. Undervisningen utvecklar elevernas förmåga att uttrycka sitt matematiska tänkande med hjälp av konkreta instrument, muntligen, skriftligen, genom ritande och tolkning av bilder. Undervisningen i matematik skapar en fast grund för förståelsen av talbegrepp och tiofingersmetoden samt räknefärdighet.

Matematik i årskurs 1		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
T1-T12	S1-S4	L1-L6
I undervisningen används mångsidiga verksamhetsmaterial. Lärandet sker verbalt och man lär sig att motivera sina egna lösningar. Talområdet 1-10 förankras innan talområdet vidgas.		
S1: Eleverna erbjuds möjligheter att hitta likheter, skillnader och regelmässigheter. Man jämför, klassificerar och sätter i ordning samt iakttar orsaker och följder. Man övar på att betrakta matematiska situationer ur olika synvinklar. Man börjar bekanta sig med grunderna för programmering genom att göra stegvisa anvisningar som också testas.		
S2: man försäkras sig om att eleverna hanterar sammanhanget mellan mängd, siffror och nummer inom talområdet 0-20. Förståelsen för talen breddas genom att räkna, uppfatta och uppskatta antal. Talföljder tränas samt förmåga att jämföra tal och sätta dem i ordningsföljd. Talens egenskaper, såsom parbildning, undersöks. Man bekantar sig med uppdelningen av talen 1-10. Vid räknandet används naturliga tal. Vid uträkningarna tränas additions- och subtraktionstal. Eleverna handleds att använda tal på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer, vid uttryck för antal, ordning och mätresultat samt vid uträkningar. Elevernas förmåga att lösa additions- och subtraktionsuppgifter inom talområdet 0-20 utvecklas. Olika huvudräkningsstrategier tränas för att göra räknekunskaperna mera flytande. Additions- och subtraktionsuppgifterna konkretiseras i olika tillämpningssituationer. Vid summering tränar man på att utnyttja kommutativitet och associativitet.		
S3: Elevernas förmåga att iaktta en tredimensionell omgivning och uppmärksamma nivåns geometri utvecklas. Användandet av riktnings- och befintlighetsbegreppen tränas. Tillsammans undersöks stycken och nivåer. Utöver att känna igen bygger och ritas eleverna. Eleverna handleds i att hitta och benämna egenskaper som sedan delas in i stycken och nivåer.		

Grunderna för mätning görs bekant genom att först använda egna måttenheter som har att göra med kroppen eller föremål. Man bekantar sig med måttenheten centimeter. Av klocktiderna tränas hel- och halvtimme. Man bekantar sig med olika tidsenheter.

S4: Eleverna ges grundläggande färdigheter i att samla in och spara informations om intressanta ämnesområden. Enkla tabeller och stapeldiagram görs och tolkas.

Matematik i årskurs 2		
Mål	Innehåll	Mångsidigt kunnande
T1-T12	S1-S4	L1-L6
<p>I undervisningen används mångsidiga verksamhetsmaterial. Lärandet sker verbalt och man lär sig att motivera sina egna lösningar. Talområdet 1-20 förankras innan talområdet vidgas.</p>		
<p>S1: Eleverna erbjuds möjligheter att hitta likheter, skillnader och regelmässigheter. Man jämför, klassificerar och sätter i ordning samt iakttar orsaker och följder. Man övar på att betrakta matematiska situationer ur olika synvinklar. Man börjar bekanta sig med grunderna för programmering genom att göra stegvisa anvisningar som också testas.</p>		
<p>S2: Vid uträkningarna används naturliga tal. Man försäkras om att eleverna behärskar sambandet mellan antal, siffra och nummer. Förståelsen vidgas genom att räkna, uppfatta och uppskatta antal. Talföljder tränas samt färdighet att jämföra tal och sätta dem i ordning. Talens egenskaper, såsom parbildning, dubblering och halvering undersöks. Uppdelning av talen 1-10 befästs.</p> <p>Eleverna handleds till att använda tal på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer, att uttrycka antal, ordning och mätresultat samt i att göra uträkningar.</p> <p>Eleverna bekantar sig med principen förtiosystemet med hjälp av konkreta mallar.</p> <p>Eleverna förstår motsvarigheten mellan antal och siffra på talområdet 0-100. Principen för tiosystemet övas konkret. Additions- och subtraktionstal inom talområdet 0-100 tränas. För att uppnå en flytande räknefärdighet tränas olika huvudräkningsstrategier. Additions- och subtraktionstal konkretiseras i olika tillämpningssituationer. Vid summering lär man sig att utnyttja kommutativitet och associativitet.</p> <p>Eleverna handleds till att förstå multiplikationsbegreppet på ett konkret sätt och lär sig tabellerna 1-5 och 10. Förutsättningarna för att förstå division samt sambandet mellan multiplikation och division ges. Vid multiplikation utnyttjas kommutativitet samt stiftas bekantskap med multiplikationsräkningens associativitet.</p> <p>Man lägger grund för begreppet bråktal genom att dela en hel i lika stora delar.</p>		
<p>S3: Elevernas förmåga att iaktta en tredimensionell omgivning och uppmärksamma nivåns geometri utvecklas. Användandet av riktnings- och befintlighetsbegreppen tränas.</p> <p>Tillsammans undersöks stycken och nivåer samt behandlar åtminstone triangel, fyrhörning och cirkel. Utöver att dessa känns igen bygger och ritar eleverna. Eleverna handleds till att hitta och benämna egenskaper enligt vilka stycken och nivåer kategoriseras.</p>		

Principerna för mätning repeteras. Längd, massa, volym och tid behandlas och användandet av måttenheterna för dessa tränas. Centrala måttenheter är meter och centimeter, kilogram och gram samt liter och deciliter. Klocktider och tidsenheter tränas.

I **årskurserna 3-6** ska undervisningen i matematik erbjuda upplevelser med vilkas hjälp eleverna kan tillägna sig matematiska begrepp och strukturer. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att uttrycka sina matematiska tankar och lösningar på olika sätt och med olika hjälpmedel. Mångsidig problemlösning självständigt och i grupp samt jämförelse av olika sätt att lösa problem är centrala delar av undervisningen. Undervisningen i matematik ska befästa och bredda elevernas förståelse av talbegreppet och tiosystemet samt utveckla en flytande räknefärdighet.

Matematik i årskurs 3		
Mål	Innehåll	Mångsidigt kunnande
T1-T14	S1-S5	L1, L3-L6
<p>Repetition och träning av saker som tidigare lärts. Grunden för talbegrepp stärks. Mångsidiga och konkreta hjälpmedel används aktivt. Verbaliseringen av det matematiska tänkandet tränas. Eleven stöds att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal (T9).</p>		
<p>S1: Elevernas förmåga att hitta samband, skillnader och regelmässigheter utvecklas. Färdigheten att jämföra, klassificera och sätta i ordning, att systematiskt söka alternativ, upptäcka orsaker och följder samt samband med matematiken fördjupas. Eleverna bekantar sig med program i grafisk programmeringsmiljö.</p>		
<p>S2: Elevernas förståelse för tiosystemet inom talområdet 0-1000 fördjupas och befästs.</p> <p>Uppfattningen om talens struktur, samband och delbarhet görs vidare genom att undersöka och klassificera tal.</p> <p>Eleverna övar sig att utföra grundläggande räkneoperationer som huvudräkning. De övar additions- och subtraktionsalgoritmer samt försäkras om att de behärskar dem på talområdet 0-1000.</p> <p>Man försäkras om att eleverna förstår begreppet multiplikation och eleverna lär sig tabellerna 6-9. Man försäkras om att eleverna kan multiplikationstabellerna 1-10. Eleverna övar multiplikationsalgoritmen och försäkras om att de kan den. Begreppet division studeras vid både innehålls- och delningsdivision.</p> <p>Räkneoperationernas egenskaper och sambanden mellan dem utnyttjas.</p> <p>Alla räkneoperationer övas i mångsidiga situationer med olika konkreta hjälpmedel.</p> <p>Eleverna lär sig begreppet bråk och storleken på bråktal jämförs på ett konkret sätt.</p> <p>Eleverna utforskar decimaltal som en del av tiosystemet, jämför deras storlek och bekantar sig med sambandet mellan bråk och decimaltal.</p>		
<p>S3: Eleverna undersöker mönster i talföljder och fortsätter en talföljd enligt en regel.</p>		

S4: Eleverna bygger, ritar, undersöker och klassificerar kroppar och figurer. Kropparna klassificeras som cylindrar och koner med cirkulär basyta samt pyramider.

Plana figurer indelas i månghörningar och andra figurer och deras egenskaper undersöks. Eleverna utforskar närmare trianglar, fyrhörningar och cirklar. Det lär sig begreppen punkt, sträcka, rät linje och vinkel.

Eleverna granskar symmetri i förhållande till en rät linje.

Eleverna bekantar sig med begreppet skala. De handleds i använda skalor vid kartläsning. Eleverna övar sig i att mäta och man fäster deras uppmärksamhet vid mätningens noggrannhet, vid bedömningen av mätresultatet och vid att mätningen kontrolleras.

Eleverna bekantar sig med enhetssystemets begrepp t ex minut- timme, centimeter-meter, gram-kilogram.

S5: Elevernas förmåga att söka information om intressanta ämnen utvecklas. Informationen registreras och presenteras med hjälp av tabeller och diagram. Av statistiska nyckeltal behandlas största och minsta värde.

Eleverna undersöker sannolikhet utgående från vardagliga situationer genom att resonera sig fram till om en händelse är omöjlig, möjlig eller säker.

Matematik i årskurs 4		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
T1-T4	S1-S5	L1, L3-L6
<p>Tidigare inlärd saker repeteras och tränas. Verbalt matematiskt tänkande befästs. Ett mångsidigt användande av konkreta hjälpmedel möjliggörs. Olika räknestrategier för huvudräkning fördjupas. Förmågan att göra grundräkneoperationer som huvudräkning genom att använda olika räknestrategier tränas.</p> <p>Eleven stöds i att utveckla taluppfattningen till positiva rationella tal.</p> <p>S1: Elevens förmåga att hitta samband, skillnader och mönster utvecklas.</p> <p>Eleverna fördjupar sin förmåga att jämföra, klassificera och ordna, systematiskt söka alternativ samt upptäcka orsakssammanhang och samband i matematiken.</p> <p>Eleverna tränar på att använda program i en grafisk programmeringsmiljö.</p> <p>S2: Elevernas förståelse av tiosystemet inom talområdet 0-100 000 fördjupas och förankras.</p> <p>De utvecklar sin uppfattning om talens uppbyggnad, samband och delbarhet genom att undersöka och klassificera tal.</p> <p>Eleverna övar sig att utföra grundläggande räkneoperationer inom talområdet 0- 100 000. De övar sig att utföra grundläggande räkneoperationer som huvudräkning.</p>		

De övar additions- och subtraktionsalgoritmer och försäkras om att de behärskar dem. Man försäkras om att eleverna kantabellerna 1-10. Eleverna övar multiplikationsalgoritmen. Begreppet division studeras vid både innehålls- och delningsdivision. Eleverna övar att dividera en talenhet i taget. Vad gäller multiplikations- och divisionsräkning håller man sig till multiplikation och division av naturliga tal. Räkneoperationernas egenskaper och samband utnyttjas.

Alla räkneoperationer övas i mångsidiga situationer med olika konkreta hjälpmedel.

Begreppet bråk befästs i bildform, verbalt och symboliskt och addition och subtraktion tränas i olika situationer.

Eleverna utforskar decimaltal som en del av tiosystemet och lär sig addera och subtrahera decimaltal.

S3: Eleverna undersöker mönster i talföljder och fortsätter en talföljd enligt en regel.

S4: Eleverna bygger, ritat, undersöker och klassificerar kroppar och figurer. Man försäkras om att eleverna kan klassificera kroppar.

Man försäkras om att eleverna kan klassificera plana kroppar samt undersöker deras egenskaper.

Eleverna bekantar sig närmare med trianglar, fyrhörningar och cirkeln.

De lär sig begreppen punkt, sträcka, rät linje och vinkel. Eleverna lär sig att rita och klassificera vinklar. Eleverna granskar symmetri i förhållande till rät linje. Eleverna handleds också att iaktta rotations- och förskjutningssymmetri i omgivningen, till exempel inom konst.

I koordinatsystemet behandlas först den första kvadranten och därefter de övriga kvadranterna.

Eleverna handleds i att använda skalor vid kartläsning. Eleverna övar sig att mäta och man fäster deras uppmärksamhet vid mätningens noggrannhet, vid bedömningen av mätresultatet och vid att mätningen kontrolleras. Eleverna bekantar sig med begreppet area. De vägleds att förstå hur ett enhetssystem är uppbyggt. Eleverna tränar på enkla enhetsbyten.

S5: Elevernas förmåga att söka information om intressanta ämnen utvecklas. Informationen registreras och presenteras med hjälp av tabeller och diagram. Eleverna undersöker sannolikhet utgående från vardagliga situationer genom att resonera sig fram till om en händelse är möjlig, omöjlig eller säker.

Matematik i årskurs 5		
Mål	Innehåll	Mångsidigt kunnande
T1-T14	S1-S5	L1-L3-L6
<p>Tidigare inlärd saker repeteras och tränas. Eleverna ska garanteras möjlighet till verksamhetsmaterial. De bekantar sig med att planera och genomföra program i en grafisk programmeringsmiljö.</p> <p>Eleven får stöd i att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal.</p>		
<p>S1: Eleverna utvecklar sin förmåga att finna likheter skillnader och mönster.</p>		

De fördjupar sin förmåga att jämföra, klassificera och ordna, systematiskt söka alternativ samt upptäcka orsakssammanhang och samband med matematiken. Eleverna planerar och utarbetar program i en grafisk programmeringsmiljö.

S2:Elevernas förståelse av tiosystemet fördjupas och förankras. De utvecklar sin uppfattning om talens uppbyggnad, samband och delbarhet genom att undersöka och klassificera tal. Eleverna övar sig att utföra grundläggande räkneoperationer som huvudräkning. De övar additions- och subtraktionsalgoritmer och försäkras om att de behärskar dem.

Man försäkras om att eleverna kan multiplikationstabellerna 1-10. Eleverna övar multiplikationsalgoritmen och det som är nytt är multiplikation av decimaltal. Begreppet division studeras vid både innehålls- och delningsdivision. Man försäkras om att eleverna kan dividera en talenhet i taget och att dividera decimaltal, vilket är nytt. Vid multiplikation och division håller man sig till naturliga tal. Räkneoperationernas egenskaper och samband utnyttjas.

Eleverna handleds att avrunda tal och använda överslagsräkning för att lära sig att bedöma storleksordningen av ett resultat.

Alla räkneoperationer övas i mångsidiga situationer med olika konkreta hjälpmedel.

Eleverna lär sig begreppet bråk och övar de grundläggande räkneoperationerna med bråk i olika situationer. Bråktalens och decimaltalens samband utnyttjas.

Eleverna bekantar sig med begreppet procent. Man grundlägger en förståelse för procenttal- och värde och övar sig att beräkna dem med hjälp av en procent.

S3: Eleverna undersöker mönster i talföljder och fortsätter en talföljd enligt en regel .

De introduceras i begreppet obekant, undersöker ekvationer och söker lösningar till ekvationer genom slutledning och prövning.

S4: Eleverna övar sig på att rita vinklar, att mäta och att klassificera.

Eleverna granskar symmetri i förhållande till en rät linje. Eleverna handleds också att iaktta rotations- och förskjutningssymmetri i omgivningen, till exempel inom konst.

Man tränar sig på att använda koordinatsystem.

Eleverna bekantar sig med begreppet skala och använder skalor för att förstora och förminska. De handleds i att använda skalor vid kartläsning. Eleverna övar sig att mäta och man fäster deras uppmärksamhet vid mätningens noggrannhet, vid bedömning av mätresultatet och vid att mätningen kontrolleras. Eleverna mäter och beräknar omkrets och volym av fyrhörningar och trianglar.

Eleverna vägleds att förstå hur ett enhetssystem är uppbyggt. Eleverna tränar enhetsbyten genom att använda de vanligaste måttenheterna.

S5: Elevernas förmåga att systematiskt söka information om intressanta ämnen utvecklas.

Informationen registreras och presenteras med hjälp av tabeller och diagram. Av statistiska nyckeltal behandlas största och minsta värde, medelvärde och typvärde.

Eleverna undersöker sannolikhet utgående från vardagliga situationer genom att resonera sig fram till om en händelse är omöjlig, möjlig eller säker.

Matematik i årskurs 6		
Mål	Innehåll	Mångsidigt kunnande
T1-T14	S1-S5	S1-S5
<p>Tidigare inlärd saker repeteras och tränas. Man säkerställer att tecknet = används rätt. Även kunnandet av andra grundläggande saker säkerställs.</p>		
<p>S1: Eleverna utvecklar sin förmåga att finna likheter, skillnader och mönster.</p> <p>De fördjupar sin förmåga att jämföra, klassificera och ordna, systematiskt söka alternativ samt upptäcka orsakssammanhang och samband i matematiken. Eleverna planerar och genomför program i en grafisk programmeringsmiljö.</p>		
<p>S2: Man försäkras om elevernas förståelse av tiosystemet.</p> <p>Uppfattningen om talensuppbyggnad, samband och delbarhet görs mångsidig genom att tal undersöks och klassificeras.</p> <p>Samtliga räkneoperationer tränas i mångsidiga situationer där behövliga hjälpmedel utnyttjas.</p> <p>Räkneoperationernas egenskaper och samband utnyttjas. Eleverna handleds att avrunda tal och använda överslagsräkning för att lära sig att bedöma storleksordningen av ett resultat.</p> <p>Begreppet negativt tal introduceras och talområdet utvidgas med negativa heltal.</p> <p>Grundläggande räkneoperationerna för bråk- och decimaltal i olika situationer fördjupas. I multiplikation och division används naturliga tal. Sambanden mellan bråktal, decimaltal och procent utnyttjas.</p>		
<p>S3: Eleverna undersöker mönster i talföljder och fortsätter en talföljd enligt en regel.</p> <p>De introduceras i begreppet obekant, undersöker ekvationer och söker lösningar genom slutledning och prövning.</p>		
<p>S4: Eleverna utforskar närmare trianglar, fyrhörningar och cirkel. De lär sig att bättre klassificera kroppar.</p> <p>Eleverna tränar på att rita vinklar och på mätning samt fördjupar sig i klassificeringen.</p> <p>Eleverna granskar symmetri i förhållande till en rät linje. Eleverna handleds också att iaktta rotations- och förskjutningssymmetri i omgivningen, till exempel inom konst.</p> <p>Eleverna undersöker begreppet skala och använder skalor för att förstora och förminska. De handleds i att använda skalor vid kartläsning.</p> <p>Eleverna övar på att mäta och man fäster deras uppmärksamhet vid mätningens noggrannhet, vid bedömningen av läsresultatet och vid att mätningen kontrolleras. Eleverna mäter och räknar omkretsen och arean av olika figurer samt volymen av rätblock.</p> <p>De handleds att förstå hur ett enhetssystem är uppbyggt. Eleverna tränar enhetsbyten genom att använda de vanligaste måttenheterna.</p>		

S5: Elevernas förmåga att systematiskt söka information om intressanta områden utvecklas.

Informationen registreras och presenteras med hjälp av tabeller och diagram. Av statistiska nyckeltal behandlas medelvärde och typvärde.

Eleverna undersöker sannolikhet utgående från vardagssituationer genom att resonera sig fram till om en händelse är omöjlig, möjlig eller säker.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i matematik

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet 8
Betydelse, värderingar och attityder			
T1 bibehålla elevens inspiration och intresse för matematik samt stödja elevens positiva självbild och självförtroende.	S1-S5		Används inte som grund för bedömningen. Eleven handleds att reflektera över sina upplevelser som en del av självbedömningen.
Arbetsfärdigheter			
T2 handleda eleven att uppfatta samband i det som hen lär sig.	S1-S5	Samband mellan saker man lärt sig	Eleven uppfattar och ger exempel på samband mellan saker som hen lär sig.
T3 handleda eleven att utveckla sin förmåga att ställa frågor och dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer.	S1-S5	Förmåga att ställa frågor och slutledningsförmåga	Eleven kan presentera matematiskt intressanta frågor och slutledningar.
T4 uppmuntra eleven att presentera sina lösningar och slutledningar för andra med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg.	S1-S5	Förmåga att presentera lösningar och slutledningar	Eleven presenterar sina lösningar och slutledningar på olika sätt.
T5 handleda och stödja eleven i utvecklingen av	S1-S5	Problemlösningsfärdigheter	Eleven kan använda olika strategier vid problemlösning.

förmågan att lösa problem			
T6 handleda eleven att utveckla förmågan att bedöma hur ändamålsenlig en lösning är och om resultatet är rimligt.		Förmåga att bedöma en lösning	Eleven kan i regel bedöma en lösnings ändamålsenlighet och ett resultats rimlighet.
Begreppsliga och ämnesspecifika mål			
T7 handleda eleven att förstå och använda matematiska begrepp och symboler.	S1-S5	Förståelse och användning av matematiska begrepp	Eleven använder i regel rätta begrepp och symboler.
T8 stödja och handleda eleven att förstärka och bredda förståelsen av tiosystemet.	S2	Förståelse av tiosystemet	Eleven behärskar tiosystemets princip också vid räkning av tal i decimalform.
T9 stödja eleven att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal och negativa heltal.	S2	Förståelse av talbegreppet	Eleven kan använda positiva rationella tal och negativa heltal.
T10 handleda eleven att uppnå flytande räknefärdigheter både i huvudräkning och skriftligt genom att utnyttja räkneoperationernas egenskaper.	S2	Räknefärdigheter och att utnyttja de grundläggande räkneoperationernas egenskaper	Eleven räknar relativt obehindrat i huvudet och skriftligt.
T 11 handleda eleven att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer samt introducera eleven i geometriska begrepp.	S4	Geometriska begrepp och förmåga att observera geometriska egenskaper	Eleven kan klassificera och identifiera kroppar och figurer. Eleven kan använda skalor samt känner igen symmetriska figurer i förhållande till räta linjer och punkter.
T 12 handleda eleven att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma	S4	Förmåga att mäta	Eleven kan välja ett lämpligt mätredskap, mäta och bedöma mätresultatets rimlighet. Eleven kan beräkna areor och volymer. Eleven behärskar de

mätresultatets rimlighet.			vanligaste måttenhetsomvandlingarna.
T13 handleda eleven att utarbeta och tolka tabeller och diagram samt använda statistiska nyckeltal samt erbjuda eleven upplevelser om sannolikhet.	S5	Att göra och tolka tabeller och diagram	Eleven kan göra en tabell utgående från ett material samt tolka tabeller och diagram. Eleven kan beräkna medelvärdet och bestämma typvärdet.
T 14 inspirera eleven att utarbeta instruktioner som datorprogram i en visuell programmeringsmiljö	S1	Visuell programmering	Eleven kan programmera ett fungerande program i en visuell programmeringsmiljö.

Omgivningslära

I läroämnet omgivningslära integreras ämnesområdena biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen ska omfatta perspektivet för hållbar utveckling. I omgivningslära förenas såväl naturvetenskapliga som humanvetenskapliga perspektiv. I omgivningsläran ska eleverna ses som en del av den omgivning de lever i. Utgångspunkten är respekt för naturen och ett människovärdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna.

Undervisningen ska stödja eleven att utveckla sitt förhållande till miljön och sin världsbild samt att växa som människa. Målet för undervisningen i omgivningslära är att eleverna lär känna och förstå naturen och den byggda miljön, fenomen som förekommer i dem, sig själva och andra människor samt betydelsen av hälsa och välbefinnande. Omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär förutsätter att eleverna lär sig att söka, bearbeta, producera, presentera, bedöma och värdera information i olika situationer. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund (stadsrådets förordning (422/2012) 3 §) och eleverna ska utveckla kritiskt tänkande.

De ekologiska, kulturella, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbar utveckling ska beaktas i undervisningen i omgivningslära. Det centrala målet för omgivningsläran är att handleda eleverna att förstå hur människans val påverkar livet och miljön i dag och i framtiden.

Omgivningsläran ska lägga grund för kunskaper inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Målet är att förstå deras betydelse för miljön, tekniken, det vardagliga livet, människan och mänsklig verksamhet. Inom biologi är det centralt att eleverna lär känna och förstå naturmiljön, människan, livet och dess utveckling samt villkoren för liv på jorden. Inom geografi är det viktigt att eleverna undersöker sin egen närmiljö och förstår olika områden i världen, fenomen som förekommer i dem och hur livet ser ut för de människor som bor i områdena. Inom fysik är det viktigt att stödja eleverna att förstå naturens grundstrukturer och fenomen och att förklara dessa fenomen även med hjälp av information baserad på egna undersökningar.

Inom kemi är det centralt att iakttä olik ämnen i vår omgivning. Man ska undersöka, beskriva och förklara ämnens egenskaper, deras sammansättning samt omvandlingar som de genomgår. Inom hälsokunskap är det viktigt att eleverna lär sig att förstå de faktorer som stödjer och skyddar hälsan i vår omgivning och i mänsklig verksamhet samt att främja kunskaper som stödjer hälsa, välbefinnande, trygghet och närhet.

Målet med undervisningen är att väcka och fördjupa elevernas intresse för de olika ämnesområdena i omgivningslära. Likvärdighet och jämlikhet främjas genom att varje elev erbjuds möjligheter att mångsidigt bekanta sig med omgivningslärans samtliga vetenskapsområden och med den teknik och de utbildningsmöjligheter som finns på området.

I **årskurserna 1-2** planeras undervisningen i omgivningslära som helheter där man granskar elevernas egen omgivning samt eleverna och deras aktiviteter som en del av omgivningen. Genom uppgifter där man på ett lekfullt sätt löser problem och gör undersökningar väcks elevernas nyfikenhet och intresse för olika fenomen i omgivningen. Dessutom får eleven öva sig att strukturera och benämna omgivningen samt företeelser som anknyter till det egna välbefinnandet och den egna tryggheten och säkerheten.

Läroämnet omgivningslära årskurs 1		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
T1-T15	S1-S6	L1-L7
S3: Undersöka organismers uppbyggnad och förökning genom att uppmärksamma ekosystemets och näringskedjors funktion med gården som tyngdpunkt.		

S4: Undersöka växter genom att odla dem.

S5: Bekanta sig med vardagens hälsorutiner och skoldagens goda handlingssätt.

Läroämnet omgivningslära årskurs 2		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
T1-T15	S1-S6	L1-L7
S1: Bekanta sig med människokroppen och dess funktion.		
S3: Undersöka olika organismers uppbyggnad och förökning genom att uppmärksamma ekosystemets och näringskedjors funktion med skogen som tyngdpunkt. Eleven bekantar sig med olika kartor och gör en karta över gården.		
S5: Bekanta sig med grundläggande förutsättning för liv; näring, vatten, luft, värme och omsorg.		
S6: Tyngdpunkten är på den egna hembygden.		

I **årskurserna 3-6** kan undervisningen i omgivningslära planeras som helheter där man granskar den omgivande världen samt eleverna och deras aktiviteter som en del av omgivningen. Eleven vägleds att ge akt på sitt växande och sin utveckling. Med hjälp av problemlösnings- och undersökningsuppgifter fördjupas intresset för fenomen i omgivningen. I slutet av årskurshelheten funderar man också på de olika ämnesområdenas särdrag.

Läroämnet omgivningslära årskurs 3		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
T1-T5, T9-T14	S1-S6	L1-L7
S3: Tyngdpunkt på hembygden och Finland		
S4: Vädret som forskningsämne		
S1: Behandla människans uppbyggnad och centrala livsfunktioner samt tillväxtens och utvecklingens olika skeden. Särskild vikt fästs vid aktuella förändringar i utvecklingen och vid att förstå dem. Eleverna övar sig att identifiera olika fysiska och psykiska signaler och att bli medvetna om sina tankar, behov, attityder och värderingar (årskurs 3-6).		
Eleverna får insikt i de olika delområdena av hälsa, hälsoresurser, vardagliga hälsovanor, mentala färdigheter, förebyggande av sjukdomar och färdigheter i egenvård (årskurs 3 och 5).		

Eleverna övar sig på att identifiera, uttrycka och reglera känslor och ger akt på faktorer som stödjer det egna lärandet (årskurs 3-6).

S2: Eleverna övar på att utveckla sina säkerhetskunskaper till exempel inom följande delområden: trafik- (åk3-6), olyckor samt åtgärder i nödsituationer (åk 3 och 5), förebyggande av mobbning samt fysisk och mental integritet (åk 3-6).

S5: Eleverna granskar ämnens form och egenskaper: vatten (åk 3), övriga ämnen (åk 5). För att förstå principen för ämnens bevarande behandlas fotosyntesen (åk 3 och 5) samt vattnets kretslopp (åk 3 och 5).

Eleverna fördjupar sig i årstiderna och växlingen mellan dag och natt (åk 3). De undersöker växelverkan mellan mänsklig verksamhet och olika organismer och deras livsmiljöer.

Man bekantar sig med näringskedjor, djurs och växters fortplantning med tyngdpunkt på vattendrag och skyddandet av dem (åk 3).

S6: Värnandet omen hållbar framtid uppmärksammas i alla årskurser.

Läroämnet årskurs 4	omgivningslära		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens	
T1-T5, T9-T14	S1-S6	L1-L7	
S3: Tyngdpunkt på Norden.			
S4: Föremålförundersökning: experimentell undersökning av växternas tillväxtsammansättning av växtsammansättning samt jordmån och berggrund.			
S1: Behandla människans uppbyggnad och centrala livsfunktioner samt tillväxtens och utvecklingens olika skeden. Särskild vikt fästs vid aktuella förändringar i utvecklingen och vid att förstå dem. Eleverna övar sig på att identifiera olika fysiska och psykiska signaler och att bli medvetna om sina tankar, behov, attityder och värderingar (årskurs 3-6).			
Eleverna övar sig på att identifiera, uttrycka och reglera känslor och ger akt på faktorer som stödjer det egna lärandet (årskurs 3-6).			
S2: Eleverna undersöker apparaternas funktion och konstruktion (åk 4 och 6).			
Eleverna övar på att främja och utveckla sina säkerhetskunskaper till exempel inom följande delområden: trafik- (åk 3-6), brand- och elsäkerhet (åk 4), förebyggande av mobbning samt fysisk och mental integritet (åk 3-6).			
S5: Olika ämnens form och egenskaper granskas: vatten (åk 3), övriga ämnen (åk 5). För att få insikt i bevarande av ämne behandlas brinnande (åk 4).			
Man fördjupar sig i närrymden och jordklotets uppbyggnad (åk 4).			

Växelverkan mellan mänsklig verksamhet och olika organismer och deras livsmiljöer.

Man bekantar sig med näringskedjor och djurens och växternas förökning med tyngd på skogar och myrar samt skyddandet av dem (åk 4).

S6: Värnandet om en hållbar framtid uppmärksammas i alla årskurser.

Läroämnet årskurs 5	omgivningslära		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens	
T1-T19	S1-S6	L1-L7	
S3: Tyngdpunkt på Europa.			
S4: Föremål för forskning: förändringar på kroppsrörelse och kraft.			
S1: Man behandlar människans uppbyggnad och centrala livsfunktioner samt människans växande och utvecklingens olika stadier. Särskild vikt fäst vid aktuella förändringar i utvecklingen och att den är individuell. Man behandlar den sexuella utvecklingen som anknyter till åldersstadiet samt människans fortplantning (åk 5). Eleverna övar sig att identifiera olika fysiska och psykiska signaler och att bli medvetna om sina egna tankar, behov, attityder och värderingar (åk 3-6). Eleverna får insikt i de olika delområdena av hälsa, hälsoresurser, vardagliga hälsovanor, mentala färdigheter, förebyggande av sjukdomar och färdigheter i egenvård (åk 3 och 5). Man övar sig på att identifiera, uttrycka och reglera känslor samt ger akt på faktorer som stödjer det egna lärandet (åk 3-6).			
S2: Eleverna övar på att utveckla sina säkerhetskunskaper till exempel inom följande delområden: trafik- (åk 3-6), olyckor samt åtgärder i nödsituationer (åk 3 och 5), förebyggande av mobbning samt fysisk och mental integritet (åk 3-6).			
S5: Eleverna granskar ämnens form och egenskaper: vatten (åk 3), övriga ämnen (åk 5). För att förstå principen för ämnens bevarande behandlas fotosyntesen (åk 3 och 5) samt vattnets kretslopp (åk 3 och 5). De undersöker växelverkan mellan mänsklig verksamhet och olika organismer och deras livsmiljöer. Man bekantar sig med näringskedjor, djurs och växters fortplantning med tyngdpunkt på naturens mångfald på jorden (åk 5).			
S6: Värnandet om en hållbar framtid uppmärksammas i alla årskurser.			

Läroämnet omgivningslära årskurs 6		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
T1-T19	S1-S6	L1-L7
S3: Tyngdpunkt på Afrika och Asien.		
S4, S6: Forskningsuppgift om den egna livsmiljön.		
S1: Eleverna övar sig på att identifiera olika fysiska och psykiska signaler och att bli medvetna om sina egna tankar, behov, attityder och värderingar (åk 3-6). Dessutom får de öva sig att identifiera, uttrycka och reglera känslor samt ge akt på faktorer som stödjer det egna lärandet (åk 3-6).		
S2: Eleverna undersöker apparaters funktion och olika konstruktioner (åk 4 och 6). Säkerhetskunskapen utvecklas till exempel inom följande områden: trafik (åk 3-6), förgiftning och droger (åk 6), förebyggande av mobbning samt fysisk och mental integritet (åk 3-6).		
S5: Eleverna undersöker energi, ljud- och ljusfenomen (åk 6). Man undersöker samverkan mellan organismerna, deras miljö och mänsklig verksamhet. Eleverna bekantar sig med matproduktion och matens väg och utnyttjande av skogsbruk (åk 6).		
S6: Värnandet om en hållbar framtid uppmärksammas i alla årskurser. Man behandlar klimatförändringen och människornas globala välmående (åk 6), genomför ett gemensamt påverkningsprojekt där man övar sig att delta och påverka lokalt eller globalt (åk 6).		

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet 8
Betydelse, värderingar, attityder			
T1 väcka och upprätthålla elevens intresse för omgivningen och undervisningen i omgivningslära samt hjälpa eleven att inse att samtliga ämnesområden i omgivningslära är viktiga för hen.	S1-S6	Att uppfatta omgivningslärans betydelse	Eleven kan ge exempel på betydelsen av de olika ämnesområdena i omgivningsläran.

T2 vägleda och sporra eleven att ställa upp mål för sina studier och att arbeta långsiktigt för att uppnå dem samt att analysera sina kunskaper i omgivningslära.	S1-S6	Förmåga att arbeta målinriktat och att lära sig lära	Eleven kan ställa upp egna mål för mindre helheter och arbeta för att uppnå gemensamma mål.
T3 stödja eleven att utveckla miljömedvetenhet samt att agera och påverka sin närmiljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling och att uppskatta betydelsen av en hållbar utveckling för sig själv och världen.	S1-S6	Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva stödande och hotande element i byggandet av en hållbar framtid. Eleven kan beskriva olika metoder att värna om, utveckla och påverka sin närmiljö och –gemenskap samt under handledning arbeta i gemensamma påverkningsprojekt.
Undersöknings- och arbetsfärdigheter			
T4 uppmuntra eleven att formulera frågor om olika ämnesområden samt att använda dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter.	S1-S6	Förmåga att formulera frågor	Eleven kan formulera frågor som anknyter till ämnet och som tillsammans kan utvecklas till utgångspunkter för undersökningar och andra aktiviteter.
T5 hjälpa eleven att planera och genomföra små undersökningar, göra observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap.	S1-S6	Undersökningsfärdigheter: förmåga att planera, observera och mäta	Eleven kan agera, observera, mäta och dokumentera resultat enligt anvisningar. Eleven kan planera små undersökningar ensam eller tillsammans med andra.
T6 hjälpa eleven att se samband mellan orsak och verkan, dra slutsatser utgående från resultaten och presentera sina resultat och undersökningar på olika sätt.	S1-S6	Undersökningsfärdigheter: förmåga att dra slutsatser och presentera resultat	Eleven övar sig under handledning att se samband mellan orsak och verkan och kan dra enkla slutsatser utgående från resultaten. Eleven kan presentera sina resultat på ett tydligt sätt.
T7 handleda eleven att förstå betydelsen av vardagliga tekniska tillämpningar, hur de fungerar och används samt inspirera eleven att	S1-S6	Tekniska kunskaper och förmåga att samarbeta vid teknisk problemlösning	Eleven kan beskriva hur vissa vardagliga tekniska tillämpningar fungerar och kan ge exempel på deras betydelse. Eleven kan samarbeta

pröva, upptäcka och skapa nytt tillsammans.			med andra kring experiment och uppfinningar.
T8 uppmuntra eleven att främja välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin närmiljö och vägleda eleven att handla på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv.	S1-S6	Förmåga att främja säkerheten, säkerhetskunskap	Eleven kan presentera centrala faktorer som anknyter till välbefinnande och säkerhet. Eleven kan beskriva säkerhetsanvisningar och tillvägagångssätt i olika risk- och nödsituationer, kan tillämpa dem i undervisningssituationer samt övar sig att motivera dem med hjälp av omgivningslärans olika ämnesområden.
T9 handleda eleven att undersöka, agera, röra sig och göra utflykter i naturen och den byggda miljön	S1-S6	Förmåga att undersöka omgivningen	Eleven kan röra sig och göra utflykter i naturen och den byggda miljön enligt anvisningar. Eleven kan under handledning göra undersökningar i omgivningen både självständigt och i grupp.
T10 erbjuda eleven möjligheter att öva sig att arbeta i grupp genom att delta i olika roller och sociala situationer, inspirera eleven att uttrycka sig och lyssna på andra samt stödja elevens förmåga att identifiera, uttrycka och reglera sina känslor.	S1-S6	Utveckling av de sociala färdigheterna, hur eleven identifierar och reglerar känslor	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva handlingsmönster för hur man arbetar i grupp, uppför sig artigt samt uttrycker och reglerar känslor och övar sig att tillämpa mönstren i olika roller.
T11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka, bearbeta och presentera information och för att kommunicera på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt.	S1-S6	Förmåga att använda informations- och kommunikationsteknik	Eleven kan använda olika digitala verktyg i de olika faserna av en undersökningsprocess och för att kommunicera. Eleven kan beskriva hur digitala verktyg används på ett ansvarsfullt, säkert och ergonomiskt sätt.
Kunskap och förståelse			
T12 vägleda eleven att observera omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med hjälp av begrepp inom omgivningsläran samt att utveckla sina begreppskonstruktioner från att bestå av olika	S1-S6	Förmåga att använda begrepp	Eleven kan beskriva miljön, mänskliga aktiviteter och fenomen som anknyter till dem med centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden och med egna ord. Eleven kan koppla ihop begrepp på ett logiskt sätt.

förhandsuppfattningar så att de bättre motsvarar den exakta användningen av begreppen			
T 13 handleda eleven att förstå, använda och skapa olika modeller med hjälp av vilka man kan tolka och förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen.	S1-S6	Förmåga att använda modeller	Eleven kan använda och tolka olika konkreta modeller. Eleven övar att använda abstrakta modeller.
T 14 handleda eleven att söka tillförlitlig information, uttrycka olika synpunkter och motivera dem samt tolka och kritiskt bedöma informationskällor och synvinklar.	S1-S6	Förmåga att uttrycka åsikter och läsa kritiskt	Eleven kan söka information från olika informationskällor och välja några tillförlitliga. Eleven övar att motivera olika åsikter och kan nämna skillnader mellan olika synvinklar.
T 15 vägleda eleven att undersök naturen, identifiera organismer och livsmiljöer, tänka ekologiskt samt hjälpa eleven att förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling.	S1, S3-S6	Kunskaper i biologi: förmåga att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer, människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling	Eleven kan iakta naturen och identifiera de vanligaste växtarterna och de livsmiljöer som är typiska för dem. Eleven sammanställer under handledning en liten växtsamling, kan självständigt och tillsammans med andra experimentellt undersöka växternas tillväxt samt kan i huvuddrag beskriva människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling.
T16 handleda eleven i geografiskt tänkande och att iakta sin omgivning och hela världen samt att lära sig att använda kartor och andra geomedier.	S3-S6	Kunskaper i geografi: förmåga att gestalta jordklotet, använda kartor och andra geomedier	Eleven kan identifiera olika regionala nivåer, strukturera sin omgivning, uppfatta de områden som granskas och kartbilden av hela jordklotet samt kan beskriva den regionala mångfalden på jordklotet. Eleven kan använda kartor och andra geomedier för att söka och presentera information.
T17 vägleda eleven att undersöka, beskriva och förklara fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt lägga grund för	S2, S4-6	Kunskaper i fysik: förmåga att undersöka, beskriva och förklara fysikaliska fenomen	Eleven kan observera och beskriva enkla fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt övar sig att förklara dem. Eleven kan använda energi-, kraft- och rörelsebegrepp i vardagliga

förståelsen av principen om energins bevarande.			situationer och kan ge exempel på principen om energins bevarande.
T18 vägleda eleven att undersöka, beskriva och förklara kemiska fenomen, ämnens egenskaper och omvandlingar samt lägga grund för förståelsen av principen om materialens bevarande	S2, S4-6	Kunskaper i kemi: förmåga att undersöka, beskriva och förklara kemiska fenomen	Eleven kan observera och beskriva aggregationstillstånd och bekanta ämnens egenskaper samt övar sig att förklara dem. Eleven kan förklara till exempel vattnets kretslopp eller återvinning med principen om materiens bevarande.
T19 vägleda eleven att förstå delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor samt livets gång, den individuella tillväxten och utvecklingen i barndomen och ungdomen samt uppmuntra eleven att öva och tillämpa sina kunskaper om hälsa i vardagen	S1-S3, S6	Kunskaper i hälsokunskap: kännedom om delområdena inom hälsa och sunda vanor, förmåga att reflektera över deras betydelse samt att identifiera och beskriva tillväxten vid en viss ålder	Eleven kan beskriva delområdena inom hälsa och ge exempel på hur hälsan kan främjas i vardagen. Eleven kan beskriva olika skeden i livet och förklara vad som kännetecknar växandet och utvecklingen i puberteten och individuella variationer i dem.

Historia

Historieundervisningens uppdrag är att utveckla elevernas historiemedvetande och kulturkunskap samt att uppmuntra eleven att bli en ansvarsfull medborgare. Med hjälp av historisk kunskap lär sig eleverna att förstå den utveckling som format nutiden, att inse värdet av intellektuellt och kroppsligt arbete och att reflektera över framtida val. Eleverna lär sig att se individens betydelse som historisk aktör och att uppfatta mänskliga motiv och bakomliggande strukturer. Syftet är att bidra till att forma elevernas identitet och främja deras utveckling till aktiva samhällsmedlemmar som har förståelse för mångfald.

I historieundervisningen ska eleverna fördjupa sig i hur man kritiskt behandlar information från olika aktörer och hur man ska handskas med olika slag av historiska källor. Eleverna ska även få insikt i villkor för historieforskningen, framför allt dess strävan efter att skapa en så tillförlitlig bild av det förflutna som möjligt utgående från det källmaterial som finns. Undervisningens syfte är att utveckla elevers förmåga att analysera historia: förmåga att tillgodogöra sig historiska källor och att göra kompetenta tolkningar av deras betydelse och roll.

Eleverna ska lära sig förstå att historia kan tolkas på olika sätt och ur olika perspektiv och att förklara förändring och kontinuitet i den historiska utvecklingen. Undervisningen i historia ska hjälpa eleverna att uppfatta värderingar och konflikter i samhället och hur de har förändrats under olika tider.

I Nurmijärvi studerar man historia i årskurserna 5-6 och 7-8.

I **årskurserna 5-6** är historieundervisningens uppdrag att göra eleverna förtrogna med den historiska kunskapens natur, hur man söker historisk information och vilka grundbegrepp som används. Syftet är att väcka elevernas intresse och förståelse för historia och för betydelsen av mänsklig aktivitet. I undervisningen av innehållet som beskrivs i grunderna ska konkreta och upplevelsebaserade arbetsätt prioriteras.

Läroämnet historia årskurs 5		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M11	I1, I2	K1-K7
<p>Studierna inleds med att ge eleverna insikt i vad historia är och vilka källor som kan användas för att hitta historisk information. Som exempel kan elevens familjs och släkts historia samt vardagliga exempel såsom spel och filmer användas. Man bekantar sig senare med historiska kunskapens natur samt historiska källor i samband med andra teman.</p> <p>I samband med innehåll 1 kan man också fördjupa sig i Finlands förhistoria.</p> <p>Då förhistoriska tiden behandlas studeras till exempel Egyptens historia. I sammanhanget kan också icke-Europeiska kulturer som Kina och Indien behandlas. Dessa kan även behandlas i samband med medeltidens historia. (S2)</p> <p>Grekisk historia: man behandlar grekiska stadsstaternas samhällsstruktur, grekisk mytologi samt antikens vetenskap och teknik.</p> <p>Roms historia: man bekantar sig med hur det romerska imperiet uppstod, dess funktion och undergång. Undervisningen i antikens historia kan integreras med undervisningen om demokrati i samhällslära. Då Grekland och Roms historia behandlas lyfts antikens arvs till den västerländska kulturen fram. (S2)</p> <p>I samband med Nordiska bosättnings historia kan man bekanta sig med till exempel vikingarna. (S2)</p> <p>I undervisningen utnyttjas exempel från och utflykter inom närmiljön.</p>		

Läroämnet historia årskurs 6		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M11	I3-I5	K1-K7
<p>Undervisningen i medeltida världsbilden introduceras med att behandla medeltida samhällsstrukturen såsom feodala systemet och livegenskap. I samband med den medeltida världsbilden behandlas till exempel religionens betydelse, korståg, medeltidens vetenskapliga världsbild och konst. (S3)</p> <p>I samband med österländska kulturen behandlas islamistisk kultur, Bysanten och Ryssland eller Asiens länders, såsom Kinas och Indiens historia och kulturer. (S3)</p> <p>Finlands övergång till den västländska kyrkans krets och Finlands medeltid behandlas ur synvinkeln att österländska och västerländska kulturerna möts. I samband med Finlands medeltida historia kan till exempel medeltida städer och slott behandlas. (S3)</p> <p>Då Finlands övergång från medeltid till nya tiden behandlas innehåller detta Gustav Vasa och reformationen. Detta ämnesområde behandlas även i samband med Europas nya tid. (S4)</p> <p>I samband med med nya tiden i Europa behandlas följande ämnesområden: renässans och vetenskapens revolution, upptäcksfärder, uppkomsten av stater och autokrati, konst från autokratiska tiden och samhällelig upplysning. (S4)</p> <p>I samband med Europas historia behandlas även följande ämnen: svenska stormakts-tiden, Finlands och finländarnas ställning och vardag som en del av stormakten Sverige, förlusten av ställningen som stormakt (Stora Nordiska kriget, Stora Ofreden), Finlands och Sveriges utveckling under 1700-talet (till exempel upplysningstiden och Gustavianska tiden). I undervisningen är det bra att poängtera de spår som svenska stormaktstiden lämnat i Finland. (S5)</p> <p>I undervisningen utnyttjas exempel från och utflykter inom närmiljön.</p>		

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i historia

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet 8
Betydelse, värderingar och attityder			
M1 väcka elevens intresse för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne	I1-I5		Motivation används inte som grund för bedömningen. Eleverna ska handledas att reflektera över sina erfarenheter, som ett led i självbedömningen.
Att söka information om historia			

M2 vägleda eleven att känna igen olika historiska källor	I1-I5	Förmåga att känna igen historiska källor	Eleven kan under handledning söka historisk information i olika informationskällor.
M3 hjälpa eleven att inse att historisk information kan tolkas på olika sätt	I1-I5	Insikt i att historisk information kan tolkas på olika sätt	Eleven kan skilja mellan fakta och tolkning.
Att förstå historiska företeelser			
M4 hjälpa eleven att förstå olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed relaterade historiska begrepp	I1-I5	Kronologisk uppfattning	Eleven känner igen de centrala indelningarna i historiska epoker och kan ge exempel på olika särdrag som kännetecknar samhällen under olika tider och epoker.
M5 hjälpa eleven att förstå motiven bakom människans handlingar	I1-I5	Historisk inlevelseförmåga	Eleven kan leva sig in i hur människor levde förr och beskriva motiven bakom deras handlingar.
M6 vägleda eleven att inse olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser	I1-I5	Förståelse för orsakssammanhang i historia	Eleven känner igen och kan ge exempel på historiska orsakssammanhang.
M7 hjälpa eleven att identifiera förändringar i den egna familjens eller samhällets historia samt förstå hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor	I1-I5	Förmåga att förstå förändring	Eleven kan beskriva förändringar och förklara varför en förändring inte är det samma som framsteg och kan utgående från några exempel beskriva förändringar som inte har haft samma innebörd för olika människor och grupper.
M8 lära eleven att uppfatta historiska kontinuiteter	I1-I5	Förmåga förstå kontinuitet	Eleven kan ge exempel på företeelser som omspannar flera epoker.

Att använda historisk information			
M9 vägleda eleven att redogöra för orsaker till förändringar	I1-I5	Förmåga att beskriva förhållandet mellan orsak och verkan	Eleven kan i stor drag beskriva förhållandet mellan orsak och verkan i historiska företeelser.
M10 lära eleven förklara hur tolkningar kan ändras på grund av nya källor eller betraktelsesätt	I1-I5	Förmåga att förklara tolkningar	Eleven kan utgående från några exempel förklara varför samma händelse eller företeelse kan tolkas på olika sätt.
M11instruera eleven att förklara mänsklig aktivitet	I1-I5	Förmåga att förklara mänsklig aktivitet	Eleven kan berätta och förklara en händelse eller företeelse ur olika människors synvinklar.

Samhällslära

Uppdraget i undervisningen i samhällslära är att stödja elevernas utveckling till aktiva, ansvarsfulla och företagsamma medborgare. Eleverna ska vägledas att iakttä demokratiska värden och principer i ett pluralistiskt samhälle som har förståelse för olikhet och respekterar jämlikhet och mänskliga rättigheter. Läroämnets uppdrag är att ge teoretisk kunskap om hur samhället fungerar och hur en medborgare kan påverka samt uppmuntra eleverna att utvecklas till handlingskraftiga och initiativrika samhällseliga och ekonomiska aktörer.

I undervisningen i samhällslära ska eleverna handledas att följa med aktuella frågor och händelser och inse vilket samband de har med det egna livet. Det centrala är att eleverna lär sig att söka och kritiskt bedöma information producerad av olika slags aktörer och att tillämpa informationen i olika situationer. Eleverna ska uppmuntras att delta aktivt och konstruktivt i olika situationer och grupper. Eleverna ska också lära sig att förstå att samhällseliga beslut grundar sig på ett val mellan alternativa möjligheter med målet att nå samförstånd.

I Nurmijärvi studeras samhällslära i årskurserna 4-5 och 9.

I årskurserna 4-5 ligger tyngdpunkten i undervisningen i samhällslära på att göra eleven förtrogen med samhällslivet och med konstruktiv kommunikation. Eleverna ska uppmuntras att lyssna på andra, uttrycka sina åsikter och motivera dem samt att hitta sina styrkor. Eleverna ska både i skolan och med aktörer i sin närmiljö få träna på sådana färdigheter som behövs vid beslutsfattande och påverkan. Undervisningen ska stärka elevernas intresse för olika arbeten, arbetsliv, företagsamhet och olika yrken. Eleverna ska även få grundläggande kunskaper om hur de bör handskas med sin egen ekonomi och om ansvarsfull konsumtion.

Läroämnet årskurs 4	samhällslära		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens	
M1-M9	I1-I4	K1-K7	
Eleverna bekantar sig med vad samhället är ur barnets och närmiljöns samhällsgruppers synvinkel. (I1)			
Eleverna bekantar sig med Finlands olika kulturer och minoritetsgrupper. (I2)			
Eleverna bekantar sig med de mänskliga rättigheterna, särskilt med barnens rättigheter. (I2)			
Man funderar på hur var och en själv i praktiken kan påverka tryggheten och trivseln i närmiljön. (I1)			
Man fördjupar sig på olika samhällsgrupper i närmiljön och funderar på dess medlemmars rättigheter och skyldigheter samt tränar på gemensam beslutsfattning till exempel i skolan och klassen. (I2 och I3)			
Eleverna tränar på ansvarsfullt agerande på internet och i social media. (I3)			
Man fördjupar sig på egen penninganvändning ur elevens egen synvinkel. Man tränar på att planera sina egna utgifter och på att spara. Eleverna tar reda på varifrån det egna hushållet får sina pengar (S1 och S4). Övningarna på penninganvändandet kan integreras i matematikundervisningen.			
Eleverna bekantar sig med olika yrken. (I1 och I4)			

Läroämnet årskurs 5	samhällslära	
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-9	I1-I4	K1-K7
<p>I undervisningen betraktas demokratiska verksamhetens värderingar och grundprinciper. Med praktiska exempel bekantar man sig med kommunens och statens verksamhet samt med demokratiskt beslutsfattande på kommunal och statlig nivå. Man fördjupar sin kännedom om mänskliga rättigheter och jämlikhet (I2 och I3).</p> <p>Demokratiska verksamheten kan integreras med undervisningen i antikens historia.</p> <p>Man bekantar sig med både nationella och lokala medborgarorganisationer. Detta sker i mån av möjlighet genom samarbete med organisationerna. (I3)</p> <p>Med hjälp av praktiska exempel bekantar man sig med familjens inkomster och utgifter. (S4)</p> <p>Eleverna fördjupar sig på en ansvarsfull och hållbar konsumtion (S1 och S4). Ämnet kan integreras i omgivningsläran.</p> <p>Med hjälp av praktiska exempel bekantar sig eleverna med sparande, lån, räntor och amortering av lån. (S4) Ämnesområden som hör till ränta kan integreras med matematiken.</p> <p>Med hjälp av praktiska exempel bekantar sig eleverna med skatt och bruk av skattemedel. (S4)</p> <p>Med hjälp av föräldrarnas arbetsplatser och exempel i näromgivningen bekantar eleverna sig med olika näringar och företagsverksamhet. Om det är möjligt görs olika besök. (S1 och S4)</p> <p>Eleverna bekantar sig med media antingen separat eller som en del av tidigare ämnesområden (S3). Det kan också integreras i modersmålsundervisningen.</p>		

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen	för Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet 8
Betydelse, värderingar och attityder			
M1 väcka elevens intresse för det omgivande samhället och för samhällslära som vetenskap	I1-I4		Motivationsfaktorer används inte som grund för bedömningen. Eleverna uppmuntras att reflektera över sina erfarenheter som en del av självbedömningen.
M2 stödja eleven att träna sin etiska omdömesförmåga i	I1-I4		Etisk förståelse och omdömesförmåga används inte som grund

olika mänskliga, samhälleliga och ekonomiska frågor			för bedömningen. Eleverna uppmuntras att reflektera över sina erfarenheter som en del av självbedömningen.
Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor			
M3 stödja eleven att uppfatta sig själv som en individ och medlem i olika grupper och handleda eleven att förstå betydelsen av de mänskliga rättigheterna och jämlikhet samt att känna till grunderna för rättssystemet	I2	Förmåga att reflektera över gemensamma spelregler och principen om lika värde	Eleven förstår betydelsen av gemensamma spelregler och kan följa dem. Eleven kan motivera varför de mänskliga rättigheterna är betydelsefulla och varför ett rättsväsende behövs i samhället.
M4 handleda eleven att analysera mediernas roll och betydelse i samhället	I1	Förmåga att analysera mediernas roll	Eleven kan ge exempel på hur olika medier kan användas för att påverka.
M5 hjälpa eleven att inse betydelsen av arbete och entreprenörskap i närmiljön	I1, I4	Förmåga att förstå betydelsen av arbete och entreprenörskap	Eleven kan ge exempel på betydelse av arbete och entreprenörskap för att säkra en utkomst för familjen och för att garantera ett fungerande samhälle.
M6 handleda eleven att förstå att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer förmedlar olika värden och perspektiv och har olika syften	I1-I3	Förmåga att uppfatta olika perspektiv, syften och värderingar	Eleven kan beskriva hur samhällsinformation som produceras av olika aktörer förmedlar olika värden och perspektiv och har olika syften.
Att använda och tillämpa kunskaper om samhället			
M7 uppmuntra eleven att träna grundläggande demokratisk kompetens och att diskutera olika åsikter konstruktivt	I1-I3	Förmåga att tillämpa grundläggande demokratisk kompetens samt samhällskunskaper och färdigheter i praktiken	Eleven kan tillämpa demokratiska principer och färdigheter, till exempel att lyssna, ta ställning och anpassa sig till majoritetsbeslut

			och vilken effekt de har i närsamhället.
M8 hjälpa eleven att förstå grunderna för sin egen penninganvändning och sina egna konsumtionsval och öva färdigheter som anknyter till dem	12, 13	Förmåga att tillämpa grunderna för penninganvändning och egna konsumtionsval	Eleven kan motivera sin penninganvändning och sina konsumtionsval och berätta hur konsumtionsvalen påverkar andra människor och miljön. Eleven kan också bedöma sambandet mellan konsumtion och sparande.
M9 uppmuntra eleven att delta i olika samhällsaktiviteter och träna sig i medieanvändning på ett säkert och samhällsmedvetet sätt	11, 14	Mediekunskap och mediekompetens	Eleven kan använda medier som verktyg för att tänka och handla i samhällsfrågor samt reflektera över medieanvändning och säkerhet.

Religion

Läroämnets uppdrag är att ge eleverna en bred allmänbildning i religion och livsåskådning. Undervisningen ska göra eleverna förtrogna med den religion som studeras och dess mångfald. Eleverna ska få insikt i religiösa och konfessionella traditioner i Finland och i religioner och livsåskådningar på andra håll i världen. Läroämnet ska främja förståelse för förhållandet mellan religion och kultur samt multilitteracitet i fråga om religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska ge mångsidig kunskap om religioner och hjälpa eleverna att förstå diskussioner som gäller religion. Eleverna ska vägledas att tänka kritiskt och att studera religioner och livsåskådningar ur olika perspektiv. I undervisningen behandlas förhållandet mellan religion och kunskap samt språk, symbolik och begrepp som är kännetecknande för religioner. Religionsundervisningen ska ge eleverna beredskap att ta del av den dialog som förs både inom och mellan olika religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska handleda eleverna att respektera livet, människovärdet och det som är heligt för en själv och andra.

Undervisningen ska ge eleverna insikt i etiskt tänkande inom den religion som studeras och inom andra religioner och livsåskådningar, och uppmuntra eleverna att själva fundera över etiska frågor. Undervisningen ska stödja elevens självkänedom, självaktning och utveckla elevens livskompetens under hela den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska hjälpa eleven att forma och bedöma sin identitet, sin livsåskådning och sin världsåskådning. Religionsundervisningen ska stödja eleven att utvecklas till en ansvarsfull medlem i sin grupp och i det demokratiska samhället och till en ansvarsfull världsmedborgare.

I årskurserna 1-2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

Evangelisk-luthersk religion årkurs 1-2

Evangelisk-luthersk religion årskurs 1		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M8	I1-I3	K1-K7
<ul style="list-style-type: none">• Den egna familjens och närområdets kristna traditioner och seder/ avsaknad av dem• Man bekantar sig med böner (kvälls-, bords- och förbön)• Kyrkan (som byggnad och församlingsgemenskap)• Hurdan bok är bibeln?• Bibelns första berättelser, Nya Testamentets berättelser• Jesus barndom och hemland• Jul och påsk• Man samtalar om rätt och fel, sanning och lögn• Hur kan jag uppmärksamma de andra, vad lär Jesus om det?		

Evangelisk-luthersk religion årskurs2		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens

M1-M8	I1-I3	K1-K7
<ul style="list-style-type: none"> • Den egna släktens och närområdets kristna traditioner • Bibelns berättelser ur Gamla och Nya testamentet • Man bekantar sig med bönen Fader vår och Herrens välsignelse • Kyrkliga förrättningar (dopet, nattvarden) • Man funderar på olika livsfrågor ur barnets perspektiv och enligt den kristliga läran • Man funderar på vilka följder det egna handlandet har för andra och miljön • Man beaktar ansvarstagande för andra människor, Bibelns lärdomar om detta 		

I årskurserna 3-6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hans egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa.

Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnens rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

Evangelisk-luthersk religion årkurs 3-6

Evangelisk-luthersk religion årskurs3		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M2-M8	I1-I3	K1-K3, K5-K7
<ul style="list-style-type: none"> • Man går närmare in på Gamla Testamentet i Bibeln och dess berättelser • Man lär sig de 10 budorden och Herrens välsignelse • Man lär sig att söka upp bibelställen • Man bekantar sig med judendomen med hjälp av Gamla Testamentets berättelser • Man bekantar sig med sin egen församling • Kyrkliga inrättningar: dop, bröllop, begravning, nattvard (man talar om namngivning och vigsel på magistrat) 		

Evangelisk-luthersk religion årskurs4		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M2-M8	I1-I3	K1-K3, K5-K7
<ul style="list-style-type: none"> • Man går in mera noggrant på Gamla Testamentet, Jesu liv och lärdomar • Man lär sig bönen Fader vår • Kärlekens dubbla bud och den Gyllene regeln 		

- Sambandet mellan den kristliga läran och FN:s avtal om barnens rättigheter
- Frågor som rör barnets liv och funderingar om empati

Evangelisk-luthersk religion årskurs5		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M8	I1-I3	K1-K7
<ul style="list-style-type: none"> • Repetition och utvidgande av innehållet för årskurserna 3 och 4 • Jesu liknelser och lärdomar (t ex Bergspredikan) • Man lär sig sambandet mellan Jesu liv och kyrkoårets högtid • Hur församlingen uppstod • Missionsresor • Den egna församlingen och högtider som hör till livscykeln (dop, bröllop, konfirmation, nattvard, begravning/ namngivning, vigsel på magistrat) • Hurdan verksamhet har församlingen? • Funderingar kring kristendomens etik och moral • Trosfrihet • Samtal om möte mellan vetenskap och kristen tro 		

Evangelisk-luthersk religion årskurs6		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M2-M8	I1-I3	K1-K3, K5-K7
<ul style="list-style-type: none"> • Kyrkans historia: den tidiga församlingen, kyrkans uppdelning, katolska medeltiden, reformationen (Luther), kyrkorna under den nya tiden • Kristendomen i Finland: kristendomens ankomst till Finland, reformationen i Finland (Agricola) • Kristendomens inverkan på finska kulturen (lagar, arkitektur, konst, ordföråd...) • Man bekantar sig med väckelserörelser i närområdet • Man bekantar sig med frikyrkliga församlingar i närområdet (t ex pingströrelsen, frikyrkan) • Andra kulturer och religioner • Missionsarbete bland olika kulturer • De mänskliga rättigheternas och den mänskliga respektens kristliga bakgrund • Samtal om frågor som rör den egna åldersgruppen • Man funderar kritiskt på hur åsikter påverkas och möjligheter till att uttrycka sin egen åsikt (Martin Luther King, mänskliga rättigheterna) • Man funderar på sin egen inställning till andra och de följer de egna handlingarna och valen har för mänskliga relationer/ det egna livet 		

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i religion

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet 8
M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt den centrala läran	I1	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	Eleven kan nämna källor och texter inom religionen i fråga samt beskriva det centrala innehållet i dem.
M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader inom religionen i fråga	I1	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	Eleven kan med hjälp av exempel redogöra för viktiga ritualer, seder och heliga platser inom religionen i fråga och beskriva deras innebörd.
M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk	I1, I2	Förmåga att analysera religiöst språk och symboler	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
M4 vägleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen	I1-I3	Förmåga att lära sig i religionsundervisningen	Eleven kan söka information i flera källor. Eleven övar sig att bedöma tillförlitligheten och objektiviteten i den information hen hittar.
M5 handleda eleven att utforska Finlands och hela Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen idag	I1,I2	Kunskap om religion och kultur	Eleven känner till hur religionerna har påverkat samhällenas utveckling, kultur och medier och kan ge exempel. Eleven kan i huvuddrag beskriva Finlands och Europas religiösa rötter.
M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa	I2,I3	Kunskap om religion och kultur	Eleven kan beskriva huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam och deras inbördes relationer.
M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer	I1-I3	Religiös multilitteracitet	Eleven vet hur man ska agera och strävar efter att agera på ett lämpligt och respektfullt sätt i olika religiösa

			situationer och på religiösa platser.
M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner	I1-I3	Kunskap om etik	Eleven känner igen och kan nämna etiska normer i den religion som studeras samt etiska principer som förenar religioner och livsåskådningar.
M9 vägleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet FN:s barnkonvention om barnens rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv	I2, I3	Kunskap om mänskiorättsetik	Eleven kan det centrala innehållet i FN:s konvention om barnets rättigheter och kan ge exempel på mänskliga rättigheter.
M10 vägleda eleven att bedöma sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid	I2, I3	Förmåga att reflektera över etiska frågor	Eleven kan ge exempel på hur man skapar en hållbar framtid. Eleven kan tillämpa de etiska principerna i religionen i fråga i sina exempel.
M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter	I1-I3	Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter	Eleven deltar i gemensamma diskussioner, kan lyssna på andra och uttrycka sig.
M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet	I3		Används inte som grund för bedömningen. Eleverna handleds att som en del av självbedömningen reflektera över sina upplevelser.

Bildkonst

Undervisningen i bildkonst har som uppdrag att handleda eleverna att genom konsten utforska och uttrycka en kulturellt mångskiftande verklighet. Genom att producera och tolka bilder formas elevernas identitet samtidigt som den kulturella kompetensen och gemenskapen stärks. Undervisningen ska bygga på elevernas egna erfarenheter, fantasi och lust att experimentera. Undervisningen i bildkonst ska utveckla förmågan att förstå konst, omgivningen och annan visuell kultur.

Eleverna ska erbjudas olika sätt att bedöma verkligheten och att påverka den. Genom att förstärka kännedomen om kulturarvet stödjer man att traditionerna förmedlas och förnyas. Undervisningen ska stödja eleverna att utveckla ett kritiskt tänkande och uppmuntra eleverna att påverka den egna livsmiljön och samhället. Undervisningen i bildkonst ska ge eleverna en grund för aktiv medverkan lokalt och globalt.

Det arbetssätt som är karakteristiskt för konsten främjar erfarenhetsbaserat, multisensoriskt och konkret lärande. Eleverna granskar bildkonst och annan visuell kultur ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Undervisningen ska ta upp olika uppfattningar om konstens uppgifter. Eleverna handleds att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt.

Undervisningen ska sporra eleven att utveckla multilitteracitet både med hjälp av visuella metoder och andra undersöknings- och framställningssätt av information. Eleverna erbjuds möjligheter att arbeta med mångvetenskapliga lärområden i samarbete med den övriga undervisningen och med aktörer utanför skolan. I undervisningen bekantar man sig med museer och andra kulturobjekt och undersöker möjligheterna att utöva bildkonst som hobby.

I **årskurserna 1-2** skapas grunden för elevernas personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. Samtidig användning av olika sinnen och hela kroppen stödjer utvecklingen av uttrycksförmågan och de estetiska färdigheterna. Eleverna ska handledas att använda sin fantasi, begrepp inom bildkonsten och att uttrycka sig visuellt på olika sätt. Konkreta och lekfulla arbetssätt används i undervisningen. Eleverna uppmuntras till långsiktigt konstnärligt lärande. Förmågan att skapa och tolka bilder tränas också med hjälp av digitala verktyg och webbmiljöer. Eleverna uppmuntras att samarbeta, att dela med sig av sina upplevelser och att ta emot och ge respons på sitt visuella arbete.

Läroämnet bildkonst årskurs 1		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M11	I1-I3	K1-K7
På allvar på lek: <ul style="list-style-type: none">• Kommunikation• Arbete individuellt och i grupp• Uppmuntrande atmosfär		
I1: Förmåga att skapa bilder (M1, 3-5, 9) Finmotoriska färdigheter (rita, klippa, uppfatta) Olika typer av ritande (blyertspenna, kol, krita, tusch) Målning: tekniker (vattenfärger, täckfärger, flaskfärger), att behärska och ta hand om redskapen, att blanda färger, att bekanta sig med färgläran genom lek, försök och iakttagelse, känslornas färger Form och byggande: lera (nypteknik), returmaterial, naturmaterial		

I1: Barnets visuella värld (M1, 6, 7, 9)

Leksaker och lek; spel, program och reklam; böcker, tidningar och sagor; fantasi; visuell kommunikation

Eleverna sporras till att använda sin egen fantasi (man föreställer sig, drömmer, leker)

Att uppskatta egna och andras konstverk och att samtala om dem (M2/K2, K4-6)

Jag själv (jag på bild)

I2: Olika omgivningar och föremål (M1, 8-11)

Iaktagelse av omgivningen

Utnyttjande av omgivningslärares ämnesområden i bildkonstarbetet

Eleverna bekantar sig med konstverk i omgivningen

Eleverna bygger egna konstverk i omgivningen (t ex mandala av naturmaterial, man ritar på sandplan, gör snöskulpturer)

Utrymme: ritning (eget rum, klassrum)

Föremål: rita genom att iakttä

I2: Mediakulturer och virtuella miljöer (M1-2, 6-7, 10)

Att använda internet på ett säkert och ansvarsfullt sätt

Spel: speltider och åldersgränser, att handla ansvarsfullt i sociala medier; grundkunskaper i att använda verktyg

I3: Bekanta sig med konstbilder (M1-2, M7, M10)

Iaktagelse och samtal om konstverk: vad finns på bilden, vad berättar bilderna, hurdan stämning är det...

I3: Konsthistoria (M1, M8)

Tema: berättelser i bilder genom tiderna

Finska konstverk: t. ex. Edelfelt, Simberg

Illustrationer av sagor och illustratörer: t. ex. Mauri Kunnas, Tove Jansson

S3: Konst i olika kulturer (M1, M8-11)

Afrika (t ex färger, djur, masker)

Asien (t ex origami, drakar, lyktor)

Amerika (t ex ursprungsbefolkning, indianer, latinska Amerika)

Läroämnet bildkonst årskurs 2		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M11	I1-I3	K1-K7
<p>På allvar på lek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikation • Arbete individuellt och i grupp • Uppmuntrande atmosfär 		
<p>I1: Förmåga att skapa bilder (M1, 3-5, 9)</p> <p>Finmotoriska färdigheter (rita, klippa, uppfatta)</p> <p>Olika typer av ritande (blyertspenna, kol, krita, tusch)</p> <p>Målning: tekniker (vattenfärger, täckfärger, flaskfärger), att behärska och ta hand om redskapen, att blanda färger, att bekanta sig med färgläran genom lek, försök och iakttagelse, känslornas färger</p> <p>Form och byggande: lera (nypteknik), returmaterial, naturmaterial</p>		
<p>I1: Barnets visuella värld (M1, 6, 7, 9)</p> <p>Leksaker och lek; spel, program och reklam; böcker, tidningar och sagor; fantasi; visuell kommunikation</p> <p>Eleverna sporras till att använda sin egen fantasi (man föreställer sig, drömmer, leker)</p> <p>Att uppskatta egna och andras konstverk och att samtala om dem (M2/K2, K4-6)</p> <p>Jag själv (jag på bild)</p>		
<p>I2: Olika omgivningar och föremål (M1, 8-11)</p> <p>Iakttagelse av omgivningen</p> <p>Utnyttjande av omgivningslärans ämnesområden i bildkonstarbetet</p> <p>Eleverna bekantar sig med konstverk i omgivningen</p> <p>Eleverna bygger egna konstverk i omgivningen (t ex mandala av naturmaterial, man ritar på sandplan, gör snöskulpturer)</p> <p>Utrymme: ritning (eget rum, klassrum)</p> <p>Föremål: rita genom att iaktta</p>		
<p>I2: Mediakulturer och virtuella miljöer (M1-2, 6-7, 10)</p> <p>Att använda internet på ett säkert och ansvarsfullt sätt</p>		

Spel: speltider och åldersgränser, att handla ansvarsfullt i sociala medier; grundkunskaper i att använda verktyg

I3: Bekanta sig med konstbilder (M1-2, M7, M10)

lakttagelse och samtal om konstverk: vad finns på bilden, vad berättar bilderna, hurdan stämning är det...

I3: Konsthistoria (M1, M8)

Tema: berättelser i bilder genom tiderna

Finska konstverk: t. ex. Edelfelt, Simberg

Illustrationer av sagor och illustratörer: t. ex. Mauri Kunnas, Tove Jansson

S3: Konst i olika kulturer (M1, M8-11)

Afrika (t ex färger, djur, masker)

Asien (t ex origami, drakar, lyktor)

Amerika (t ex ursprungsbefolkning, indianer, latinska Amerika)

I årskurserna 3-6 breddar eleverna sitt personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. Eleverna uppmuntras att pröva och träna olika sätt att uttrycka sig med bilder och att målinriktat utveckla sina visuella färdigheter. I undervisningen granskas hur konst och annan visuell kultur påverkar åsikter, attityder och förfarings sätt i elevernas egen livsmiljö och samhället. Eleverna handleds att utforska vilka mål och roller konstnärer och andra som skapar visuell kultur har haft under olika tider och i olika kulturella sammanhang. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar och möjligheter att arbeta tillsammans. Förmågan att tolka och skapa bilder fördjupas genom ansvarsfull användning av digitala verktyg och webbmiljöer.

Läroämnet bildkonst årskurs 3		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-11	I1-I3	K1-K7
Jag agerar och upplever: <ul style="list-style-type: none">• Forskning• Identitet• Att aktivt experimentera		
I1: Förmågan att skapa bilder (M1, 3-5, 9) Rittekniker Målningstekniker Färglära: färgcirkeln Forma och bygga: lera (korvteknik); återvinningsmaterial; naturmaterial		

Trycktekniker
<p>I1: Barnets visuella värld (M1, 6, 7, 9)</p> <p>Spel, program och reklam</p> <p>Böcker och tidningar</p> <p>Fantasi</p> <p>Visuell kommunikation</p> <p>Uppmuntran till att använda egen fantasi</p> <p>Att värdesätta egna och andras konstverk och att samtala om dem</p> <p>Jag på bild (jag i omgivningen)</p>
<p>I2: Olika miljöer och föremål (M1, M8-11)</p> <p>Iakttagelse av omgivningen</p> <p>Eleverna bekantar sig med konstverk i omgivningen: betydelser</p> <p>Eget konstverk i omgivningen</p> <p>Formgivning: vardagliga föremål, bra design, finska designer</p>
<p>I2: Mediakulturer och virtuella miljöer (M1, 2, 4, 6, 7, 10)</p> <p>Att använda internet säkert och ansvarsfullt</p> <p>Spel och animation: bildmiljöer; åldersgränser och speltider, animationsförsök</p> <p>Social media: åldersgränser och säkerhet; ansvarsfullt beteende i social media (att publicera bilder, kommunikation, lagar); sociala medias kanaler</p> <p>Serie</p> <p>Berättarkonst</p>
<p>I3: Bekanta sig med konstnärliga bilder (M1, 2, 7, 10)</p> <p>Man tittar på konstverk och samtalar om dem</p>
<p>I3: Konsthistoria (M 1, 8, 9)</p> <p>Tema: fenomen under olika tider: uppfinningar (Da Vinci), kinetisk konst (Calder), optisk konst</p>
<p>I3: Kons i olika kulturer (M8-11)</p> <p>Formgivning: föremål från olika kulturer</p>

Läroämnet bildkonst årskurs 4		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-11	I1-I3	K1-K7
<p>Jag agerar och upplever:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskning • Identitet • Att aktivt experimentera 		
<p>I1: Förmågan att skapa bilder (M1, 3-5, 9)</p> <p>Rittekniker</p> <p>Målningstekniker</p> <p>Färglära: färgcirkeln</p> <p>Forma och bygga: lera (korvteknik); återvinningsmaterial; naturmaterial</p> <p>Trycktekniker</p>		
<p>I1: Barnets visuella värld (M1, 6, 7, 9)</p> <p>Spel, program och reklam</p> <p>Böcker och tidningar</p> <p>Fantasi</p> <p>Visuell kommunikation</p> <p>Uppmuntran till att använda egen fantasi</p> <p>Att värdesätta egna och andras konstverk och att samtala om dem</p> <p>Jag på bild (jag i omgivningen)</p>		
<p>I2: Olika miljöer och föremål (M1, M8-11)</p> <p>Iakttagelse av omgivningen</p> <p>Eleverna bekantar sig med konstverk i omgivningen: betydelser</p> <p>Eget konstverk i omgivningen</p> <p>Formgivning: vardagliga föremål, bra design, finska designer</p>		
<p>I2: Mediakulturer och virtuella miljöer (M1, 2, 4, 6, 7, 10)</p> <p>Att använda internet säkert och ansvarsfullt</p>		

<p>Spel och animation: bildmiljöer; åldersgränser och speltider, animationsförsök</p> <p>Social media: åldersgränser och säkerhet; ansvarsfullt beteende i social media (att publicera bilder, kommunikation, lagar); sociala medias kanaler</p> <p>Serie</p> <p>Berättarkonst</p>
<p>I3: Bekanta sig med konstnärliga bilder (M1, 2, 7, 10)</p> <p>Man tittar på konstverk och samtalar om dem</p>
<p>I3: Konsthistoria (M 1, 8, 9)</p> <p>Tema: fenomen under olika tider: uppfinningar (Da Vinci), kinetisk konst (Calder), optisk konst</p>
<p>I3: Kons i olika kulturer (M8-11)</p> <p>Formgivning: föremål från olika kulturer</p>

Läroämnet bildkonst årskurs 5		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M11	I1-I3	K1-K7
<p>Världen uppfattas genom bilder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskning • Visuell information • Kritisk forskning • Skolan som en del av världen 		
<p>I1: Färdighet att skapa bild (M1, 3-5, 9)</p> <p>Ritnings och målningstekniker</p> <p>Människan (proportioner)</p> <p>Färglära: kontrastfärger, harmoni-disharmoni</p> <p>Formgivande och byggande: lera (platteknik); byggande (massa, stickor, ståltråd...)</p> <p>Trycktekniker</p>		
<p>I1: Bildvärldar (M1, 6, 7, 9)</p> <p>Spel, program och reklam</p> <p>Böcker och tidningar</p>		

<p>Fantasi</p> <p>Visuell kommunikation</p> <p>Jag själv (jag och media)</p> <p>I2: Olika miljöer och föremål (M1, 8-11)</p> <p>Byggd miljö: arkitektur, utrymme, perspektiv (med en försvinnande punkt)</p>
<p>I2: Mediakulturer och virtuella miljöer (M1, 2, 4, 6, 7, 10)</p> <p>Film: bildmanus, fotografering, editering, filmtittande och samtal</p> <p>Reklam: visuell läsförmåga, att vara kritisk, egen reklam</p> <p>Social media: åldersgränser och säkerhet, ansvarsfullt agerande i social media (publicering av bilder, kommunikation, mobbning, lagar); kanaler för social media; klassificering av bilder (nyhetsbilder, reklambilder...)</p>
<p>I3: Bekantskap med konstbilder (M1, 2, 7, 10)</p> <p>Bildanalys</p> <p>Tal om konst</p> <p>Vad är konst?</p>
<p>I3: Konsthistoria (M1, 8, 9)</p> <p>Tema: konstens mästare från 1800-talet fram till idag</p>
<p>I3: Konst i olika kulturer (M1, 8-11)</p> <p>Arkitektur i olika kulturer</p> <p>Egyptisk konst</p>

Läroämnet bildkonst årskurs 6		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M11	I1-I3	K1-K7
<p>Världen uppfattas genom bilder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskning • Visuell information • Kritisk forskning • Skolan som en del av världen 		

<p>I1: Färdighet att skapa bild (M1, 3-5, 9)</p> <p>Ritnings och målningstekniker</p> <p>Människan (proportioner)</p> <p>Färglära: kontrastfärger, harmoni-disharmoni</p> <p>Formgivande och byggande: lera (platteknik); byggande (massa, stickor, ståltråd...)</p> <p>Trycktekniker</p>
<p>I1: Bildvärldar (M1, 6, 7, 9)</p> <p>Spel, program och reklam</p> <p>Böcker och tidningar</p> <p>Fantasi</p> <p>Visuell kommunikation</p> <p>Jag själv (jag och media)</p> <p>I2: Olika miljöer och föremål (M1, 8-11)</p> <p>Byggd miljö: arkitektur, utrymme, perspektiv (med en försvinnande punkt)</p>
<p>I2: Mediakulturer och virtuella miljöer (M1, 2, 4, 6, 7, 10)</p> <p>Film: bildmanus, fotografering, editering, filmtittande och samtal</p> <p>Reklam: visuell läsförmåga, att vara kritisk, egen reklam</p> <p>Social media: åldersgränser och säkerhet, ansvarsfullt agerande i social media (publicering av bilder, kommunikation, mobbning, lagar); kanaler för social media; klassificering av bilder (nyhetsbilder, reklambilder...)</p>
<p>I3: Bekantskap med konstbilder (M1, 2, 7, 10)</p> <p>Bildanalys</p> <p>Tal om konst</p> <p>Vad är konst?</p>
<p>I3: Konsthistoria (M1, 8, 9)</p> <p>Tema: konstens mästare från 1800-talet fram till idag</p>
<p>I3: Konst i olika kulturer (M1, 8-11)</p> <p>Arkitektur i olika kulturer</p> <p>Egyptisk konst</p>

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet 8
Att iaktta och tänka visuellt			
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda olika bilder.	I1-3	Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur	Eleven kan göra mångsidiga iakttagelser gällande omgivningen och dess bilder genom att använda visuella uttryckssätt.
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar och att öva sig att motivera sina åsikter	I1-3	Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar verbalt	Eleven kan beskriva sina iakttagelser om omgivningen, konst, och annan visuell kultur och motiverar sina tankar verbalt.
M3 inspirera eleven att uttrycka sina iakttagelser och tankar genom bild och andra uttryckssätt	I1-3	Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar visuellt	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och tankar förutom med bilder även genom andra uttryckssätt.
Att skapa bilder			
M4 handleda eleven att mångsidigt använda olika material, tekniker och uttryckssätt och att öva sin förmåga att skapa bilder	I1-3	Förmåga att använda visuella uttryckssätt	Eleven kan använda olika material, tekniker och uttryckssätt för att skapa bilder.
M5 handleda eleven att målinriktat utveckla sina visuella färdigheter självständigt och tillsammans med andra	I1-3	Förmåga att utveckla sina visuella färdigheter	Eleven kan ställa upp mål och strävar efter att utveckla sina visuella färdigheter på egen hand och i grupp.
M6 handleda eleven att bekanta sig med olika former av visuell kommunikation och att använda olika visuella uttryckssätt för att påverka i sina bilder.	I1-3	Förmåga att påverka och delta med hjälp av bilder	Eleven kan uttrycka sina åsikter genom att använda olika visuella uttryckssätt.
Att tolka visuell kultur			

M7 vägleda eleven att iaktta bilder ur olika perspektiv och i olika sammanhang och att fundera över förhållandet mellan fakta och fiktion.	I1-3	Förmåga att iaktta bilder	Eleven kan iaktta hur bildernas innehåll, form och kontext påverkar tolkningen av bilderna.
M8 handleda eleven att tolka konst och annan visuell kultur ur verkets, konstnärens och betraktarens perspektiv och att reflektera över hur historiska och kulturella faktorer påverkar bilder.	I1-3	Förmåga att tolka bilder ur olika perspektiv	Eleven kan tolka bilder ur verkets, konstnärens och betraktarens perspektiv och utnyttjar sina tolkningar i diskussioner om bilderna.
M9 uppmuntra eleven att använda olika uttryckssätt från olika tider och kulturer i sina bilder.	I1-3	Förmåga att använda visuella uttryckssätt	Eleven kan använda sig av olika visuella uttryckssätt då hen granskar konst och annan visuell kultur samt då hen gör egna bilder.
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden			
M10 vägleda eleven att diskutera värden som finns i konsten, omgivningen och i den visuella kulturen.	I1-3	Förmåga att granska värden	Eleven kan uttrycka sin åsikt om värden som kommer till uttryck i konsten, i omgivningen och i den visuella kulturen.
M 11 handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt.	I1-3	Förmåga att välja innehåll och arbetssätt	Eleven beaktar sina bilder aspekter som hör samman med kulturell mångfald och hållbar utveckling.

Slöjd

Läroämnet slöjd har som uppdrag att lära eleverna att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Slöjd är ett läroämne där eleverna med hjälp av många olika slags material får uttrycka sig genom att skapa för hand, genom att formge och genom att använda teknologi. Hit hör att självständigt eller gemensamt planera och framställa en produkt eller ett alster och att utvärdera den egna eller gemensamma slöjdprocessen. Att slöjda innebär undersökande, kreativt och experimentellt arbete, där man fördomsfritt väljer olika visuella, materiella och tekniska lösningar och framställningsmetoder.

I slöjden lär sig eleverna att förstå, utvärdera och utveckla olika slags tekniska tillämpningar och att använda de inlärd kunskaperna och färdigheterna i vardagen. Slöjden ska utveckla elevernas rumsuppfattning, taktila känsla och förmåga att skapa med händerna, vilket främjar de motoriska färdigheterna, kreativiteten och förmågan att planera. Undervisningen ska stärka elevens förutsättningar att arbeta mångsidigt. Slöjdens betydelse ligger i den långsiktiga och innovativa arbetsprocessen samt i upplevelser som ger tillfredsställelse och stärker självkänslan.

I undervisningen betonas elevernas olika intressen och gruppsamverkan. I slöjd är utgångspunkten att studera olika övergripande teman på ett heltäckande och naturligt sätt över läroämnegränserna. Kunskap om den omgivande materiella världen bidrar till att lägga grund för en hållbar livsstil och utveckling. Det här omfattar elevens livsmiljö, det lokala kulturarvet, olika gruppers kulturarv samt skolans kulturella mångfald. Undervisningen i slöjd ska fostra etiska, medvetna och delaktiga samt kunniga och företagsamma medborgare, som värdesätter sina slöjdfärdigheter, kan uttrycka sig genom slöjd och har vilja att värna om och utveckla slöjdkulturen.

I årskurserna 1-2 är uppdraget för undervisningen i slöjd att göra det möjligt för eleverna att uttrycka sig genom slöjd och att utveckla sådana kunskaper, färdigheter och erfarenheter som behövs för att planera och skapa. Eleverna uppmuntras att planera och framställa slöjdprodukter med olika material. Slöjd utvecklar koncentrationsförmågan och initiativförmågan. Den uppmuntrar eleverna att värdesätta och utvärdera sitt eget och andras arbete och alster. Slöjdens fostrande roll är att hjälpa eleverna att förstå kulturell mångfald och jämlikhet.

Läroämnet slöjd årskurs 1		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M5	I1-I5	K1-2, K4-7
<p>Målet är att skapa (åk. 1) och utöva (åk. 2) basfärdigheter och väcka elevens intresse och entusiasm för slöjdprocessen. Detta övas (åk. 1) och genomförs (åk. 2) genom att uppfinna, leka och prova.</p> <p>Planering: Till planeringen hör förutom att till en början komma med idéer, arbetets såväl visuella som tekniska planering. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med flera steg.</p> <p>Genomförande: Till genomförandet hörs arbete, framställning av arbete och att de egna idéerna testas i praktiken. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess som innehåller flera stadier.</p> <p>Bedömning: Eleven handleds att betrakta såväl egen som andras verksamhet ur ett dubbelt perspektiv. Syftet är att utnyttja den respons som de andra gett och att samtidigt betrakta de lösningar andra ha gjort som en del av det egna lärandet.</p> <p>Elevens uppmuntras till intresse och entusiasm för att skapa med händerna samt väcker nyfikenhet för kreativ och experimentell slöjd.(M1)</p> <p>I1-4: Läraren handleder eleven i att skapa idéer, prova, planera och skapa slöjdalster.</p>		

Eleven handleds i en komplett slöjdprocess och att presentera egna idéer med hjälp av bilder samt att berätta om skapandet och det färdiga alstret. (M2)

I1-I3: Eleven övar på få en uppfattning om slöjdprocessens faser innan själva slöjdarbetet påbörjas (idéer, försök och planering).

Eleven handleds att planera och framställa slöjdprodukter eller alster under tillit till sina estetiska och tekniska lösningar. (M3)

I1-I5: Eleven framställer slöjdprodukter genom att ta del av produktens visuella planering.

Eleven vägleds till att bekanta sig och arbeta med många olika material och att leda sitt arbete på ett ansvarsfullt och säkert sätt. (M4)

I2-I4: Eleven bekantar sig med olika material och arbetsredskap samt provar på olika tekniker. Eleven lär sig att arbeta säkert.

Elevens självkänsla gällande slöjd förstärks genom att få erfara lyckande, uppfinnande och att komma till insikt. (M5)

M1-M6: Elevers självförtroende gällande slöjd utvecklas då eleven får erfara lyckande, att uppfinna och att komma till insikt. Arbetet är lärarlett och utan brådska. Eleven tränar på att bedöma sitt eget arbete och på att ge respons till andra elever. Eleven handleds att koncentrera sig på positiv respons.

Läroämnet slöjd årskurs 2

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M5	I1-I5	K1-K7
<p>Målet är att skapa (åk. 1) och utöva (åk. 2) basfärdigheter och väcka elevens intresse och entusiasm för slöjdprocessen. Detta övas (åk. 1) och genomförs (åk. 2) genom att uppfinna, leka och prova.</p> <p>Planering: Till planeringen hör förutom att till en början komma med idéer, arbetets såväl visuella som tekniska planering. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med flera steg.</p> <p>Genomförande: Till genomförandet hörs arbete, framställning av arbete och att de egna idéerna testas i praktiken. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess som innehåller flera stadier.</p> <p>Bedömning: Eleven handleds att betrakta såväl egen som andras verksamhet ur ett dubbelt perspektiv. Syftet är att utnyttja den respons som de andra gett och att samtidigt betrakta de lösningar andra ha gjort som en del av det egna lärandet.</p> <p>Elevers uppmuntras till intresse och entusiasm för att skapa med händerna samt väcker nyfikenhet för kreativ och experimentell slöjd.(M1)</p> <p>I1-4: Läraren handleder eleven i att skapa idéer, prova, planera och skapa slöjdalster.</p> <p>Eleven handleds i en komplett slöjdprocess och att presentera egna idéer med hjälp av bilder samt att berätta om skapandet och det färdiga alstret. (M2)</p> <p>I1-I3: Eleven övar på skapa idéer om slöjdprodukten, provar på olika material och tränar på att skildra slöjdprocessen och produkten.</p>		

Eleven handleds att planera och framställa slöjdprodukter eller alster under tillit till sina estetiska och tekniska lösningar. (M3)

I1-I5: Eleven tar del i planeringen av en egen slöjdprodukts visuella och tekniska planerina samt bekantar sig med informations- och kommunikationsteknikens användande som en del av idéskapande, planering och dokumentering.

Eleven vägleds till att bekanta sig och arbeta med många olika material och att leda sitt arbete på ett ansvarsfullt och säkert sätt. (M4)

I2-I4: Eleven arbetar på olika sätt med olika material på ett ändamålsenligt sätt. Eleven följer angivna säkerhetsinstruktioner.

Elevens självkänsla gällande slöjd förstärks genom att få erfara lyckande, uppfinnande och att komma till insikt. (M5)

M1-M6: Eleven skapar idéer, planerar, uppfinnar och testar aktivt under lärarens ledning. Eleven övar på själv- och kamratutvärdering då processen fortskrider. Atmosfären är sådan att det egna och andras arbete värderas. Man tränar på olika sätt att bedöma eget och andras arbete. Med hjälp av bedömningen övar man på att värdesätta andras arbetande.

I årskurserna 3-6 är slöjdens uppdrag att stödja elevernas förmåga att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Undervisningen ska stödja eleverna att lära sig och tillämpa begrepp, ord och symboler som anknyter till slöjd. Eleverna bekantar sig med olika materiella egenskaper, vilket förutsätter att de utnyttjas i slöjden och på så sätt kan fungerande lösningar utvecklas. Eleverna ska vägledas i att kunna välja mellan olika arbetsmetoder, arbetsredskap, maskiner och anordningar samt att arbeta med hjälp av dem. Slöjdens uppfostrande uppdrag är att lära eleven att kritiskt granska människans konsumtions- och produktionssätt ur ett rättvis- och hållbarhetsperspektiv och ur ett etiskt perspektiv.

Läroämnet slöjd årskurs 3

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M8	I1-I6	K1-K7

Målet särskilt för årskurserna 3 och 4 är att förstärka elevens intresse och entusiasm över att få öva på slöjdprocessen (åk. 3) och över lärandet (åk. 4). Särskild uppmärksamhet fästs vid att arbetet sker på ett ändamålsenligt sätt under processen. Med hjälp av uppgifterna handleds eleven till att använda olika material och arbetsredskap samt passande maskiner och apparater på ett säkert sätt med målsättningen att skapa fungerande lösningar.

Planering: Till planeringen hör att man förutom att i början skapa idéer även en visuell och teknisk planering. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med många faser.

Genomförande: Till genomförandet hör arbete, framställning av arbete samt testande av egna idéer i praktiken. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med många faser.

Bedömning: Eleven handleds att betrakta så väl egen som andras verksamhet på ett interaktivt sätt. Syftet är att ta akt på den respons andra gett och att betrakta egna och andras lösningar som en del av det egna lärandet.

Elevens intresse för att arbeta med händerna stärks och entusiasmen för uppfinnande och experimentell slöjd där man drar nytta av lokala tillgångar. (M1)

I1-I6: Att skapa uppmuntrande erfarenheter av att planera och skapa med händerna.

Eleven handleds att gestalta och behärska en hel slöjdprocess och dokumenteringen av den. (M2)

I1-I6: Eleven bekantar sig under ledning vid de olika faserna för framställningen av en produkt eller ett alster.

Eleven handleds att ensam eller tillsammans med andra planera och framställa en slöjdprodukt eller ett slöjdalster med tillförlit till egna estetiska och tekniska lösningar. (M3)

I1-I4: Grunden för idéer och egna planeringar är att eleven iakttar sin omgivning.

Eleven handleds att bli bekant med olika begrepp och material och att bearbeta dem på ett ändamålsenligt sätt. (M4)

I3, I5: Eleven känner igen vanliga begrepp och material. Hen förstår sambandet mellan olika arbetssätt och material och förstår syftet med försök.

Eleven sporras att arbeta långsiktigt och ansvarsfullt, att se till att arbetet sker säkert och tryggt samt att välja och använda redskap som passar för arbetet. (M5)

I1-I5: Eleven gör under lärarens ledning uppgifter som är tids- och innehållsmässigt begränsade. Eleven tar hand om sin egen och gruppens arbetssäkerhet, studiematerial, ordningen och renheten i klassrummet.

Eleven handleds att använda informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjd processen. (M6)

I1-2, I6: Eleven bekantar sig med bruket av informations- och kommunikationstekniken under slöjdprocessen.

Eleven handleds att utvärdera, uppskatta och betrakta sin och andras hela slöjdprocess på ett interaktivt sätt.

I6: Eleven tränar på att utvärdera sitt eget arbete.

Eleven väcks till att kritiskt granska konsumtions- och produktionssätt. (T8)

I1-I3, I5: Eleven övar på att använda material på ett ekonomiskt sätt.

Läroämnet slöjd årskurs 4

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M8	I1-I6	K1-K7

Målet särskilt för årskurserna 3 och 4 är att förstärka elevens intresse och entusiasm över att få öva på slöjdprocessen (åk. 3) och över lärandet (åk. 4). Särskild uppmärksamhet fästs vid att arbetet sker på ett ändamålsenligt sätt under processen. Med hjälp av uppgifterna handleds eleven till att använda olika material och arbetsredskap samt passande maskiner och apparater på ett säkert sätt med målsättningen att skapa fungerande lösningar.

Planering: Till planeringen hör att man förutom att i början skapa idéer även en visuell och teknisk planering. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med många faser.

Genomförande: Till genomförandet hör arbete, framställning av arbete samt testande av egna idéer i praktiken. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med många faser.

Bedömning: Eleven handleds att betrakta så väl egen som andras verksamhet på ett interaktivt sätt. Syftet är att ta akt på den respons andra gett och att betrakta egna och andras lösningar som en del av det egna lärandet. (M1)

Elevens intresse för att arbeta med händerna stärks och entusiasmen för uppfinnande och experimentell slöjd där man drar nytta av lokala tillgångar. (M1)

I1-I6: Att skapa uppmuntrande erfarenheter av att planera och skapa med händerna.

Eleven handleds att gestalta och behärska en hel slöjdprocess och dokumenteringen av den. (M2)

I1-I6: Eleven sporras till att hitta på och prova.

Eleven handleds att få en uppfattning om, behärska och dokumentera en hel slöjdprocess. (M2)

M1-M6: Eleven förstår att en produkt eller ett alster tillverkas genom faser som avlöser varandra.

Eleven handleds att ensam eller tillsammans med andra planera och tillverka en slöjdprodukt eller ett slöjdalster med tillförlit till egna estetiska och tekniska lösningar. (M3)

I1-I4: Eleven testar egna idéer i praktiken.

Eleven handleds att bli bekant med olika begrepp och material och att bearbeta dem på ett ändamålsenligt sätt. (M4)

I3, I5: Eleven känner till de material hen använder och de termer som hör till materialen och tekniken. Hen tillämpar sin kunskap om material och tekniker i arbetet. Man övar på teknologiskt byggande och programmerar funktioner till exempel med hjälp av robotik.

Eleven sporras att arbeta långsiktigt och ansvarsfullt, att se till att arbetet sker säkert och tryggt samt att välja och använda redskap som passar för arbetet. (M5)

I1-I5: Med stöd av läraren uppfattar eleven faserna i sitt arbete och kan välja de redskap som behövs. Hen känner igen risker och faror som hör till arbetet och övar på att undvika dem eller på att skydda sig för dem. Eleven tar själv hand om komponenter som hör till arbetet och förvarar dem. Eleven bekantar sig med ett ansvarstagande arbete genom att ta hand om egna och skolans arbetsredskap.

Eleven handleds att använda informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjd processen. (M6)

I1-2, I6: Eleven bekantar sig med bruket av informations- och kommunikationstekniken som en del av slöjdprocessen.

Eleven handleds att utvärdera, uppskatta och betrakta sin och andras hela slöjdprocess på ett interaktivt sätt. (M7)

I6: Eleven utvärderar sitt eget arbete. Eleven tränar på att ge och ta emot respons av andra.

Eleven väcks till att kritiskt granska konsumtions- och produktionssätt. (T8)

I1-I3, I5: Eleven funderar på betydelsen av produktens och materialets livscykel.

Läroämnet slöjd årskurs 5

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M8	I1-I6	K1-K7
<p>Målet särskilt för årskurserna 5 och 6 är att uppmuntra (åk. 5) och befästa (åk. 6) elevens långsiktiga lärande om slöjdprocessen. Särskild vikt fästs i processen vid utvärderingen av egna arbetet och färdigheterna. Inlärningsuppgifterna handleder eleven att använda material, arbetssätt och -redskap som lämpar sig för detta (åk. 6 maskiner och apparater) på ett säkert sätt samt att arbeta målmedvetet (åk. 5) och uthålligt (åk. 6) med strävan efter att nå fungerande lösningar.</p> <p>Planering: Till planeringen hör att man förutom att i början skapa idéer även en visuell och teknisk planering. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med många faser.</p> <p>Genomförande: Till genomförandet hör arbete, framställning av arbete samt testande av egna idéer i praktiken. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med många faser.</p> <p>Bedömning: Eleven handleds att betrakta så väl egen som andras verksamhet på ett interaktivt sätt. Syftet är att ta akt på den respons andra gett och att betrakta egna och andras lösningar som en del av det egna lärandet. (M1)</p> <p>Elevens intresse för att arbeta med händerna stärks och entusiasmen för uppfinnande och experimentell slöjd där man drar nytta av lokala tillgångar. (M1)</p> <p>I1-I6: Eleven uppmuntras till att hitta på och tro på egna idéer samt att koppla slöjden till sin egen livskrets.</p> <p>Eleven handleds att uppfatta och behärska en hel slöjdprocess och dokumenteringen av den. (T2)</p> <p>I1-I6: Eleven tillverkar under handledning självständigt en produkt eller ett alster.</p> <p>Eleven handleds att ensam eller tillsammans med andra planera och tillverka en slöjdprodukt eller ett slöjdalster med tillförlit till egna estetiska och tekniska lösningar. (M3)</p> <p>I1-I4: Eleven planerar under handledning en slöjdprodukt och dess arbetsfaser.</p> <p>Eleven handleds att bli bekant med olika begrepp och material och att bearbeta dem på ett ändamålsenligt sätt. (M4)</p> <p>I3, I5: Eleven förstår olika materials egenskaper och använder material på ett ändamålsenligt sätt.</p> <p>Man övar fortsatt på teknologiskt byggande, robotik och programmering.</p> <p>Eleven sporras att arbeta långsiktigt och ansvarsfullt, att se till att arbetet sker säkert och tryggt samt att välja och använda redskap som passar för arbetet. (M5)</p> <p>I1-I5: Eleven övar under handledning på att tillämpa inlärd kunskaper och färdigheter i planeringen och genomförandet av ett eget arbete. Eleven bedömer under handledning hur mycket tid och vilka hjälpmedel som används. Hen ser till att arbetsutrymmet är arbetssäkert och att hen personligen är skyddad. Eleven använder arbetsredskap, maskiner och anordningar till passande tekniker och tar arbetsskyddsfaktorer i beaktning.</p> <p>Eleven handleds att använda informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen. (M6)</p>		

I1-2, I6: Eleven använder sig av informations- och kommunikationstekniken som en del av slöjdprocessen. Eleven förstår dokumenteringens betydelse vid skildring av slöjdprocessen, som hjälpmedel vid utvärdering och vid sparande.

Eleven handleds att utvärdera, uppskatta och betrakta sin och andras hela slöjdprocess på ett interaktivt sätt. (M7)

I6: Eleven utvärderar sitt eget och andras arbete. Eleven tränar på att ge och ta emot respons av andra.

Eleven väcks till att kritiskt granska konsumtions- och produktionssätt. (T8)

I1-I3, I5: Eleven förstår betydelsen av en hållbar utveckling i slöjdprocessen.

Läroämnet slöjd årskurs 6		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M8	I1-I6	K1-K7
<p>Målet särskilt för årskurserna 5 och 6 är att uppmuntra (åk. 5) och befästa (åk. 6) elevens långsiktiga lärande om slöjdprocessen. Särskild vikt fästs i processen vid utvärderingen av egna arbetet och färdigheterna. Inlärningsuppgifterna handleder eleven att använda material, arbetssätt och –redskap som lämpar sig för detta (åk. 6 maskiner och apparater) på ett säkert sätt samt att arbeta målmedvetet (åk. 5) och uthålligt (åk. 6) med strävan efter att nå fungerande lösningar.</p> <p>Planering: Till planeringen hör att man förutom att i början skapa idéer även en visuell och teknisk planering. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med många faser.</p> <p>Genomförande: Till genomförandet hör arbete, framställning av arbete samt testande av egna idéer i praktiken. Dessa förstärker elevens uppfattning om en slöjdprocess med många faser.</p> <p>Bedömning: Eleven handleds att betrakta så väl egen som andras verksamhet på ett interaktivt sätt. Syftet är att ta akt på den respons andra gett och att betrakta egna och andras lösningar som en del av det egna lärandet. (M1)</p> <p>Elevens intresse för att arbeta med händerna stärks och entusiasmen för uppfinnande och experimentell slöjd där man drar nytta av lokala tillgångar. (M1)</p> <p>I1-I6: Eleven handleds att i sina alster beakta det lokala.</p> <p>Eleven handleds att uppfatta och behärska en hel slöjdprocess och dokumenteringen av den. (T2)</p> <p>I1-I6: Eleven kan själv handleda vid tillverkning av en produkt eller ett alster.</p> <p>Eleven handleds att ensam eller tillsammans med andra planera och tillverka en slöjdprodukt eller ett slöjdalster med tillförlit till egna estetiska och tekniska lösningar. (M3)</p> <p>I1-I4: Eleven planerar en slöjdprodukt och dess arbetsfaser.</p> <p>Eleven handleds att bli bekant med olika begrepp och material och att bearbeta dem på ett ändamålsenligt sätt. (M4)</p> <p>I3, I5: Eleven kan välja och mångsidigt och uthålligt bearbeta olika material.</p>		

Eleven sporras att arbeta långsiktigt och ansvarsfullt, att se till att arbetet sker säkert och tryggt samt att välja och använda redskap som passar för arbetet. (M5)

I1-I5: Eleven övar självständigt på att tillämpa inlärd kunskaper och färdigheter i planeringen och genomförandet av ett eget arbete. Eleven bedömer hur mycket tid och vilka hjälpmedel som behövs. Hen är flexibel och ändrar på sin planering för att uppnå målet. Hen arbetar uthålligt, ansvarsfullt och säkert. Hen förstår principen för hur maskiner och apparater fungerar och kan ta arbetssäkerhetsfaktorerna i beaktning.

Eleven handleds att använda informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen. (M6)

I1-2, I6: Eleven använder sig av informations- och kommunikationstekniken som en del av slöjdprocessen: idéskapande, planering, genomförande, dokumentering och utvärdering.

Eleven handleds att utvärdera, uppskatta och betrakta sin och andras hela slöjdprocess på ett interaktivt sätt. (M7)

I6: Eleven kan ge konstruktiv respons och utvecklingsförslag samt utvecklas i sitt eget arbete med ledning av respons.

Eleven väcks till att kritiskt granska konsumtions- och produktionsätt. (T8)

I1-I3, I5: Eleven kan bedöma en produkts kvalitet och produktionsätt.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i slöjd

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet 8
M1 stärka elevens intresse för arbete med händerna samt väcka elevens nyfikenhet för kreativt, experimentellt och lokalt förankrat slöjdarbete	I1-I6		Används inte som grund för bedömningen. Eleverna handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självbedömningen.
M2 handleda eleven att lära sig gestalta, behärska och dokumentera en slöjdprocess i sin helhet	I1-I6	Förmåga att planera och genomföra sitt arbete samt utvärdera och dokumentera processen	Eleven genomför en hel slöjdprocess och kan dokumentera alla faser i processen.
M3 handleda eleven att på egen hand eller tillsammans med andra planera och framställa en slöjdprodukt eller ett alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar	I1-I4	Förmåga att tillverka en produkt eller ett alster	Eleven kan framställa en produkt eller ett alster utgående från en egen eller gemensam plan. Eleven tar hänsyn till estetik och funktionalitet
M4 handleda eleven att bli bekant med olika termer, använda många olika material samt kunna	I3, I5	Förmåga att välja, kombinera och använda material och	Eleven väljer, kombinerar och använder på ett ändamålsenligt sätt olika

bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt		tillverkningstekniker som används inom slöjden	material och tillverkningstekniker. Eleven känner till och kan använda slöjdtermer.
M5 uppmuntra eleven att arbeta långsiktigt, ansvarsfullt och med hänsyn till säkerhet samt att lära eleven att välja och använda ändamålsenliga redskap.	I1-I5	Förmåga att välja och använda arbetsredskap, maskiner och anordningar	Eleven tar ansvar för sitt arbete och arbetar målinriktat. Eleven kan redogöra för hur enkla och vardagliga apparater fungerar. Eleven kan använda lämpliga arbetsredskap, maskiner och apparater på ett korrekt, säkert och ändamålsenligt sätt.
M6 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen	I1, 2, 6	Förmåga att använda informations- och kommunikationsteknik i det egna arbete	Eleverna använder under handledning av läraren informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter och för att dokumentera slöjdprocessen.
M7 handleda eleven att utvärdera, uppskatta och granska både sin egen och de andras slöjdprocess på ett interaktivt sätt	I6	Förmåga att utvärdera sitt och andras arbete samt förmåga att ge kamratrespons	Eleven deltar konstruktivt i utvärderingen av sitt eget och andras arbete samt ger kamratrespons.
M8 uppmana eleven att börja granska olika konsumtionsvanor och produktionssätt kritiskt	I1-3, I5	Förmåga att reflektera över olika konsumtionsvanor och produktionssätt	Eleven kan beskriva hur konsumtionsvanor och produktionssätt påverkar produktens livscykel

Musik

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk verksamhet och ett aktivt kulturellt deltagande. Undervisningen ska hjälpa eleverna att tolka musikens många betydelser i olika kulturer samt i individers och grupperns verksamhet. Genom att bredda musikkunskaperna stärks elevernas positiva relation till musiken, vilket lägger grund för livslångt musicerande. Musikundervisningen ska utveckla en positiv och nyfiken inställning till musik och kulturell mångfald.

Funktionell musikundervisning främjar utvecklingen av elevernas musikaliska egenskaper och förståelse, totala växande och förmåga att samarbeta med andra. Dessa stärks genom att man i musikundervisningen beaktar elevernas musikintressen, andra läroämnena, ämnesövergripande teman, fester och evenemang i skolan samt verksamhet utanför skolan.

Genom att regelbundet erbjuda eleverna möjlighet att använda sin röst och musicera, komponera och skapa utvecklas deras tänkande och uppfattningsförmåga.

I musikundervisningen studerar eleverna musik på ett mångsidigt sätt, vilket bidrar till att utveckla deras uttrycksförmåga.

I **årskurserna 1-2** kan eleverna i musikundervisningen tillsammans upptäcka och uppleva hur var och en är unik i musiken och hur musikalisk aktivitet i bästa fall skapar glädje och en känsla av samhörighet. Musikundervisningen ska stödja den kinetiska och auditiva uppfattningsförmågan, en sund röst användning och utveckla en positiv relation till musik. Eleverna lär sig musikbegrepp och uttrycksätt när man sjunger, spelar, komponerar, rör sig och lyssnar till musik och samtalar om det.

Elevernas kreativa musikaliska tänkande samt estetiska och musikaliska förståelse främjas när de ges möjlighet att planera och genomföra olika ljudhelheter och använda sin fantasi och påhittighet på egen hand eller tillsammans med andra. Musikalisk verksamhet ska vara en naturlig del av de ämnesövergripande studierna i skolans vardag och fest.

Läroämnet musik årskurs 1		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M8	I1-I4	K1-K7
<p>Eleven uppmuntras och sporras att fungera som en musicerande medlem av en grupp, det vill säga att eleven spelar, sjunger, rör sig, lyssnar, improviserar och komponerar som en del av gruppen. (T1)</p> <p>Eleven inspireras till ett naturligt röst användande genom tal, rim och ramsor samt med hjälp av olika lek och spel. Genom en omfattande kroppslig upplevelse söker man efter musikens puls och tränar på att förverkliga den i musicerandet. Man provar och använder rytmiska instrument som ackompanjemang till sång och rörelse. De instrument som används benämns. Spelackompanjemang och handledning för spelteknik. (M2)</p> <p>Vid lyssnande på musik poängteras ett aktivt lyssnande, där man motoriskt (genom rörelse) lever sig in i musiken och dess stämning visuellt så att fantasin aktiveras. (M3)</p> <p>Elevens naturliga inlevelse- och fantasiförmåga stöds genom att ge utrymme för elevens idéer och improvisation i samband med musikalisk verksamhet och musicerande. Självproducerade ljudmiljöer och rörelseimprovisationer till sagor, ramsor och berättelser. I processerna kan informations- och kommunikationsmöjligheterna (lekar, spel) utnyttjas. Eleven handleds att förverkliga korta rytmiska och melodiska motiv. Integrering av undervisningen, till exempel modersmål, bildkonst och gymnastik. (M4)</p>		

I undervisningen utnyttjas samarbete med kommunens kulturaktörer (till exempel dans-, musik och medborgarskolor, Kivi-festen, bioveckor etc.) i mån av möjlighet. (M5)

Man bekantar sig med notationssätten inom musiken till exempel, noter, tidsvärde, tempo, dynamiska tecken etc. Man antecknar egenhändigt skapad musik med hjälp av egna notationssätt (till exempel ljudmiljö). (M6)

Eleven erbjuds möjlighet att utveckla sitt lärande inom musiken med hjälp av tillräcklig repetition. Tillsammans kan man skapa och träna på till exempel uppträdande på evenemang och fester. (M8)

Läroämnet musik årskurs 2

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M8	I1-I4	K1-K7

Eleven uppmuntras att ta del av musikalisk verksamhet och elevens färdighet att fungera som medlem i grupp stärks. (M1)

Eleven inspireras till ett naturligt röst användande genom tal, rim och ramsor samt med hjälp av olika lek och spel. Med hjälp av ett lämpligt sångutbud stärks förmågan att sjunga och uppfatta melodier. Upplevelsen av den musikaliska rytmen stärks på ett omfattande sätt i musicerandet. Man tränar på att spela med andra. Rytms-, imitations och klangövningar, möjlighet att prova och använda rytmiska instrument som ackompanjemang till sång och rörelse. Benämning av instrument som används. Ackompanjemang och handledning i spelteknik. (T2)

Vid lyssnande på musik poängteras ett aktivt lyssnande, där man motoriskt (genom rörelse) lever sig in i musiken och dess stämning visuellt så att fantasin aktiveras. (M3)

Elevens inlevelse- och fantasiförmåga stöds genom att ge utrymme för elevens idéer och improvisation i samband med musikalisk verksamhet och musicerande. Självproducerade ljudmiljöer och rörelseimprovisationer till sagor, ramsor och berättelser. Eleven handleds att förverkliga rytmiska och melodiska motiv. Integrering av undervisningen, till exempel modersmål, bildkonst och gymnastik. (M4)

Man bekantar sig med olika musikkulturer och –stilar. I undervisningen utnyttjas samarbete med kommunens kulturaktörer (till exempel dans-, musik och medborgarskolor, Kivi-festen, bioveckor etc.) i mån av möjlighet. (M5)

Man bekantar sig med notationssätten inom musiken till exempel, noter, tidsvärde, tempo, dynamiska tecken etc. Man antecknar egenhändigt skapad musik med hjälp av egna notationssätt (till exempel ljudmiljö). (M6)

Eleven erbjuds möjlighet att utveckla sitt lärande inom musiken med hjälp av tillräcklig repetition. Till exempel att förbereda och träna på uppträdande på evenemang och fester. (M8)

I årskurserna 3-6 ska eleverna i musikundervisningen få lära sig att förhålla sig öppet och respektfullt till andras upplevelser och bidra till att skapa en känsla av samhörighet i gruppen. Samtidigt vänjer de sig vid att analysera musikaliska erfarenheter och fenomen samt musikkulturer mer medvetet än tidigare. Elevernas förståelse för musikaliska begrepp och uttryckssätt fördjupas och breddas i takt med att elevernas färdigheter i att sjunga, spela, komponera, röra sig och lyssna till musik utvecklas.

För att utveckla det kreativa och estetiska tänkande som hör ihop med ljud och musikaliska uttryckssätt ska eleverna ges möjlighet att planera och genomföra olika musikaliska eller tvärkonstnärliga helheter

genom att använda sin fantasi och sin uppfinningsrikedom självständigt eller tillsammans med andra. Musicerandet ska vara en naturlig del av de ämnesövergripande studierna i skolans vardag och fest. Elevernas uppfattning om sig själva som musikaliska aktörer stärks genom positiva upplevelser av lärande.

Läroämnet musik årskurs 3		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M9	I1-I4	K1-K7
<p>Elevens förmåga att fungera som en medlem i en musicerande grupp stärks. Eleven tar vid musicerandet de andra gruppmedlemmarna i beaktning och kan anpassa sin röst till den gemensamma produktionen samt lyssna på andra. (M1)</p> <p>Elevens naturliga röst användande och mångsidiga sång i olika slags musikalisk verksamhet stärks. Man bekantar sig med stämmor (till exempel talkör, kanon) på olika sätt genom att till exempel sjunga, klappa, tala, röra på sig och lyssna. Man provar på instrument och får handledning i spelteknik (till exempel blockflöjt, ukulele, harpa). Man benämner de instrument som används. Förmågan att spela med andra stärks. Enkla spelkompositioner. Man tränar på rytmiska färdigheter och bekantar sig med olika takter genom musicerande till exempel 2/4, 3/4, 6/8, 4/4, 5/4 (Kalevala). Man bekantar sig med olika skalor (t. ex pentatonisk, dur, moll, lägen) i samband med musikalisk verksamhet. Vid musiceringsstillfällena uppmuntras eleven att komma med egna idéer på skapande och förverkligande. (M2)</p> <p>Vid lyssnande på musik poängteras ett aktivt lyssnande, där man motoriskt (genom rörelse) lever sig in i musiken och dess stämning visuellt så att fantasin aktiveras. (M3)</p> <p>Man planerar och genomför själv eller i grupp minder omfattande kompositioner, ljudmiljöer, rörelseimprovisationer och rörelseserier. Tvärkonstnärliga försök. I processen är det bra att också använda de möjligheter informations- och kommunikationstekniken medför. Eleven handleds att genomföra korta rytmer och melodier. Mångvetenskapliga lärhelheter tillsammans till exempel modersmål, bildkonst och gymnastik. (M5)</p> <p>I undervisningen utnyttjas samarbete med kommunens kulturaktörer (till exempel dans-, musik och medborgarskolor, Kivi-festen, bioveckor etc...)</p> <p>Gruppens kulturella mångfald beaktas och utnyttjas. Mångvetenskapliga lärhelheter med till exempel modersmål, bildkonst och språk. (M6)</p> <p>Eleven handleds att uppmärksamma och namnge musikaliska begrepp från den musik man lyssnar till. Eleven handleds att förstå och inom musiken uttrycka motsvarigheten mellan röst och musik (till exempel noter, tidsvärde, tempo och dynamiska tecken, nottecken, själv skapade tecken etc.) (M7)</p> <p>Eleven handleds att lägga märke till musikens inverkan på det egna livet. Eleven handleds att ta hand om sin hörsel. (M8)</p> <p>Eleven uppmuntras att utveckla sitt lärande inom musiken med hjälp av uthållig repetition. Till exempel att förbereda och träna på uppträdande på evenemang och fester. (M9)</p>		

Läroämnet musik årskurs 4		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens

M1-M9	I1-I4	K1-K7
<p>Eleven deltar aktivt i gruppens verksamhet och kan utnyttja sina styrkor i musicerandet. I arbetet strävar man efter att bevara ett lekfullt och positivt grepp i förhållande till det innehåll som lärs ut. Accepterande atmosfär. (M1)</p> <p>Elevens naturliga röst användande och mångsidiga sång i olika slags musikalisk verksamhet stärks. I takt med att gruppens färdighet utökas tränar man på flerstämmigt musicerande. Man provar på instrument. Förstärkning av spelteknik och av att spela tillsammans med andra. Benämning av de instrument som används. Ackompanjemanget görs mera mångsidigt med till exempel effekter. Rytmska färdigheter tränas mångsidigt med olika takter (2/4, 3/4, 6/8, 4/4, 5/4). Man skiljer på tidsvärden och uppfattar dem i samband med musicerandet. Man bekantar sig med olika skalor (t.ex. pentatonisk, dur, moll, lägen) i samband med musikalisk verksamhet. Vid musiceringstillfällena uppmuntras eleven att komma med egna idéer och förverkliga dem som en del av en grupp. (M2)</p> <p>Eleven handleds till mångsidig kroppslig uppfattning och uttryck (till exempel kreativ lek, sånglekar, danser). (M3)</p> <p>Vid lyssnande på musik poängteras ett aktivt lyssnande, där man motoriskt (genom rörelse), lever sig in i musiken och dess stämning visuellt så att fantasin aktiveras. Eleven uppmuntras att berätta om de bilder, tankar och känslor som musiken väcker samt att skildra det hen hör. (M4)</p> <p>Eleven uppmuntras att framföra egna rytmer och melodier. Man planerar och genomför själv eller i grupp mindre omfattande kompositioner, ljudmiljöer, rörelseimprovisationer och rörelseserier. Tvärkonstrnärliga försök. I processen är det bra att också använda de möjligheter informations- och kommunikationstekniken medför. Eleven handleds att genomföra korta rytmer och melodier. Mångvetenskapliga lärhelheter tillsammans till exempel modersmål, bildkonst och gymnastik. (M5)</p> <p>I undervisningen utnyttjas samarbete med olika kulturaktörer. I mån av möjlighet utnyttjas gruppens egna och den egna omgivningens kulturella mångfald. Mångvetenskapliga lärhelheter med till exempel modersmål, bildkonst och språk. (M6)</p> <p>Eleven handleds att uppmärksamma och namnge musikaliska begrepp från den musik man lyssnar till. Eleven handleds att förstå och inom musiken uttrycka motsvarigheten mellan ljud och symbol (till exempel noter, tidsvärde, tempo och dynamiska tecken, nottecken, själv skapade tecken etc.) (M7)</p> <p>Eleven handleds att lägga märke till musikens inverkan på det egna livet. Eleven handleds att ta hand om sin hörsel och att handla ansvarsfullt vid musiceringstillfällena. (M8)</p> <p>Eleven uppmuntras att uthålligt utveckla sina musikaliska färdigheter och finslipa musikalisk produktion. Till exempel att förbereda och träna på uppträdande på evenemang och fester. (M9)</p>		

Läroämnet musik årskurs 5		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M9	I1-I4	K1-K7
<p>Eleven deltar aktivt i gruppens verksamhet och tar även gruppens andra medlemmar i beaktning. Eleven är medveten om sina styrkor och kan utnyttja dem i musicerandet. (T1)</p> <p>Man fäster uppmärksamhet vid musikalisk tolkning och uttrycksförmåga. Man bekantar sig till exempel med olika genren och historiska utvecklingen. Konstmusik i Finland. Man provar instrument.</p>		

Speltekniken och förmågan att spela med andra förstärks. Ackompanjemangen görs mera varierande (t.ex. klangeffekter). Eleven känner igen och kan namnge de instrument som används. Man bekantar sig med instrumenten i en symfoniorkester samt i mån av möjlighet med olika etniska instrument. Elevens naturliga röst användande och mångsidiga sång i olika slags musikalisk verksamhet stärks. I takt med att gruppens färdighet utökas tränar man på flerstämmigt musicerande. Rytmska färdigheter tränas mångsidigt med olika takter (2/4, 3/4, 6/8, 4/4, 5/4). Man bekantar sig med den rytmska mångfalden till exempel synkop, blandad trippel, polyrytmik. Tidsvärden åtskiljs och uppfattas i samband med musicerandet. Man tränar på att använda olika skalor (t.ex. pentatonisk, dur, moll, lägen) i samband med musicerande och förverkligande av egna musikaliska idéer. (M2)

Eleven handleds till mångsidig kroppslig uppfattning, improvisation och uttryck (till exempel kreativ lek, sånglekar, danser). (M3)

Vid lyssnande på musik poängteras ett aktivt lyssnande, där man motoriskt (genom rörelse), lever sig in i musiken och dess stämning visuellt så att fantasin aktiveras. Eleven uppmuntras att berätta om de bilder, tankar och känslor som musiken väcker samt att skildra det hen hör. (M4)

Eleven handleds att improvisera rytmer och melodier. Man handleder eleven att förverkliga egna mindre omfattande kompositioner, ljudmiljöer, rörelseimprovisationer och rörelseserier som eleven planerat själv eller med en grupp. I produktionen kan olika konstformer såsom drama, bild, dikt, dans och berättelse integreras. Eleven planerar och genomför kompositioner själv eller med en grupp utnyttjande informations- och kommunikationsteknik. Mångvetenskapliga lärhelheter tillsammans till exempel modersmål, bildkonst och gymnastik. (M5)

I undervisningen utnyttjas samarbete med olika kulturaktörer. Eleven handleds att bekanta sig med och utforska musikens kulturella mångfald. Mångvetenskapliga lärhelheter med till exempel modersmål, bildkonst, gymnastik, samhällslära, historia och språk. (M6)

Eleven handleds att känna igen och namnge musikaliska begrepp från musik som spelas. Eleven handleds att förstå och inom musiken uttrycka motsvarigheten mellan ljud och symbol (till exempel noter, tidsvärde, tempo och dynamiska tecken, nottecken, själv skapade tecken etc.) (M7)

Eleven handleds att lägga märke till musikens inverkan på det egna livet. Eleven handleds att ta hand om instrument och apparater säkert och att ta vara på sin hörsel och att handla ansvarsfullt vid musiceringstillfällen. (M8)

Eleven uppmuntras att uthålligt utveckla sina musikaliska färdigheter och finslipa musikalisk produktion. Till exempel att förbereda och träna på uppträdande på evenemang och fester. (M9)

Läroämnet musik årskurs 6

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1-M9	I1-I4	K1-K7

Eleven deltar aktivt och konstruktivt i gruppens verksamhet och tar även gruppens övriga medlemmar i beaktning. Eleven utnyttjar sina egna styrkor i musicerandet. (T1)

Eleven handleds att delta vid planering och genomförandet av musikalisk tolkning. Elevens naturliga röstbruk och sångfärdigheter befasts. Man bekantar sig mera brett med olika sätt att använda rösten och sjunga. I takt med att gruppens färdighet utökas tränar man på flerstämmigt musicerande. Förmågan att spela med andra och speltekniken förstärks. Då gruppens färdighet utvecklas tillförs utmaningar i spelandet (till exempel effekter, melodiskt spel, ostinato/ riff, spelsolon, improvisationer). Rytmska färdigheter tränas mångsidigt med olika takter (2/4, 3/4, 6/8, 4/4, 5/4). Man bekantar sig med den rytmska mångfalden till exempel synkop, blandad trippel, polyrytmik. Användandet av

tidsvärden befästs i samband med musicerandet. Man tränar på att använda olika skalor (t.ex. pentatonisk, dur, moll, lägen) mera mångsidigt i samband med musicerande och förverkligande av egna musikaliska idéer. (M2)

Eleven handleds till mångsidig kroppslig tolkning (till exempel rörelserytmik, kreativ lek, sånglekar, danser). (M3)

Vid lyssnande på musik poängteras ett aktivt lyssnande, där man motoriskt (genom rörelse), lever sig in i musiken och dess stämning visuellt så att fantasin aktiveras. Eleven uppmuntras att berätta om de bilder, tankar och känslor som musiken väcker samt att skildra det hen hör. (M4)

Eleven handleds att improvisera rytmer och melodier. Man handleder eleven att förverkliga mindre omfattande kompositioner, ljudmiljöer, rörelseimprovisationer och rörelseserier som eleven planerat själv eller med en grupp. I produktionen kan olika konstformer såsom drama, bild, dikt, dans och berättelse integreras. Eleven planerar och genomför kompositioner själv eller med en grupp där även teknologin utnyttjas. Mångvetenskapliga lärhelheter tillsammans till exempel modersmål, bildkonst och gymnastik. (M5)

I undervisningen utnyttjas samarbete med olika kulturaktörer. Eleven handleds att strukturera och skildra de tankar, fantasier och känslor som musiken väcker. (M6)

Elevens förmåga att använda och förstå musikens notationssätt i samband med musicerande befästs. (T7)

Eleven handleds att ta hand om instrument och apparater säkert och att ta vara på sin hörsel och att handla ansvarsfullt vid musiceringstillfällen. Eleven uppmuntras till att hitta sitt eget sätt att konsumera musik. Till exempel genom att lyssna, ha det som hobby, upphovsrätt, användare av kulturtjänster osv. (M8)

Eleven uppmuntras att uthålligt utveckla sina musikaliska färdigheter vid finslipning och tolkning av musikalisk produktion. Till exempel att förbereda och träna på uppträdande på evenemang och fester. (M9)

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i musik

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för goda kunskaper/ vitsordet 8
Delaktighet			
M1 uppmuntra eleven att delta i gemensamt musicerande och att medverka till att skapa en positiv sammanhållning i sin grupp.	I1-I4	Förmåga att musicera tillsammans	Eleven tar vid gemensamt musicerande hänsyn till de andra i gruppen
Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande			
M2 handleda eleven till en naturlig röst användning och sång samt att utveckla sina färdigheter att spela i grupp	I1-I4	Förmåga att sjunga och spela i grupp	Eleven sjunger och spelar tillsammans med andra och försöker anpassa sig till den musikaliska helheten.

genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument			
M3 uppmuntra eleven att kroppsligt uttrycka musik, bilder, berättelser och känslor genom rörelse	I1-I4	Förmåga att röra sig till musik	Eleven rör sig till musik och använder sin kropp för att uttrycka sig musikaliskt.
M4 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och hjälpa eleven att analysera och berätta om vad hen hört.	I1-I4	Förmåga att lyssna till musik	Eleven lyssnar koncentrerat till musik och framför sina synpunkter på det hen hört.
M5 uppmuntra eleven att improvisera samt planera och skapa mindre kompositioner eller tvärvetenskapliga helheter på olika sätt, även med hjälp av digitala verktyg	I1-I4	Förmåga att kreativt uttrycka musikaliskt tänkande på olika sätt	Eleven hittar på egna lösningar genom att använda sig av ljud, musik, bilder eller andra uttryckssätt och kan vid behov under handledning utnyttja de möjligheter musikteknologin erbjuder.
Kulturell förståelse och multilitteracitet			
M6 handleda eleven att analysera sina musikaliska upplevelser och musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald	I1-I4	Förmåga att uppfatta musikens betydelse	Eleven framför synpunkter utgående från sina iakttagelser och upplevelser av musikalisk verksamhet.
M7 handleda eleven att förstå musikaliska begrepp och principerna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande	I1-I4	Förståelse för notationssätten inom musiken	Eleven kan följa musiknotationer som övats i samband med musicerande.
Välbefinnande och säkerhet i musik			
M8 hjälpa eleven att iaktta hur musiken påverkar välbefinnandet och att se till att musiken och ljudmiljön är trygg	I1-I4	Förmåga att använda instrument och anläggningar på ett säkert sätt	Eleven tar hänsyn till bland annat faktorer som påverkar ljud- och musikvolymen då hen använder anläggningar och instrument.
Förmåga att lära sig musik			
M9 handleda eleven att utveckla sina musikaliska	I1-I4	Förmåga att lära sig, arbetsfärdigheter	Eleven ställer upp mål för att utveckla sina musikaliska

färdigheter genom övning, att vara med och ställa upp mål och att utvärdera sina framsteg i förhållande till målen			färdigheter och strävar i sitt musicerande till att nå sitt mål.
--	--	--	--

Gymnastik

Uppdraget i gymnastikundervisningen är att påverka elevernas välbefinnande genom att stödja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan och en positiv inställning till den egna kroppen. Det är viktigt att de enskilda lektionerna i gymnastik ger eleverna positiva upplevelser och stödjer en aktiv livsstil.

I gymnastiken betonas kroppsutfattning, fysisk aktivitet och samarbete. Gymnastiken ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt stödja kulturell mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från de möjligheter som olika årstider och de lokala förhållandena erbjuder. Skolans lokaler, idrottsplatser i närmiljön och naturen ska utnyttjas mångsidigt i undervisningen. Eleverna ska handledas att främja ett tryggt och etiskt hållbart arbetssätt och inlärningsklimat.

I gymnastiken får eleverna lära sig att röra på sig och samtidigt utvecklas de genom att röra på sig. Att lära sig att röra på sig innebär fysisk aktivitet enligt elevernas ålder och utvecklingsnivå, träning av motoriska basfärdigheter och fysiska egenskaper. Eleverna ska få kunskaper och färdigheter för olika slags gymnastiksituationer. Att utvecklas genom att röra på sig innebär att man lär sig att respektera andra, att vara ansvarsfull, att utveckla sig själv långsiktigt, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild.

Gymnastiken ska ge eleverna möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra. Eleverna ska också få beredskap att främja sin hälsa.

I **årskurserna 1-2** ligger tyngdpunkten i undervisningen på att tillägna sig sensomotoriska färdigheter och grundläggande motoriska färdigheter, att göra saker tillsammans och att utveckla sociala färdigheter och stärka de positiva upplevelserna av gymnastik. Undervisningen ska hjälpa eleverna att möta emotionellt varierande situationer. Elevernas fantasi och idéer ska utnyttjas i undervisningen.

Läroämnet gymnastik årskurs 1		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1- M10	I1-I3	K1-4, K6-7
<p>I skolans vardag beaktas aktivitet, paus- och rastgymnastik samt olika motionskampanjer (Motionsäventyret, Skolan i rörelse-modellen m.fl.)</p> <ul style="list-style-type: none">• Mycket att göra, lite väntan och köande (M1, I1)• Många prestationsställen, uppgifter på olika nivåer, bl.a olika punkter med uppgifter och banor (M1, I1)• Skifte av utrymme, t.ex. bekant lek i gymnastiksalen, i skogen, på gräset, i snön etc. (M2, I1)• Kroppsutfattning, användning av kroppen som olika former (bokstäver, nummer o.s.v.), skifte mellan spänning och avslappning (M2, I1)• Fart och röstanvändning regleras på ett lämpligt sätt efter utrymme och lek t.ex. motion med musik, uppgifter med slalom och parering (M2, I1)• Balansering i olika miljöer: olika underlag t. ex mönster på golvet, bänkar, streck, upprätt, med huvudet nedåt• Ställningar, snurrande, vajande, stopp (M3, I1)• Varierande av rörelsernas rytm, underlag, kraft och riktning: äventyrs- och hoppbanor, klättring, spring- och fasttagningslekar (M3, I1)• Redskapen i leken varierar, t. ex ärtpåse, boll med svans, gymnastikbollar, mjuk frisbee, rullande, studsande, kastande, fasttagning, sparkande (M3, I1)• Eleverna differentieras efter färdighetsnivå (M3, I1)		

- Säkerhetsreglerna klargörs (M4, I1)
- En rätt och trygg prestation och -teknik poängteras (M4, I1)
- Simhallens lärare ansvarar för simundervisningen (M5, I1)
- Klassläraren ansvarar för att följa upp, övervaka och informera hemmet om simkunnigheten (M5, I1)
- Man lär sig att förlora och vinna; lekar med enkla regler (M6-7, I1-2)
- Man använder omväxlande och slumpmässiga gruppindelningar (M6-7, I1-2)
- Man njuter av att göra istället för att fokusera på slutresultatet (M6-7, I1-2)
- Man lyssnar och hjälper andra (M8, I2)
- Atmosfären är uppmuntrande och accepterande (M9-10, I3)
- Man ger positiv respons, stöder elevens styrkor; man deltar i spel, turneringar och tävlingar mellan grupper, klasser eller skolor (M9-10, I3)
- Man tar i tu med mobbning och diskriminering (M9-10, I3)

Läroämnet gymnastik årskurs 2

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1- M10	I1-I3	K1-4, K6-7

I skolans vardag beaktas aktivitet, paus- och rastgymnastik samt olika motionskampanjer (Motionsäventyret, Skolan i rörelse-modellen m.fl.)

- Mycket att göra, lite väntan och köande (M1, I1)
- Många prestationsställen, uppgifter på olika nivåer, bl.a olika punkter med uppgifter och banor (M1, I1)
- Skifte av utrymme, t.ex. bekant lek i gymnastiksalen, i skogen, på gräset, i snön etc. (M2, I1)
- Kroppsuppfattning, användning av kroppen som olika former (bokstäver, nummer o.s.v.), skifte mellan spänning och avslappning (M2, I1)
- Fart och röstanvändning regleras på ett lämpligt sätt efter utrymme och lek t.ex. motion med musik, uppgifter med slalom och parering (M2, I1)
- Balansering i olika miljöer: olika underlag t. ex mönster på golvet, bänkar, streck, upprätt, ställningar med huvudet nedåt, snurrande, vajande, stopp (M3, I1)
- Varierande av rörelsernas rytm, underlag, kraft och riktning: äventyrs- och hoppbanor, klättring, spring- och fasttagningslekar (M3, I1)
- Redskapen i leken varieras, t. ex ärtpåse, boll med svans, gymnastikbollar, mjuk frisbee, rullande, studsande, kastande, fasttagning, sparkande (M3, I1)
- Eleverna differentieras efter färdighetsnivå (M3, I1)
- Säkerhetsreglerna klargörs (M4, I1)
- En rätt och trygg prestation och -teknik poängteras (M4, I1)
- Simhallens lärare ansvarar för simundervisningen (M5, I1)
- Klassläraren ansvarar för att följa upp, övervaka och informera hemmet om simkunnigheten (M5, I1)
- Man lär sig att förlora och vinna; lekar med enkla regler (M6-7, I1-2)
- Man använder omväxlande och slumpmässiga gruppindelningar (M6-7, I1-2)
- Man njuter av att göra istället för att fokusera på slutresultatet (M6-7, I1-2)
- Man lyssnar och hjälper andra (M8, I2)
- Atmosfären är uppmuntrande och accepterande (M9-10, I3)
- Man ger positiv respons, stöder elevens styrkor; man deltar i spel, turneringar och tävlingar mellan grupper, klasser eller skolor (M9-10, I3)
- Man tar i tu med mobbning och diskriminering (M9-10, I3)

I årskurserna 3-6 ligger tyngdpunkten i undervisningen på att befästa och bredda de grundläggande motoriska färdigheterna samt stärka de sociala färdigheterna. En mångsidig undervisning som präglas av samspel och kommunikation stödjer lärandet, elevernas välbefinnande, deras utveckling mot självständighet och delaktighet samt ger beredskap för en aktiv livsstil. Eleverna deltar enligt sin utvecklingsnivå i att planera och genomföra aktiviteter på ett ansvarsfullt sätt.

Läroämnet gymnastik årskurs 3		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1- M11	I1-I3	K1-4, K6-7
<p>I skolans vardag beaktas aktivitet, paus- och rastgymnastik samt olika motionskampanjer (Motionsäventyret, Skolan i rörelse-modellen m.fl.) Man tar sig till skolan på egen hand och får på så sätt motion. Eleverna uppmuntras till ett aktivt levnadssätt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mycket att göra, lite väntan och köande (M1, I1) • Många prestationsställen, uppgifter på olika nivåer (M1, I1) • Man övar på kroppsuppfattning och -kännedom; bl a gymnastik, motion till musik, skidåkning, stretching (M2, I1) • Lekar och genomförande varierar genom att olika sinnen används, bl a fasttagningslekar, bollspel och -lekar (M2, I1) • Balansering i olika miljöer: ställningar med huvudet nedåt, parering, snurrande, orientering/ utflykter (M3, I1) • Man varierar rörelsernas rytm, underlag, kraft och riktning, t. ex redskapsbanor, kampsporter, cirkelträning, bollspel, skridskoåkning, skidåkning (M3, I1) • Eleverna differentieras utifrån deras färdighetsnivå (M3, I1) • Man handskas med redskap och utför prestationerna på ett säkert sätt: studsande, man dribblar bollen både med händer och fötter, kastar och tar fast, slår och skjuter, spelar (M4, I1) • Simhallens lärare ansvarar för simundervisningen (M6, I1) • Klassläraren ansvarar för att följa upp, övervaka och informera hemmet om simkunnigheten (M5, I1) • Man tillämpar principen om rent spel (M7-8, I1-2) • Man använder omväxlande och slumpmässiga gruppindelningar (M7-8, I1-2) • Man lär sig att känna igen olika känslor vid idrottssituationer (M7-M8, I1-2) • Atmosfären är accepterande och trygg (M11, I3) • Positiva idrottsupplevelser som individ och grupp: man deltar i spel, turneringar och tävlingar mellan grupper, klasser eller skolor (M11, I3) 		

Läroämnet gymnastik årskurs 4		
Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1- M11	I1-I3	K1-4, K6-7
<p>I skolans vardag beaktas aktivitet, paus- och rastgymnastik samt olika motionskampanjer (Motionsäventyret, Skolan i rörelse-modellen m.fl.) Man tar sig till skolan på egen hand och får på så sätt motion. Eleverna uppmuntras till ett aktivt levnadssätt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mycket att göra, lite väntan och köande (M1, I1) • Många prestationsställen, uppgifter på olika nivåer (M1, I1) 		

- Man övar på kroppsuppfattning och -kännedom; bl a gymnastik, motion till musik, skidåkning, stretching (M2, I1)
- Lekar och genomförande varieras genom att olika sinnen används, bl a fasttagningslekar, bollspel och -lekar (M2, I1)
- Balansering i olika miljöer: ställningar med huvudet nedåt, parering, snurrande, orientering/ utflykter (M3, I1)
- Man varierar rörelsernas rytm, underlag, kraft och riktning, t. ex redskapsbanor, cirkelträning, bollspel, skridskoåkning, skidåkning (M3, I1)
- Eleverna differentieras utifrån deras färdighetsnivå (M3, I1)
- Man handskas med redskap och utför prestationerna på ett säkert sätt: studsande, man dribblar bollen både med händer och fötter, kastar och tar fast, slår och skjuter, spelar (M4, I1)
- Simhallens lärare ansvarar för simundervisningen (M6, I1)
- Klassläraren ansvarar för att följa upp, övervaka och informera hemmet om simkunnigheten (M5, I1)
- Man tillämpar principen om rent spel (M7-8, I1-2)
- Man använder omväxlande och slumpmässiga gruppindelningar (M7-8, I1-2)
- Man lär sig att känna igen olika känslor vid idrottssituationer (M7-M8, I1-2)
- Atmosfären är accepterande och trygg (M11, I3)
- Positiva idrottsupplevelser som individ och grupp: man deltar i spel, turneringar och tävlingar mellan grupper, klasser eller skolor (M11, I3)

Läroämnet gymnastik årskurs 5

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1- M11	I1-I3	K1-4, K6-7

I skolans vardag beaktas aktivitet, paus- och rastgymnastik samt olika motionskampanjer (Motionsäventyret, Skolan i rörelse-modellen m.fl.) Man tar sig till skolan på egen hand och får på så sätt motion. Eleverna uppmuntras till ett aktivt levnadssätt.

- Mycket att göra, lite väntan och köande (M1, I1)
- Mångsidiga gymnastikuppgifter, eleverna deltar vid val av uppgifter: man väljer uppvärmningssätt eller lek/ leder en lek (M1, I1)
- Eleverna inspireras till att självmant utöva motion (M1, I1)
- Genom att använda mångahanda utrymmen och redskap ges eleverna uppgifter där alla sinnen används (M2, I1)
- Positiva upplevelser av den egna kroppen, till exempel rörelse till musik, avslappningsövningar (M2, I1)
- Man lär sig grundkunskaper för olika idrottsgrenar genom att variera miljö och underlag: gymnastikredskap/ -ställningar, cirkelträning, stretching, musik- och dansmotion, bollspel, skridskoåkning, skidåkning, orientering och utflykter (M3, I1)
- Eleverna differentieras utifrån deras färdighetsnivå: grundmotionen förstärks och kunskaperna i olika grenar utvecklas (M3, I1)
- Man handskas med redskap och utför prestationerna på ett säkert och rätt sätt: studsande, man dribblar bollen både med händer och fötter, kastar och tar fast, slår och skjuter (M4, I1)
- Move- mätningar för årskursen (M5, I1)
- Snabbhet t. ex spurtar, hopp, skutt, tävlande (M5, I1)
- Rörlighet/ vighet bl a regelbunden stretching (M5, I1)
- Uthållighet bl a löpning, skidåkning, orientering, cykling (M5, I1)
- Styrketräning med hjälp av egen kroppsvikt bl a cirkelträning (M5, I1)
- Simhallens lärare ansvarar för simundervisningen (M6, I1)

- Klassläraren ansvarar för att följa upp, övervaka och informera hemmet om simkunnigheten (M5, I1)
- Man tränar på att förutse eventuella farliga situationer (M7, I1)
- Man lär sig att handla på ett lämpligt sätt vid situationer där mindre skador uppstår (M7, I1)
- Man rör sig enligt principen om rent spel (M9, I2)
- Man använder omväxlande och slumpmässiga gruppindelningar (M7-8, I1-2)
- Man lär sig att känna igen olika känslor vid idrottssituationer (M7-M8, I1-2)
- Eleven hittar de motionssätt som lämpar sig för just hen (M10, I3)
- Man lär sig att ta hand om sitt eget välmående (M10, I3)
- Atmosfären är accepterande och trygg (M11, I3)
- Positiva idrottsupplevelser som individ och grupp: man deltar i spel, turneringar och tävlingar mellan grupper, klasser eller skolor (M11, I3)
- Man stöder utvecklandet av en positiv och realistisk självbild (M11, I3)

Läroämnet gymnastik årskurs 6

Mål	Innehåll	Mångsidig kompetens
M1- M11	I1-I3	K1-4, K6-7

I skolans vardag beaktas aktivitet, paus- och rastgymnastik samt olika motionskampanjer (Motionsäventyret, Skolan i rörelse-modellen m.fl.) Man tar sig till skolan på egen hand och får på så sätt motion. Eleverna uppmuntras till ett aktivt levnadssätt.

- Mycket att göra, lite väntan och köande (M1, I1)
- Mångsidiga gymnastikuppgifter, eleverna deltar vid val av uppgifter: man väljer uppvärmningssätt eller lek/ leder en lek (M1, I1)
- Eleverna inspireras till att självmant utöva motion (M1, I1)
- Genom att använda mångahanda utrymmen och redskap ges eleverna uppgifter där alla sinnen används (M2, I1)
- Positiva upplevelser av den egna kroppen, till exempel rörelse till musik, avslappningsövningar (M2, I1)
- Man lär sig grundkunskaper för olika idrottsgrenar genom att variera miljö och underlag: gymnastikredskap/ -ställningar, cirkelträning, stretching, musik- och dansmotion, bollspel, skridskoåkning, skidåkning, orientering och utflykter (M3, I1)
- Eleverna differentieras utifrån deras färdighetsnivå: grundmotionen förstärks och kunskaperna i olika grenar utvecklas (M3, I1)
- Man handskas med redskap och utför prestationerna på ett säkert och rätt sätt: studsande, man dribblar bollen både med händer och fötter, kastar och tar fast, slår och skjuter (M4, I1)
- Move- mätningar för årskursen (M5, I1)
- Snabbhet t. ex spurtar, hopp, skutt, tävlande (M5, I1)
- Rörlighet/ vighet bl a regelbunden stretching (M5, I1)
- Uthållighet bl a löpning, skidåkning, orientering, cykling (M5, I1)
- Styrketräning med hjälp av egen kroppsvikt bl a cirkelträning (M5, I1)
- Simhallens lärare ansvarar för simundervisningen (M6, I1)
- Klassläraren ansvarar för att följa upp, övervaka och informera hemmet om simkunnigheten (M5, I1)
- Man tränar på att förutse eventuella farliga situationer (M7, I1)
- Man lär sig att handla på ett lämpligt sätt vid situationer där mindre skador uppstår (M7, I1)
- Man rör sig enligt principen om rent spel (M9, I2)
- Man använder omväxlande och slumpmässiga gruppindelningar (M7-8, I1-2)
- Man lär sig att känna igen olika känslor vid idrottssituationer (M7-M8, I1-2)
- Eleven hittar de motionssätt som lämpar sig för just hen (M10, I3)

- Man lär sig att ta hand om sitt eget välmående (M10, I3)
- Atmosfären är accepterande och trygg (M11, I3)
- Positiva idrottsupplevelser som individ och grupp: man deltar i spel, turneringar och tävlingar mellan grupper, klasser eller skolor (M11, I3)
- Man stöder utvecklandet av en positiv och realistisk självbild (M11, I3)

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet 8
Fysisk funktionsförmåga			
M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva på olika gymnastikuppgifter och att träna enligt bästa förmåga	I1	Aktivitet och vilja att försöka	Eleven är vanligtvis aktiv under lektionerna och prövar och tränar olika gymnastikuppgifter.
M2 handleda eleven att träna sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. iakta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer	I1	Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer	Eleven väljer oftast ändamålsenliga lösningar i olika gymnastiska färdigheter, t.ex. i lekar och spel.
M3 handleda eleven att både stärka och anpassa sin balans- och rörelseförmåga på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer	I1	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelseförmåga) i olika gymnastikformer	Eleven kan balansera och röra på sig i olika lärmiljöer.
M4 handleda eleven att både stärka och anpassa sin förmåga att hantera redskap på ett mångsidigt sätt genom att använda olika redskap i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer	I1	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer	Eleven kan hantera redskap i olika lärmiljöer.
M5 uppmuntra och vägleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla sina fysiska egenskaper: snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka	I1	Förmåga att träna sina fysiska egenskaper	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper och träna snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka.
M6 lära ut simkunnighet så att eleven kan röra sig och rädda sig ur vattnet.	I1	Simkunnighet och livräddningsfärdigheter	Eleven har grundläggande simkunnighet (kan simma 50 meter på två olika sätt och dyka 5 meter under vattnet).

M7 handleda eleven att agera tryggt och sakligt under gymnastiklektionerna	I1	Aktivitet under gymnastiklektionerna	Eleven kan ta hänsyn till eventuella faror under gymnastiklektionerna och försöker agera på ett säkert och sakligt sätt.
Social funktionsförmåga			
M8 handleda eleven att samarbeta med alla andra och reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationer med hänsyn till andra	I2	Sociala färdigheter och arbetsfärdigheter	Eleven kan agera i olika gymnastiksituationer på överenskommet sätt.
M9 handleda eleven att delta i aktiviteterna enligt principen om rent spel och bära ansvar för gemensamma aktiviteter	I2	Hur eleven deltar i gemensamma aktiviteter	Eleven följer vanligen principerna om rent spel och strävar efter att ta ansvar för gemensamma aktiviteter.
Psykisk funktionsförmåga			
M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka sin förmåga att arbeta självständigt	I3	Sättet att arbeta	Eleven kan vanligtvis arbeta ansvarsfullt och självständigt.
M11 se till att eleven får ta ansvar för sina handlingar och stärka sin förmåga att arbeta självständigt	I3		Påverkar inte vitsordet. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självbedömningen.

Nurmijärvi
on
ilmiö